

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΠΜΣ “ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ”**

**«ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΑΡΚΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΚΑΙ Η
ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ
ΝΗΣΙΟΥ»**

ΚΟΥΤΣΗΣ ΠΑΥΛΟΣ ΑΜ 145/200714

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΓΚΕΚΑΣ ΡΑΛΛΗΣ**

Μυτιλήνη Οκτώβριος 2008

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο καθηγητή μου κ. Ράλλη Γκέκα, επιβλέποντα της παρούσας εργασίας, εκφράζοντας τις θερμές μου ευχαριστίες για την υπομονή του και τις πολύτιμες υποδείξεις του καθ' όλη τη διάρκεια της διατριβής μου.

Ευχαριστώ επίσης θερμά το σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ζακύνθου Χρυσόστομο, την πρόεδρο του ΕΘΠΖ κ. Καραγκούνη Αμαλία, τον βουλευτή Ζακύνθου κ. Βαρβαρίγο Δημήτρη, το νομάρχη Ζακύνθου κ. Γάσπαρο Ι., τον Δήμαρχο του Δήμου Λαγανά κ. Κομιώτη Δ., το πρώην πρόεδρο του ΕΘΠΖ κ. Παντή Ι., τον αντινομάρχη Ζακύνθου και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΘΠΖ κ. Παλαδινό Δ., τον πρώην δημοτικό σύμβουλο κ. Ξένο Σ. και τον υπεύθυνο της Νομαρχίας Ζακύνθου σε θέματα περιβάλλοντος κ. Πλέσσα Ι., για τον πολύτιμο χρόνο που μου αφιέρωσαν και τις απαραίτητες πληροφορίες που μου πρόσφεραν για την εκπόνηση της συγκεκριμένης έρευνας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την αμέριστη βοήθεια της σε όλα τα χρόνια των σπουδών μου.

Εισαγωγή	5
Α. Γενικά	5
Β. Προβληματισμός	6
Γ. Στόχος Εργασίας	6
Κεφάλαιο 1 ^ο	8
1. Βιώσιμη Ανάπτυξη	8
1.2. Παραδοσιακή και νέα προσέγγιση για την προστασία του Περιβάλλοντος	8
1.3. Βασικές Αρχές και κανόνες Περιβαλλοντικής Πολιτικής	9
Κεφάλαιο 2 ^ο	15
2. Ιστορική Αναδρομή	15
2.1. Εισαγωγή	15
2.2. Η διαδικασία κατάρτισης του Εθνικού καταλόγου	17
2.3. Οι Προστατευόμενες Περιοχές και οι Φορείς Διαχείρισης στην Ελλάδα	21
2.4. Μελλοντικές προοπτικές της προστασίας της Φύσης	25
Κεφάλαιο 3 ^ο	27
3. Διεθνής Εμπειρία	27
3.1. Γαλλία	27
3.1.1. Port Cros	29
3.1.2. Scandola	30
3.1.3. Carry le Rouet	30
3.2. Ιταλία	31
3.2.1. Ustica	32
3.2.2. Miramare	32
3.3. Ισπανία	33
3.3.1. Columbreres	34
3.3.2. Cabrera	35
3.4. Συμπεράσματα	36
Κεφάλαιο 4 ^ο	38
4.1. Η Ζάκυνθος και ο κόλπος του Λαγανά	38
4.2. Μεθοδολογικό πλαίσιο Έρευνας	39
Κεφάλαιο 5 ^ο	42

5.1. Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου	42
Κεφάλαιο 6 ^ο	46
6. Αποτελέσματα Έρευνας	46
6.1. Ανάπτυξη νήσου Ζακύνθου	46
6.2. Ιδιοκτήτες γης και ΕΘΠΖ	48
6.3. Σχέσης Εκκλησίας και ΕΘΠΖ	50
6.4. Σχέση πολιτικών φορέων και υπηρεσιών περιβάλλοντος με το ΕΘΠΖ	51
6.5. Χρηματοδότηση ΕΘΠΖ	51
Συμπεράσματα	53
Βιβλιογραφία	55
Παράρτημα	59

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. Γενικά

Η δεκαετία του 1980 έχει χαρακτηριστεί ως η δεκαετία λήψης σημαντικών αποφάσεων όσον αφορά την ευαισθητοποίηση και την προστασία του περιβάλλοντος (Τογρίδου Α., 2006). Η λογική της εκμετάλλευσης του περιβάλλοντος έφερε αρνητικά αποτελέσματα ως προς την περιβαλλοντική ακεραιότητα και έδωσε ένα ερέθισμα ως προς την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Αυτή είναι και η εποχή συνειδητοποίησης της ακαδημαϊκής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας και την αναγκαιότητας συμμετοχής τους στην διαδικασία λήψης αποφάσεων για την επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων (Gibbons M., et al, 1994).

Αυτή την περίοδο παρακολουθούμε μια μεταστροφή της διαχείρισης του περιβάλλοντος από ένα επιστημονικό ζήτημα σε ένα ζήτημα το οποίο θα βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική στην οποία θα συμμετέχουν άτομα διαφορετικών επιπέδων τα οποία εμπλέκονται είτε άμεσα είτε έμμεσα στην διαχείριση του περιβάλλοντος. Αυτοί θα είναι επιστήμονες, πολιτικοί και άτομα της τοπικής κοινωνίας οι οποίοι πρέπει να αποφασίσουν και κυρίως να εφαρμόσουν από κοινού το διαχειριστικό σχέδιο μέσα στο οποίο θα κινηθούν για την επίτευξη του κοινού στόχου (Rip A. 1997) (Τογρίδου Α. 2006).

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια έγινε αντιληπτό ότι οι οχλούσες προς το περιβάλλον ανθρώπινες δραστηριότητες απειλούν την διατήρηση της βιοποικιλότητας της θαλάσσιας πανίδας στις ακτογραμμές και στις θαλάσσιες εκτάσεις (Lalousi M., Tselentis V., 2006). Για τον λόγο αυτό, έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος για να διατηρηθεί αυτή η θαλάσσια βιοποικιλότητα με προώθηση οικολογικών πρακτικών τόσο στην τουριστική διαχείριση των περιοχών αυτών όσο και στις ανθρώπινες δραστηριότητες γενικότερα.

Η λύση η οποία δόθηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα σ' αυτό το πρόβλημα ήταν η θεσμοθέτηση ενός δικτύου Προστατευόμενων Περιοχών (Π.Π.) το οποίο ονομάστηκε Δίκτυο Natura 2000. Όπως παρουσιάζεται στο Τεχνικό Δελτίο του Μέτρου 8.1 του ΕΠΠΕΡ, σκοπός του Δικτύου Natura 2000 είναι η διατήρηση του

φυσικού περιβάλλοντος στη χώρα, που έχει ως σημαντικότερη παράμετρο τη διαφύλαξη των περιοχών στις οποίες βρίσκονται προστατευόμενα, κινδυνεύοντα, απειλούμενα, σπάνια, ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας και τύποι οικοτόπων

Σε όλο τον κόσμο έχουν καθιερωθεί Προστατευόμενες περιοχές έτσι ώστε να συντηρήσουν το φυσικό περιβάλλον για τις παρούσες και για τις μελλοντικές γενιές (Benitez, 2001). Από την λίστα των Ηνωμένων Εθνών για τις Προστατευόμενες Περιοχές εκτιμάτε ότι η συνολική προστατευόμενη χερσαία έκταση παγκοσμίως είναι 17,1 εκατ. τετρ. χλμ. όπου είναι το 11,5% της παγκόσμιας χερσαίας επιφάνειας. Όσον αφορά την θαλάσσια προστατευόμενη έκταση, αυτή εκτιμάτε στα 1,64 εκατ. τετρ. χλμ. η οποία είναι το 0,5% της επιφάνειας της θάλασσας (United Nations List of Protected Areas, 2003)

B. Προβληματισμός

Η ανάπτυξη της Ζακύνθου τις τελευταίες τρεις δεκαετίες έχει βασιστεί κατά κύριο λόγο στο τουρισμό. Σε έναν τουρισμό όμως μαζικό και χωρίς ποιότητα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση του περιβάλλοντος σε τέτοιο βαθμό όπου κρίθηκε αναγκαία η δημιουργία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου (ΕΘΠΖ) με στόχο την προστασία της θαλάσσιας πανίδας και πιο συγκεκριμένα της χελώνας *Caretta-Caretta*. Σκοπός του ΕΘΠΖ εκτός από τα παραπάνω είναι και η συμβολή του στην ανάπτυξη του νησιού.

Το ερώτημα το οποίο τίθεται λοιπόν είναι αν το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίζει ένα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού μέσα από φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες.

Γ. Στόχος της Εργασίας

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί η υπάρχουσα κατάσταση του ΕΘΠΖ σε σχέση με την βοήθεια την οποία προσφέρει στην βιώσιμη ανάπτυξη του νησιού, η σχέση του με τους υπόλοιπους φορείς της Ζακύνθου καθώς επίσης και

οι προοπτικές μίας καλύτερης αξιοποίησης των αναπτυξιακών δυνατοτήτων του πάρκου σε συνδυασμό με τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Η εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαιο. Το πρώτο αναφέρεται στην βιώσιμη ανάπτυξη και στις βασικές αρχές της περιβαλλοντικής πολιτικής. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια ιστορική αναδρομή όσον αφορά τις περιοχές Natura, η διαδικασία με την οποία γίνεται η κατάρτιση του Εθνικού καταλόγου, όπως επίσης και οι προοπτικές για την προστασία της φύσης. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια ανασκόπηση των διαχειριστικών πρακτικών στη Γαλλία, στην Ιταλία και στην Ισπανία και αναφέρονται και κάποιες έρευνες που έχουν γίνει σε κάποια θαλάσσια πάρκα στις χώρες αυτές. Το τέταρτο κεφάλαιο στη Ζάκυνθο (γεωγραφικά κ.λπ. χαρακτηριστικά), όπως επίσης περιλαμβάνει και το μεθοδολογικό πλαίσιο με το οποίο διενεργήθηκε η έρευνα. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου. Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Στην συνέχεια παρουσιάζονται τα συμπεράσματα τα οποία βγήκαν από τη συγκεκριμένη έρευνα. Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζονται στο παράρτημα όλες οι συνεντεύξεις.

Η διαδικασία με την οποία εκτελέστηκε η συγκεκριμένη πτυχιακή διατριβή ήταν ερευνητική και ακολουθήθηκε η μέθοδος των συνεντεύξεων σε αρμόδιους φορείς του νησιού. Τέτοιου τύπου εργασία δεν έχει γίνει τα τελευταία τουλάχιστον χρόνια στη Ζάκυνθο όσον αφορά το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο. Σημαντική πρωτοτυπία της εργασίας είναι ότι ενέταξε στο ερευνητικό της πλάνο όλους τους εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς των οποίων οι απόψεις, όπως αποδείχθηκε, έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η επιτροπή του Ο.Η.Ε. για το περιβάλλον και την ανάπτυξη συμπέρανε πως απαιτείται να βρεθεί « ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο το οποίο να εγγυάται όχι μόνο την πρόοδο κάποιων ανθρώπων που κατοικούν σε ορισμένα μέρη του κόσμου αυτού, αλλά την πρόοδο των ανθρώπων όλου του πλανήτη στο διηνεκές».

Η επιτροπή αυτή όρισε λοιπόν πως:

«Βιώσιμη ή αειφορική (Sustainable) ανάπτυξη, είναι αυτή που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να μειώνει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών ανθρώπων να ικανοποιήσουν τις δικές τους (www.ecokinisi.com).

Οι άξονες μιας Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη δημιουργούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα διαρθρωθεί ένα συνεκτικό Πρόγραμμα Δράσης, αντίστοιχο των προκλήσεων που τίθενται σε παγκόσμιο επίπεδο, συμβατό με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής και προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες της χώρας.

1.2. Παραδοσιακή και νέα προσέγγιση για την προστασία του Περιβάλλοντος

Κατά τον Kahuthu και την παραδοσιακή προσέγγιση για την προστασία του περιβάλλοντος η σχέση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της ποιότητας περιβάλλοντος είναι μιας σχέσης αλληλεξάρτησης. Οι οικονομικές δραστηριότητες που περιλαμβάνουν τις διαδικασίες παραγωγής και κατανάλωσης και δεν μπορούν να απορροφηθούν από το περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται. Υπό αυτήν τη μορφή, ως οικονομία αναπτύσσεται, ο αντίκτυπός του στο περιβάλλον αυξάνεται. (Kahuthu A., 2006)

Αντίθετα προς την παραδοσιακή προσέγγιση που βλέπει την προστασία του περιβάλλοντος να αντιτίθεται στη μεγέθυνση και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και κατά συνέπεια να απειλεί την κοινωνική ευημερία, σήμερα

πληθαίνουν οι θεωρητικές προσεγγίσεις αλλά και τα πραγματικά παραδείγματα από την αγορά που ενισχύουν την αντίληψη μιας στρατηγικής θετικού αθροίσματος (win-win strategy). Δηλαδή, η επιβολή περιβαλλοντικών περιορισμών οφείλει να είναι αμοιβαία επωφελής, τόσο για το κοινωνικό σύνολο, το περιβάλλον, όσο και για τους «παραγωγούς» της ρύπανσης που στην προσπάθεια συμμόρφωσης με τους περιορισμούς αυτούς προωθούν δράσεις που οδηγούν στην αποτελεσματικότερη διαχείριση του συνόλου των πόρων τους. Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι με τον κατάλληλο σχεδιασμό η απασχόληση όχι μόνο δεν απειλείται, αλλά αντίθετα οδηγούμαστε στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον τομέα των περιβαλλοντικών τεχνολογιών, καθώς και στον τομέα παροχής υπηρεσιών.

Αποτελεί πλέον σταθερή πεποίθηση ότι η Βιώσιμη Ανάπτυξη συνιστά τη μεγάλη πρόκληση για το νέο αιώνα, παρέχοντας μια μοναδική ευκαιρία για την υπέρβαση των αδυναμιών του παρελθόντος και για τη διασφάλιση κοινωνικής ευημερίας και υψηλής ποιότητας ζωής στους σημερινούς πολίτες αλλά και στις επερχόμενες γενιές.

Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη αποσκοπεί να συντονίσει και να ολοκληρώσει αυτές τις πολιτικές εντάσσοντας της σε ένα μακροπρόθεσμο και αποτελεσματικό σχεδιασμό.

1.3. Βασικές αρχές και κανόνες περιβαλλοντικής πολιτικής

Με δεδομένη την ισότιμη θέση της περιβαλλοντικής συνιστώσας, δίπλα στην οικονομική και κοινωνική συνιστώσα, οι αρχές μιας Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη θα πρέπει να συμπεριλάβουν και να αναδείξουν τις βασικές αρχές της περιβαλλοντικής πολιτικής. Οι αρχές αυτές είναι:

- Αρχή της πρόληψης: Η περιπλοκότητα των περιβαλλοντικών προβλημάτων και η ενίοτε αβεβαιότητα ως προς την ένταση και τις ακριβείς συνέπειες των επιπτώσεών τους στο μέλλον, δεν δικαιολογεί την αδράνεια και πολύ περισσότερο την απουσία δράσης για την πρόληψη τους. Αντίθετα, επιβάλλεται η έγκαιρη και αποτελεσματική τους αντιμετώπιση, ιδιαίτερα αν οι

ενδεχόμενες επιπτώσεις είναι μη-αντιστρεπτές και απειλούν τη δημόσια υγεία και την ισορροπία των οικοσυστημάτων. Πάνω την αρχή της πρόληψης (precautionary principle) οικοδομήθηκαν άλλωστε και οι πολιτικές αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και προστασίας της βιοποικιλότητας σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο.

- Αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»: Η αδυναμία των μηχανισμών της αγοράς να εσωτερικεύσουν το κόστος των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, έχει ως συνέπεια το κόστος αυτό να διαχέεται στην κοινωνία επιβαρύνοντας τα θύματα και όχι τους υπεύθυνους για την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Στο βαθμό που δεν γίνεται εφικτή η αποτίμηση και εσωτερίκευση του εξωτερικού περιβαλλοντικού κόστους, οι τιμές δεν στέλνουν το σωστό σήμα στην αγορά, ενθαρρύνοντας έτσι συμπεριφορές εχθρικές για το περιβάλλον. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ήδη από το 4ο Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Δράσης έχει υπογραμμίσει τη σημασία εφαρμογής της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», ενώ τόσο η Συνθήκη του Άμστερνταμ, όσο και η Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης που υιοθέτησε στο Γκέτεμποργκ τονίζουν την ανάγκη για «εξασφάλιση της ορθότητας των τιμών της αγοράς», η οποία θα πρέπει αντικατοπτρίζει καλύτερα το πραγματικό κόστος από τις διάφορες δραστηριότητες και να παρέχει ισχυρότερα κίνητρα στους καταναλωτές και τους παραγωγούς σε κάθε τους απόφαση σχετικά με προϊόντα και υπηρεσίες.

Πολλοί βέβαια συμμαρίζονται την άποψη ότι η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» είναι κοινωνικά άδικη λόγω του ότι οι οικονομικά ισχυρότεροι έχουν μεγαλύτερο δικαίωμα στη ρύπανση του περιβάλλοντος. Γι' αυτό το λόγο με Προεδρικό Διάταγμα που υπογράφηκε στις 15 Σεπτεμβρίου του 2008 η αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει αντικαταστήθηκε κάτω από πιέσεις της Κομισιόν στην αρχή «ο ρυπαίνων αποκαθιστά». Με το συγκεκριμένο Προεδρικό Διατάγματα από τις αρχές του 2009 ο ρυπαίνων δεν θα είναι μόνο υποχρεωμένος να πληρώνει για την περιβαλλοντική ζημιά την οποία προκάλεσε αλλά θα είναι και αναγκασμένος και να την αποκαθιστά. Επίσης από την 1^η Μαΐου του 2010 όλες οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ασφαρίζονται, έτσι ώστε να υπάρχουν τα χρήματα από τις ασφαλιστικές εταιρίες για να καλύψουν τις τυχόν περιβαλλοντικές ζημιές τις οποίες θα προκαλέσουν.

- Αρχή της ισότητας και συνευθύνης: Η κατανομή βαρών για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων θα πρέπει να λάβει υπόψη της τόσο το μερίδιο ευθύνης όσο και τις δυνατότητες κάθε πλευράς να συμμετάσχει στην επίλυσή τους. Η αρχή αυτή, που σε διεθνές επίπεδο έχει βρει εφαρμογή – παρά τις επιμέρους αδυναμίες στον τρόπο ερμηνείας της ισότητας- στην αντιμετώπιση της κλιματικής μεταβολής είναι αναγκαίο να εξειδικευθεί και σε εθνικό επίπεδο έτσι ώστε να διασφαλισθεί η μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση, και παράλληλα να αποτραπεί η δημιουργία δευτερογενών προβλημάτων (κλείσιμο ή μετανάστευση επιχειρήσεων, ανεργία κλπ) με σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνική ευημερία.

Στο πλαίσιο άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής, οι αρχές αυτές έχουν εξειδικευθεί και συμπληρωθεί από ένα σύνολο κανόνων που συνοπτικά έχουν ως εξής:

- Αποσύνδεση της οικονομικής μεγέθυνσης από την περιβαλλοντική υποβάθμιση: Η βασική πρόκληση που θέτει η έννοια της Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι η ανατροπή της παραδοσιακής θεώρησης που βλέπει την προστασία του περιβάλλοντος και την οικονομική μεγέθυνση ως δύο σαφώς αντιτιθέμενους στόχους. Η αναγκαία συμβατότητα επιβάλλει τον περιορισμό των εγγενών ανεπιθύμητων παρενεργειών της παραγωγικής διαδικασίας και κατά κύριο λόγο στηρίζεται στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Υπ' αυτήν την έννοια, η υποστήριξη της επιστημονικής έρευνας και των εφαρμογών της οφείλει να αποτελεί προτεραιότητα. Σε κάθε περίπτωση, η οικονομική ανάπτυξη οφείλει να πραγματώνεται χωρίς αντίστοιχη άνοδο του επιπέδου της ανάλωσης φυσικών πόρων και της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

- Τομεακή ενσωμάτωση: Η νέα αυτή αρχή απορρέει από τον ίδιο τον ορισμό της Βιώσιμης Ανάπτυξης, ως συνισταμένης τριών διαστάσεων χωρίς σαφή όρια και στεγανά, ενώ αποτελεί και τον τρόπο επίτευξης της επιθυμητής αποσύνδεσης μεταξύ οικονομικής μεγέθυνσης και περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Μεταφραζόμενη σε επίπεδο πολιτικής, η τομεακή ενσωμάτωση βλέπει την περιβαλλοντική πολιτική να διαχέεται και να επηρεάζει τους στόχους και τις προτεραιότητες των τομεακών πολιτικών και όχι ως ένα ξεχωριστό και εν πολλοίς αντιτιθέμενο πεδίο άσκησης πολιτικής.

- Προτεραιότητα στην αποφυγή και όχι στη διαχείριση των περιβαλλοντικών πιέσεων: Συνδυαζόμενη και με την αρχή της πρόληψης, η ανάγκη αποφυγής της ρύπανσης δεν ελαχιστοποιεί μόνο τους κινδύνους από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, αλλά και το κόστος που συνεπάγεται η εκ των υστέρων αντιμετώπισή της (end-of-pipe solutions). Με γνωστότερο παράδειγμα τη διαχείριση της ζήτησης στην ενέργεια, όπου η φτηνότερη κιλοβατώρα είναι εκείνη που δεν χρειάζεται να παραχθεί, η αρχή της αποφυγής είναι γενικότερα εφαρμόσιμη σε ένα μεγάλο εύρος παραγωγικών και καταναλωτικών δραστηριοτήτων και μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην εξοικονόμηση φυσικών και οικονομικών πόρων.

- Επίλυση προβλημάτων στην πηγή ή κατά το δυνατόν πλησιέστερα σε αυτήν: έχοντας εφαρμογή ιδιαίτερα στην επεξεργασία και τη διάθεση αποβλήτων, αλλά και σε πολλούς άλλους τομείς -όπως η διαχείριση υδατικών πόρων- η προσέγγιση αυτή αναγνωρίζει ότι η απόσταση τείνει να περιπλέκει τα προβλήματα, ενώ οι τοπικές λύσεις έχουν αυξημένη αποτελεσματικότητα και, συγκριτικά, μικρότερο κόστος. Οι σημαντικές εθνικές επενδύσεις που έχουν γίνει στον α' και β' βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης δείχνουν ότι αυτή η αρχή της εγγύτητας είναι ευρύτερα αποδεκτή πολιτικά, παρότι δεν έχει αξιοποιηθεί -στο βαθμό που θα μπορούσε- στη διατήρηση των φυσικών πόρων. Όλη αυτή η πολιτική οδηγεί τη σύγχρονη διαχείριση σε αποκεντρωμένες λύσεις με βασικούς συμμετόχους την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και τους Τοπικούς Φορείς.

- Αναγνώριση και διαχείριση στο πλαίσιο της φέρουσας ικανότητας: η βιώσιμη διαχείριση προϋποθέτει την αναγνώριση των ορίων εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων και των οικοσυστημάτων. Η προσέγγιση αυτή αφορά τόσο τους εξαντλήσιμους πόρους (π.χ. ορυκτά καύσιμα) όσο και τους ανανεώσιμους (π.χ. ιχθυαποθέματα) και η εφαρμογή της γίνεται διαφορετικά σε κάθε περίπτωση. Η ίδια η διαδικασία αναγνώρισης της φέρουσας ικανότητας, των ανοχών που υπεισέρχονται κλπ, συνεπάγεται σημαντική προεργασία, είναι όμως απαραίτητη για τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

Στα παραπάνω βασίστηκε και ο νόμος 2742/99 (ΦΕΚ 207 Α) για τον χωροταξικό σχεδιασμό και την αιεφόρο ανάπτυξη ο οποίος έχει σκοπό τη θέσπιση θεμελιωδών αρχών και τη θεσμοθέτηση σύγχρονων οργάνων, διαδικασιών και μέσων άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού που να προωθούν την αιεφόρο και ισόρροπη ανάπτυξη, να κατοχυρώνουν την παραγωγική και κοινωνική συνοχή, να διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος στο σύνολο του εθνικού χώρου και στις επιμέρους ενότητες του και να ενισχύουν τη θέση της χώρας στο διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Η σημαντική ανάπτυξη του τουρισμού και των σχετικών με αυτόν δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών οδηγεί στην αυξανόμενη ανησυχία σχετικά με τις επιδράσεις του τουρισμού πάνω στο περιβάλλον. Σε πολλές περιοχές του κόσμου, ο τουρισμός αντιπροσωπεύει τώρα μια σημαντική απειλή για το περιβαλλοντική ακεραιότητα και ως εκ τούτου οι αρμόδιες αρχές πρέπει να θεσπίσουν κάποιους νόμους με τους οποίους θα προστατεύονται αυτές οι περιοχές (Richard W. Butler, 1991).

Οι παράκτιες περιοχές είναι εξαιρετικά παραγωγικά περιβάλλοντα, πλούσια σε φυσικούς πόρους και βιολογική ποικιλότητα και δυνάμει εμπορικά αξιοποιήσιμα. Από την άλλη, όμως, οι παράκτιες περιοχές γίνονται σταδιακά περισσότερο τρωτές απέναντι στις πιέσεις από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και από τις δυνάμεις της φύσης. Εξαιτίας της πολυπλοκότητας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, των φυσικών συστημάτων και των θεμάτων ιδιοκτησίας στην παράκτια ζώνη, κρίνεται αναγκαίο ένα σχήμα ολοκληρωμένης διαχείρισης έτσι ώστε να κατανέμονται αποτελεσματικά οι παράκτιοι πόροι και να ελαχιστοποιηθεί η περιβαλλοντική υποβάθμιση. Είναι απαραίτητο να γίνουν επιλογές ανάμεσα στις διάφορες ανταγωνιστικές χρήσεις, όπως επίσης πρέπει να τεθούν περιορισμοί στην εκμετάλλευση των πόρων, προκειμένου να αποφευχθούν οι κλιμακούμενες αντιπαραθέσεις και η υποβάθμιση των πόρων

Ο σχεδιασμός για την αιεφορική διαχείριση των πόρων βασίζεται στο ζύγισμα των προτεραιοτήτων, μεταφράζοντας αυτές τις προτεραιότητες σε πολιτικές και

τελικά καθορίζοντας τους στόχους. Ένα διαχειριστικό σχέδιο καθορίζει τα βήματα που απαιτούνται για την επίτευξη αυτών των στόχων, προσδιορίζει τους υπεύθυνους για κάθε βήμα και καθιερώνει ένα χρονικό πλαίσιο για δράση και αναθεώρηση.

Προκειμένου να ασκηθεί αποτελεσματική παράκτια διαχείριση, οι υπεύθυνοι σχεδιασμού πρέπει να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο το φυσικό περιβάλλον και οι ανθρώπινες δραστηριότητες συνδέονται μεταξύ τους και σχηματίζουν από κοινού ένα σύστημα. Οι βασικές πτυχές του συστήματος περιλαμβάνουν τις περιβαλλοντικές διαδικασίες που δημιουργούν τα παράκτια οικοσυστήματα και διατηρούν την υγιή τους κατάσταση και την παραγωγικότητά τους, τη λειτουργία των παράκτιων οικοσυστημάτων, τη ροή των πόρων που παράγουν, την πιθανή χρήση αυτών των πόρων προκειμένου να καλύψουν στόχους κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης, και τον τύπο και την έκταση των υφιστάμενων αλλά και των μελλοντικών αντιπαραθέσεων στη χρήση των πόρων μέσα στο πλαίσιο αλλαγής των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών περιστάσεων (www.netcoast.nl).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Ιστορική αναδρομή

2.1 Εισαγωγή

Η ευρωπαϊκή Οδηγία για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας – 92/43/ΕΟΚ ή Οδηγία των Οικοτόπων – σχεδιάστηκε για να αντιμετωπίσει τις ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οικοτόποι και τα είδη της Ευρώπης. Το μέτρο που επιλέχθηκε από τα κράτη-μέλη ήταν η δημιουργία ενός συνεκτικού οικολογικού δικτύου Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (Special Areas of Conservation - SACs) (Άρθρα 3 και 4) με την ονομασία **Natura 2000**. Το δίκτυο αυτό περιλαμβάνει επίσης και τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Special Protection Areas - SPAs) που ορίστηκαν με βάση την Κοινοτική Οδηγία για τη διατήρηση των άγριων πουλιών –79/409/ΕΟΚ ή Οδηγία για τα Πουλιά.

Οι Ειδικές Ζώνες Διατήρησης χαρακτηρίζονται μετά από μία διαδικασία τριών σταδίων. Στο πρώτο στάδιο της εφαρμογής του νομικού αυτού πλαισίου, τα Κράτη-Μέλη είχαν την υποχρέωση να απογράψουν τους τύπους οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) και τα είδη χλωρίδας και πανίδας που αναφέρονται στα Παραρτήματα I και II της Οδηγίας και να στείλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έναν κατάλογο προτεινόμενων περιοχών.

Κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης (1994-1996), καταγράφηκαν οι περιοχές και σε κάθε περιοχή υποδείχθηκαν οι συγκεκριμένοι τύποι οικοτόπων με την έκταση που καταλαμβάνουν (εντός αυτής της περιοχής), καθώς και τα συγκεκριμένα είδη φυτών και ζώων των παραρτημάτων με τα πληθυσμιακά δεδομένα τους.

Η δεύτερη φάση η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί έχει ως αντικείμενο τη δημιουργία ενός Καταλόγου Τόπων Κοινοτικής Σημασίας (List of Sites of Community Importance - SCI). Στη συνέχεια και με τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και μια διαδικασία αξιολόγησης σε επιστημονικά βιογεωγραφικά σεμινάρια, θα οριστεί ο τελικός κατάλογος περιοχών του δικτύου οι οποίες θα πρέπει να χαρακτηριστούν από τα κράτη-μέλη ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης το

συντομότερο δυνατό και το αργότερο εντός έξι χρόνων (σύμφωνα με τα κριτήρια του Παραρτήματος III της Οδηγίας).

Τα κριτήρια του Παραρτήματος III της Οδηγίας, όπως εξειδικεύονται στην περίπτωση των τύπων οικοτόπων, αφορούν στην αντιπροσωπευτικότητα, την έκταση, τη διατήρηση της δομής και των λειτουργιών τους, καθώς και τη συνολική αξία της περιοχής για τον τύπο οικοτόπου. Στην περίπτωση των προστατευόμενων ειδών, τα κριτήρια αφορούν στο μέγεθος και την πυκνότητα του πληθυσμού, τη διατήρηση του ενδιαίτημάς του, το βαθμό της απομόνωσης του πληθυσμού, καθώς και τη συνολική αξία της περιοχής για το συγκεκριμένο είδος.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 της Οδηγίας, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει ότι μία περιοχή στην οποία υπάρχει τύπος οικοτόπου ή είδος προτεραιότητας, δεν έχει περιληφθεί στον αντίστοιχο εθνικό κατάλογο, ενώ βάσει αξιόπιστων επιστημονικών πληροφοριών είναι απαραίτητη η διατήρησή της, κινείται ιδιαίτερη διαδικασία ένταξής της.

Η εναρμόνιση της Οδηγίας για τα Πουλιά με το ελληνικό δίκαιο έγινε με την Υπουργική Απόφαση 414885/1985 (ΦΕΚ Β'757). Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθ. 33318 / 3028 / 28.12.1998 (ΦΕΚ Β' 1289). Η ΚΥΑ αυτή συνδέει τη θεσμοθέτηση των περιοχών του οικολογικού δικτύου Natura 2000 με το σύστημα και τις διαδικασίες του νόμου 1650/86.

Οι προδιαγραφές για τη σύνταξη των μελετών αυτών βάσει της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 69269, εξειδικεύονται από την αρμόδια υπηρεσία (Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος).

Ας σημειωθεί ότι η ίδια η Οδηγία δεν προσδιορίζει τον τρόπο της θεσμοθέτησης, αλλά απλώς ζητάει από το κάθε Κράτος-Μέλος «να διασφαλίζει τη διατήρηση ή, ενδεχομένως, την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των τύπων φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των οικείων ειδών στην περιοχή της φυσικής κατανομής των ειδών αυτών».

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στο κείμενο της εναρμόνισης, στο άρθρο 5, αναφέρεται η δημιουργία της Επιτροπής Φύση 2000 και καθορίζεται ο αριθμός των μελών της, οι φορείς που θα εκπροσωπούνται σε αυτή, καθώς και το έργο που αναλαμβάνει.

2.2 Η διαδικασία κατάρτισης του Εθνικού Καταλόγου

Για να αντιμετωπισθούν αρχικώς οι άμεσες εθνικές υποχρεώσεις μας από την Οδηγία των Οικοτόπων (Α΄ φάση διαδικασίας), εγκρίθηκε από τις αρμόδιες Επιτροπές της Κοινότητας το 1994 και ανατέθηκε στο Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας το πρόγραμμα Life με τίτλο «Καταγραφή, αναγνώριση, χαρτογράφηση και εκτίμηση των τύπων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας των Παραρτημάτων I και II της Οδηγίας».

Η εκτέλεση του προγράμματος αυτού έγινε από το Εθνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων (ΕΚΒΥ) σε συνεργασία με τα Τμήματα Βιολογίας των Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών και Κρήτης.

Τα Υπουργεία ΠΕΧΩΔΕ και Γεωργίας συνεισέφεραν το 25% του προγράμματος και παρακολούθησαν την εξέλιξή του. Τα αποτελέσματα εστάλησαν κατευθείαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάρτιο του 1996.

Συνολικά αναγνωρίστηκαν 110 τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος I, 39 είδη φυτών και 76 είδη ζώων του Παραρτήματος II της Οδηγίας που υπάρχουν στην Ελλάδα. Στον παρακάτω πίνακα συνοψίζονται οι τύποι οικοτόπων και ειδών που απαντούν στην Ελλάδα, σε σύγκριση με αυτά που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα I και II της Οδηγίας. Με βάση την κατανομή και την ύπαρξη των ανωτέρω τύπων οικοτόπων και ειδών, καταγράφηκαν 296 περιοχές που περιέχουν τύπους οικοτόπων και είδη της Οδηγίας, μετά από αξιολόγηση σύμφωνα με τα κριτήρια του Παραρτήματος III. Ο κατάλογος αυτών των περιοχών, γνωστός και ως «**Επιστημονικός Κατάλογος**» αποτέλεσε μία επιστημονική βάση αναφοράς για τον Εθνικό Κατάλογο για τις εθνικές αρχές, αλλά και για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι 296 περιοχές κάλυπταν έκταση που εκτιμάται ότι ανέρχεται σε περίπου 30.000.000 στρέμματα.

	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ		ΕΛΛΑΔΑ			
	Σύνολο	Προτεραιότητας(*)	Σύνολο	Προτεραιότητας(*)	% Συνόλου	% Προτεραιότητας(*)
ΤΥΠΟΙ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ	255	91	110	26	43	28,6
Παράκτιοι και αλοφυτικοί οικότοποι	22	5	14	5	63,6	100
Παράκτιες και ενδοχωρικές θίνες	30	12	10	2	33	17
Οικότοποι γλυκέων υδάτων	19	2	11	1	58	50
Εύκρατα χέρσα εδάφη και λόχμες	9	5	1	-	11	-
Λόχμες με σκληρόφυλλη βλάστηση (matorrals)	21	3	13	1	62	33
Φυσικές και ημιφυσικές χλωώδεις διαπλάσεις	26	8	17	8	65	100
Υψηλοί και χαμηλοί τυρφώνες	10	6	4	4	40	67
Βραχώδεις οικότοποι και σπήλαια	23	2	12	1	52	50
Δάση	66	30	31	9	47	30
ΖΩΑ (σύνολο)	199	27	76	10	38,2	37
Θηλαστικά	38	11	22	2	58	18,2
Ερπετά	19	3	10	2	53	67
Αμφίβια	19	3	4	-	21	-
Ψάρια	62	5	28	3	45,2	60
Ασπόνδυλα	61	5	12	3	19,7	60
ΦΥΤΑ	433	164	39	26	9	16

Οι περισσότερες από τις 296 περιοχές που περιλήφθηκαν στο έργο ήταν προστατευόμενες σε εθνικό, περιφερειακό ή διεθνές επίπεδο. Συνολικά 141 περιοχές είναι προστατευόμενες σε εθνικό/περιφερειακό επίπεδο (10 έχουν χαρακτηριστεί ως Εθνικοί Δρυμοί, 12 ως Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, 12 ως Αισθητικά Δάση, 6 ως Εκτροφεία Θηραμάτων, 94 ως Καταφύγια Θηραμάτων, 7 ως Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές και 2 ως Θαλάσσια Πάρκα), ενώ σε διεθνές επίπεδο 14 είναι Ραμσάρ, 12 Βιογενετικά αποθέματα, σε 1 περιοχή έχει απονεμηθεί το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα, 7 προστατεύονται από τη Σύμβαση της Βαρκελώνης και 2 χαρακτηρίστηκαν ως Απόθεμα Βιόσφαιρας.

Στην έκταση αυτή των 30.000.000 στρεμμάτων περιέχονται και μεγάλες θαλάσσιες εκτάσεις (~ 6.000.000 στρέμματα), καθώς και εσωτερικά ύδατα (~1.500.000 στρέμματα). Το χερσαίο τμήμα, συμπεριλαμβανομένων και των εσωτερικών υδάτων εκτιμάται σε ποσοστό περίπου **18,2 %** της συνολικής γεωγραφικής επιφάνειας της χώρας (**15.1%** του Επιστημονικού Καταλόγου).

Ο Επιστημονικός Κατάλογος, με συνημμένους χάρτες, εστάλη για διατύπωση απόψεων στα Υπουργεία:

- Εμπορικής Ναυτιλίας – Δ/ση Θαλασσιού Περιβάλλοντος
  - Δ/ση Λιμεν. Αστυνομίας
  - Δ/ση Π.Θ.Π.
- Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων – ΔΜΕ
  - Δ/ση Εγγειοβ. Έργων
  - Δ/ση Υδραυλ. Έργων
- ΥΒΕΤ – Δ/ση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων
  - Δ/ση Βιομηχαν. Χωρ. Και Περιβάλλοντος
- Εξωτερικών – Δ/ση Α2, Α3
- Εθν. Άμυνας – ΓΕΕΘΑ, ΓΕΣ, ΓΕΑ, ΓΕΝ.

Τη συγκέντρωση των απόψεων και την επεξεργασία της τελικής πρότασης ανέλαβε μία Ομάδα Εργασίας των Υπουργείων ΠΕΧΩΔΕ (Τμ. Διαχ. Φυσικού Περιβάλλοντος + Δ/ση Χωροταξίας) και Γεωργίας (Δ/ση Αισθ. Δασών, Δρυμών

και Θήρας). Κατόπιν, έγινε εισήγηση στην τότε Υφυπουργό και στις 22-7-1996 εστάλη στη ΜΕΑ το Α' Τμήμα του Εθνικού Καταλόγου με 164 περιοχές προτεινόμενες ως SCI (δηλαδή περιοχές Natura), καθώς και 29 SPA (Περιοχές Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας).

Ακολούθησε σύσταση (προειδοποιητική επιστολή, βάσει του Άρθρου 169 της Συνθήκης του Μάαστριχτ) από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα για ολοκλήρωση του Εθνικού Καταλόγου, και στη συνέχεια η ίδια Ομάδα Εργασίας των Υπουργείων ΠΕΧΩΔΕ και Γεωργίας προχώρησε σε νέα εισήγηση στον τότε Υφυπουργό. Μετά από έγκρισή του εστάλη στη Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία (στις 4-4-1997) και το Β' Τμήμα του Εθνικού Καταλόγου με 81 περιοχές Natura και 23 SPAs.

Αργότερα προστέθηκαν και ορισμένες ακόμα περιοχές με αποτέλεσμα ο Εθνικός Κατάλογος, έτσι όπως είχε τον Απρίλιο του 1997 να περιλαμβάνει 264 περιοχές (230 SCI και 52 SPAs). Η έκταση που καλύφθηκε από τις περιοχές του Εθνικού Καταλόγου ήταν 26.500.000 στρέμματα με βάση τα προτεινόμενα όρια των περιοχών.

Τον Οκτώβριο του 1999 και με βάση τα αποτελέσματα του Α' Βιογεωγραφικού Σεμιναρίου για τη Μεσογειακή Ζώνη, υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρκετές επιπλέον περιοχές και επεκτάθηκαν τα όρια ορισμένων άλλων.

Στην παρούσα φάση έχει οριστικοποιηθεί ο «**Εθνικός Κατάλογος**» που περιλαμβάνει συνολικά 150 περιοχές SPA και 239 περιοχές PSCI (ορισμένες από αυτές εν όλω ή εν μέρει και περιοχές SPA). Τα SPA που έχουν κοινοποιηθεί στην Ε.Ε. από την Ελλάδα εντάσσονται αυτόματα βάσει της Οδηγίας των Οικοτόπων στο δίκτυο Natura 2000.

Τα μέτρα προστασίας εντός όλων των προαναφερθέντων περιοχών του δικτύου Natura 2000 λαμβάνονται σε επόμενο στάδιο (μετά την κήρυξη), αν και η υποχρέωση της διαφύλαξης και ο αποκλεισμός εκτέλεσης έργων που θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους τύπους οικοτόπων και στα είδη της Οδηγίας ισχύει από τη στιγμή που καθορίζονται οι περιοχές κοινοτικής σημασίας (Β' φάση διαδικασίας).

Κι αυτό διότι σύμφωνα με την εφαρμογή των κριτηρίων του Παραρτήματος ΙΙΙ της Οδηγίας, στη Β' φάση της διαδικασίας όλοι οι τόποι (περιοχές) των εθνικών καταλόγων, οι οποίοι περιέχουν τύπους οικοτόπων και είδη προτεραιότητας, κατ'

αρχήν αξιολογούνται ως προτεινόμενοι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας, μέχρι τον οριστικό χαρακτηρισμό τους. Εξάιρεση αποτελούν οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας (SPA) οι υποχρεώσεις των κρατών – μελών για τη λήψη μέτρων προστασίας, είναι άμεσες, από τη στιγμή της θεσμοθέτησης των περιοχών. Η πρόσφατη μάλιστα νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, επεκτείνει τις υποχρεώσεις λήψης μέτρων από τα κράτη –μέλη, ακόμη και για τις περιοχές που παρότι δεν έχουν χαρακτηριστεί ως SPA, πληρούν τα κριτήρια χαρακτηρισμού τους.

Η Οδηγία των Οικοτόπων θέτει αυστηρές διαδικασίες προκειμένου να ελέγχονται οι πιθανές επιπτώσεις της οικονομικής ανάπτυξης στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 (Άρθρο 6), και απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν την αποκατάσταση ή/ και τη διατήρησή τους σε «ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης» (Άρθρο 3). Η Οδηγία υποχρεώνει επίσης, τα κράτη μέλη να βελτιώνουν την «οικολογική συνοχή» του δικτύου Natura 2000, εξασφαλίζοντας ότι η χωροταξική πολιτική χρήσεων γης, προστατεύει κάποια κύρια χαρακτηριστικά εντός και εκτός των προστατευόμενων περιοχών, ειδικά στους τόπους όπου λειτουργούν ως διάδρομοι ή ενδιάμεσοι σταθμοί μεταξύ των περιοχών (Άρθρο 10). Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι το οικολογικό δίκτυο Natura 2000 είναι ένα σημαντικό εργαλείο για να αναχαιτιστεί η απώλεια της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη.

2.3 Οι Προστατευόμενες Περιοχές και οι Φορείς Διαχείρισης στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η πρώτη προστατευόμενη περιοχή, ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου ιδρύθηκε το 1938, βάσει του νόμου 856/37. Υπήρχαν ωστόσο και κάποια προγενέστερα νομοθετήματα τα οποία όριζαν την προστασία ορισμένων περιοχών, όπως ο νόμος 4273/29 που είχε εισαγάγει το θεσμό των «Προστατευτικών Δασών».

Στη συνέχεια, στο πλαίσιο της Δασικής Νομοθεσίας θεσπίστηκαν κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών όπως τα «Αισθητικά Δάση», τα «Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης», τα «Καταφύγια Θηραμάτων», οι «Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές» και τα «Εκτροφεία Θηραμάτων». Η συμπλήρωση του νόμου «Περί αρχαιοτήτων» με

τον νόμο 1469/50 έδωσε επίσης τη δυνατότητα της κήρυξης ορισμένων περιοχών ως «Τοπίων Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους».

Με το νόμο 2637/98, ο θεσμός των καταφυγίων θηραμάτων άλλαξε φιλοσοφία και οι εν λόγω περιοχές μετονομάστηκαν σε Καταφύγια Άγριας Ζωής. Σκοπός του νόμου αυτού είναι η προστασία των περιοχών που είναι απαραίτητες για τη διάσωση των ειδών της άγριας πανίδας ή της αυτοφυούς χλωρίδας, είτε είναι απαραίτητες για την επιβίωση ενός ή περισσοτέρων ειδών που είναι μοναδικά, σπάνια ή απειλούνται με εξαφάνιση, είτε αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα βιοτόπου.

Καθοριστικός σταθμός στην εξέλιξη της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στη χώρα μας ήταν ο νόμος - πλαίσιο 1650/86, ο οποίος περιέχει ιδιαίτερο κεφάλαιο για την «Προστασία της Φύσης και του Τοπίου», όπου και γίνεται αναφορά στην θεσμοθέτηση προστατευόμενων περιοχών.

Οι σημαντικότερες ρυθμίσεις ως προς αυτό το αντικείμενο του νόμου 1650/86 είναι η κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών σε 5 κατηγορίες (περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, εθνικά πάρκα, προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου, περιοχές οικοανάπτυξης), καθώς και ο καθορισμός ειδικής διαδικασίας κήρυξης και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών (άρθρα 18, 19, 21, 22).

Το 1999 εκδόθηκε ο νόμος 2742/99 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και αιεφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις», ο οποίος ρυθμίζει την διαδικασία ίδρυσης Φορέων Διαχείρισης σε προστατευόμενες περιοχές, καθώς και τις αρμοδιότητες και τον τρόπο λειτουργίας τους. Οι Φορείς Διαχείρισης εξουσιοδοτούνται με διάφορες αρμοδιότητες και ευθύνες που περιλαμβάνουν την εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων και κανονισμών λειτουργίας, παρακολούθηση και εκτίμηση της εφαρμογής των κανονισμών, έλεγχο των παρεμβάσεων στις περιοχές, γνωμοδότηση για την προέγκριση χωροθέτησης και θέσπιση περιβαλλοντικών όρων, εκπόνηση μελετών, εφαρμογή έργων και διεξαγωγή έρευνας, καθώς και ευαισθητοποίηση του κοινού.

Την ίδια χρονιά (1999), εκπονήθηκε μελέτη για τον «Εθνικό Σχεδιασμό για το Φυσικό Περιβάλλον» (Master Plan), με στόχο την ενσωμάτωση όλων των δεσμεύσεων για την προστασία της φύσης σε μία ενιαία προσέγγιση. Σύμφωνα λοιπόν με τον Εθνικό Σχεδιασμό για το Φυσικό Περιβάλλον, οι προστατευόμενες περιοχές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: α) Περιοχές του Εθνικού Δικτύου

Προστατευόμενων Περιοχών και β) Περιοχές περιφερειακής και τοπικής σημασίας. Με βάση κυρίως γεωγραφικά κριτήρια προτάθηκε η ομαδοποίηση των περιοχών σε **162** ενιαίες **Περιοχές Προστασίας** (Π.Π.), σύμφωνα με τη χωρική τους συνέχεια ή τη λειτουργική τους συνάφεια.

Το Εθνικό αυτό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών θα αποτελέσει το υπόβαθρο για την ανάπτυξη ενός αντίστοιχου Εθνικού Συστήματος Διαχείρισης και Διοίκησης. Στο Master Plan προτάθηκε η ίδρυση **40** Φορέων Διαχείρισης οι οποίοι θα καλύπτουν 79 Π.Π. Οι ομάδες των περιοχών οι οποίες θα διαχειρίζονται από κοινό Φορέα θα συμπεριλαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό του συνόλου των περιοχών Natura, ενώ για τις υπόλοιπες προτείνεται να διερευνηθεί η δυνατότητα αξιοποίησης των Συμβάσεων Διαχείρισης ή η ένταξή τους σε κάποιον από τους παραπάνω Φορείς (ανάλογα με τη γεωγραφική εγγύτητα).

Το 2002, με το Νόμο 3044 ιδρύονται οι εξής Φορείς Διαχείρισης:

- 1) Φ.Δ. Δέλτα Έβρου
- 2) Φ.Δ. Δάσους Δαδιάς
- 3) Φ.Δ. Λίμνης Κερκίνης
- 4) Φ.Δ. Λιμ/σας Μεσολογγίου
- 5) Φ.Δ. Δέλτα Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα
- 6) Φ.Δ. Λιμνών Κορώνειας – Βόλβης
- 7) Φ.Δ. Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Αλοννήσου - Β. Σποράδων
- 8) Φ.Δ. Δέλτα Νέστου - Βιστωνίδας – Ισμαρίδας
- 9) Φ.Δ. Όρους Πάρωνα και υγροτόπου Μουστού
- 10) Φ.Δ. Λίμνης Παμβώτιδος Ιωαννίνων
- 11) Φ.Δ. Υγροτόπων Αμβρακικού
- 12) Φ.Δ. Υγροτόπων Κοτυχίου - Στροφυλιάς
- 13) Φ.Δ. Εθνικών Δρυμών Βίκου - Αώου και Πίνδου
- 14) Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Πρεσπών
- 15) Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Αίνου

- 16) Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Ολύμπου
- 17) Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς
- 18) Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Παρνασσού
- 19) Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας
- 20) Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Οίτης
- 21) Φ.Δ. Στενών και εκβολών Καλαμά
- 22) Φ.Δ. Χελμού - Βουραϊκού
- 23) Φ.Δ. Οροσειράς Ροδόπης
- 24) Φ.Δ. Καρπάθου - Σαρίας
- 25) Φ.Δ. Κάρλας - Μαυροβουνίου - Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου

Επίσης υπάρχουν από πότε;; ήδη δύο Φορείς Διαχείρισης (του Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Ζακύνθου και του Εθνικού Πάρκου Σχοινιά) που έχουν ιδρυθεί με Προεδρικά Διατάγματα.

Δεν θα πρέπει ωστόσο να ξεχνάμε ότι η προσπάθεια της προστασίας της βιολογικής ποικιλότητας δεν τερματίζεται με τη θεσμοθέτηση προστατευόμενων περιοχών, ουσιαστικά τότε αρχίζει! Η κήρυξη είναι μεν ένα απολύτως αναγκαίο βήμα αλλά από μόνη της δεν επαρκεί.

Είναι εξίσου απαραίτητο να εξασφαλιστεί το καθεστώς διαχείρισης, δηλαδή ο προσδιορισμός και η εφαρμογή όλων μέτρων, των ενεργειών και των παρεμβάσεων που χρειάζονται για την αποτελεσματική προστασία, οργάνωση και λειτουργία των προστατευόμενων περιοχών, ώστε να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς της κηρύξεώς τους, λαμβάνοντας πάντα υπόψη τον εθνικό και χωροταξικό σχεδιασμό.

Η διαχείριση λοιπόν των περιοχών αυτών θα είναι ένα ακόμα πιο φιλόδοξο εγχείρημα που θα αποτελέσει ίσως τη μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετώπισε η χώρα μας στον τομέα της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

2.4 Μελλοντικές προοπτικές της προστασίας της φύσης

Η ίδρυση του Εθνικού Πάρκου Yellowstone στις Η.Π.Α., το 1872 ήταν η πρώτη προσπάθεια για τη θεσμοθέτηση προστατευόμενων περιοχών σε παγκόσμιο επίπεδο. Από τότε ως σήμερα, έχουν κηρυχθεί σε όλο τον κόσμο χιλιάδες προστατευόμενες περιοχές οι οποίες ανάλογα με την εξειδίκευση των στόχων τους και τα επιμέρους χαρακτηριστικά τους υπάγονται σε διάφορες κατηγορίες προστασίας (περιοχές αυστηρής / απόλυτης προστασίας, εθνικά πάρκα, φυσικά πάρκα, μνημεία της φύσης, φυσικά καταφύγια, προστατευόμενα τοπία, κ.λπ.).

Η αρχική θεώρηση του θεσμού των προστατευόμενων περιοχών, θεωρούσε τις περιοχές αυτές ως χώρους «απόλυτης προστασίας» αποκλείοντας έτσι, κάθε ανθρώπινη παρέμβαση. Στην πορεία έγινε φανερό ότι η απομόνωση των προστατευόμενων περιοχών, όχι μόνο δεν εξασφαλίζει τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου, αλλά μπορεί να έχει και τα αντίθετα αποτελέσματα. Η διαπίστωση αυτή οδήγησε σταδιακά στην εγκατάλειψη της ιδέας της απόλυτης προστασίας και στην ανάγκη ενσωμάτωσης της προστατευόμενης περιοχής στον ευρύτερο οικολογικό, οικονομικό και κοινωνικό περίγυρο.

Σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις που διέπουν την προστασία, καλούμαστε να διαχειριστούμε τις προστατευόμενες περιοχές με τρόπο βιώσιμο, που να εξασφαλίζει αφενός την προστασία της φύσης και αφετέρου τη συνέχιση στις περιοχές αυτές των συμβατών με την προστασία ανθρωπίνων δραστηριοτήτων.

Προωθείται λοιπόν η «ενεργός διαχείριση» των προστατευόμενων περιοχών για την εξυπηρέτηση όλων των αξιών, λειτουργιών και δραστηριοτήτων που έχουν αυτές οι περιοχές, χωρίς βεβαίως να παραγνωρίζεται ο πρωταρχικός τους ρόλος στη διατήρηση του φυσικού τους περιβάλλοντος.

Ακόμα όμως και στην αισιόδοξη περίπτωση που πετύχει απολύτως το εγχείρημα του Δικτύου Natura 2000, η βιοποικιλότητα δεν διασφαλίζεται πλήρως. Σ' ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση οι «οικολογικοί παράδεισοι» του Δικτύου Natura 2000 δεν θα επιτελέσουν τον σκοπό τους, εάν οι προστατευόμενες περιοχές γίνουν «οάσεις» της φύσης μέσα στις «ερήμους» των μονοκαλλιεργειών και της μη βιώσιμης ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό άλλωστε η Οδηγία των Οικοτόπων δημιουργεί ένα σύστημα για την προστασία της πανίδας και της χλωρίδας και εκτός των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 (Άρθρα 12 έως 16) και γενικά

προωθεί την αειφορική διαχείριση της υπαίθρου, αναγνωρίζοντας τον ρόλο ορισμένων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην διαχείριση της βιοποικιλότητας.

Το ενδιαφέρον της προστασίας θα πρέπει να συμπεριλάβει και τις «ενδιάμεσες», μη προστατευόμενες, ζώνες ώστε αυτές να γεφυρώνουν και όχι να χωρίζουν τις προστατευόμενες περιοχές. Καθίσταται σαφές ότι οποιαδήποτε οφέλη από τη διαχείριση μιας προστατευόμενης περιοχής θα διαχέονται και στις γύρω περιοχές, χωρίς αποκλεισμούς πολιτών ή κοινωνικών ομάδων.

Ιδιαίτερα μάλιστα στις περιοχές που αναπτύσσονται δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα θα πρέπει να αναγνωριστεί ο καθοριστικός ρόλος της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της δασοκομίας στη διαχείριση των τοπίων και των οικοσυστημάτων καθώς και στη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας.

Η αειφορική κατεύθυνση της γεωργικής παραγωγής θα πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο τη βιολογική γεωργία, αλλά και τη γενικότερη μετάβαση της γεωργίας σε ένα φιλικό προς το περιβάλλον μοντέλο, με μείωση της χρήσης των αγροχημικών, αειφορική χρήση των εδαφικών και υδατικών πόρων κλπ. Για το σκοπό αυτό εξάλλου, έχουν αναπτυχθεί συγκεκριμένα χρηματοδοτικά εργαλεία από την Ε.Ε., τα λεγόμενα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα (Κανονισμός 1257/99), που στοχεύουν στην ενίσχυση των τοπικών παραγωγών (γεωργών και κτηνοτρόφων) που υιοθετούν πρακτικές φιλικές προς τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Τα μέτρα αυτά επιδοτούν ιδιαίτερα τους παραγωγούς που βρίσκονται εντός ή στις παρυφές προστατευόμενων περιοχών.

Αντίστοιχα και η αξιοποίηση των δασών θα πρέπει να κινηθεί με εντατικότερους ρυθμούς προς τη βιώσιμη ανάπτυξη, με ενίσχυση της χρήσης των αυτοφυών ειδών, αύξηση των δασικών εκτάσεων που τίθενται εκτός παραγωγικής εκμετάλλευσης, διαχείριση του δάσους με στόχους πέραν των οικονομικών αποδόσεων (προστασία της βιολογικής ποικιλότητας και της ποικιλότητας του τοπίου, προστασία των φυσικών πόρων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. Διεθνής Εμπειρία

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται ο εθνικός σχεδιασμός διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών στη Γαλλία, στην Ισπανία και στην Ιταλία όπως και κάποια παραδείγματα θαλάσσιων πάρκων σ' αυτές τις χώρες. Παρά τις αρκετές διαφορές μεταξύ των τριών αυτών χωρών ως προς τους τρόπους διαχείρισης τους η παράθεση τους κρίθηκε σκόπιμη ώστε να βγουν συμπεράσματα σχετικά με τις καλές πρακτικές, για το ΕΘΠΖ, που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν. Από τα παρακάτω παραδείγματα θα γίνει εμφανές επίσης ότι ο προβληματισμός για τη σωστή και αειφόρο διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών είναι ένα θέμα που απασχολεί σοβαρά το σύνολο των Ευρωπαϊκών χωρών.

3.1 Γαλλία

Στη Γαλλία υπάρχουν πολλές κατηγορίες ΠΠ, με κυριότερες τα Εθνικά Πάρκα τα οποία είναι λίγα και η προστασία τους είναι αυστηρή και τα Περιφερειακά Πάρκα τα οποία είναι περισσότερα και μπορούν να υπάρξουν αναπτυξιακές προοπτικές μέσα σ' αυτά. Κύριο συντονιστικό τους όργανο είναι το Τμήμα για τα Πάρκα το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και λειτουργεί ως συντονιστικό όργανο για την διαχείριση αυτών των περιοχών.

Τα Εθνικά Πάρκα έχουν το δικό τους ΔΣ που είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση και αποτελείται από στελέχη του δημοσίου (αρμόδιων Υπουργείων), της τοπικής αυτοδιοίκησης, του Εθνικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας, του Εθνικού Συμβουλίου για την Προστασία της Φύσης και του Εθνικού Κέντρου Επιστημονικής Έρευνας. Ο διευθυντής είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση σε καθημερινή βάση. Τα Εθνικά Πάρκα χωρίζονται σε δύο ζώνες, τον πυρήνα και την περιφερειακή ζώνη. Υπεύθυνος για τη διαχείριση του πυρήνα είναι ο διευθυντής και το προσωπικό του φορέα, ενώ για τη διαχείριση της περιφερειακής ζώνης είναι το Υπουργείο Περιφερειακού Σχεδιασμού (σε κεντρικό επίπεδο) και μια Επιτροπή (σε τοπικό επίπεδο). Ο Διευθυντής του Πάρκου δεν υπάγεται, ιεραρχικά στο Υπουργείο

Περιβάλλοντος. Το προσωπικό των Εθνικών Πάρκων κυμαίνεται από 24 έως 70 άτομα.

Τα Περιφερειακά Πάρκα είναι περισσότερο αρμοδιότητα των τοπικών αρχών. Το ΔΣ τους αποτελείται από εκπροσώπους των τοπικών αρχών και οργανώσεων και το προσωπικό τους αποτελείται από 15 ως 30 άτομα, εξειδικευμένα σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος, τοπικής ανάπτυξης, χρήσεων γης, ενέργειας, εκπαίδευσης, αρχαιολογίας, τουρισμού κλπ.

Όσον αφορά την αξιολόγηση, τα Περιφερειακά Πάρκα διαθέτουν ένα καταστατικό λειτουργίας 10ετούς διάρκειας. Το καταστατικό (το οποίο εκτίθεται σε έγκριση από την τοπική κοινωνία) ορίζει τους στόχους, τις ευρύτερες δράσεις και τα συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Το καταστατικό συνοπογράφεται από όλα τα μέλη του Δ.Σ. Μετά από την παρέλευση της 10ετίας διεξάγεται συστηματική αξιολόγηση και, αν χρειαστεί, αναπροσαρμόζονται οι στόχοι για την επόμενη 10ετία.

Ως προς την χρηματοδότηση τα Εθνικά Πάρκα ανήκουν στο δημόσιο και το σύνολο του κόστους λειτουργίας τους καλύπτεται από το κράτος (Υπουργείο Περιβάλλοντος). Τα Περιφερειακά Πάρκα λαμβάνουν λιγότερο από το μισό του προϋπολογισμού τους από το κράτος. Οι υπόλοιποι πόροι συγκεντρώνονται από τις τοπικές αρχές. Υπολογίζεται ότι το κόστος διαχείρισής τους είναι διπλάσιο σε σχέση με αυτό των Εθνικών Πάρκων. Πιο συγκεκριμένα: Το 35% του προϋπολογισμού συγκεντρώνεται από τις περιφερειακές αρχές, το 30% από άλλες βαθμίδες τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμοι, Νομαρχίες) και το 10% από το κράτος. Οι υπόλοιποι πόροι συγκεντρώνονται από άλλα υπουργεία, την Ε.Ε. και, τέλος, τα έσοδα του ίδιου του Πάρκου.

Για τον συντονισμό των ΠΠ στη Γαλλία υπάρχει η Ομοσπονδία των Περιφερειακών Πάρκων που δημιουργήθηκε το 1971. Αρμοδιότητές είναι να υπερασπίζει τα συμφέροντα και τους σκοπούς των Πάρκων στις δημόσιες αρχές, στη Βουλή και τα θεσμικά όργανα. Αρμοδιότητά της είναι επίσης η πληροφόρηση της κοινής γνώμης, και ο συντονισμός με το έργο άλλων προστατευόμενων περιοχών της χώρας. Η Ομοσπονδία αποτελείται από 3 ομάδες: μία με τους εκπροσώπους όλων των Πάρκων, μία με εκπροσώπους 28 εθνικής εμβέλειας οργανισμών που σχετίζονται με την ανάπτυξη την προστασία της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και

με τον τουρισμό και τέλος μια με μέλη όλων των Περιφερειακών Συμβουλίων που έχουν, στην επικράτειά τους, Πάρκα.

Η Ομοσπονδία έχει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της τεχνογνωσίας και στην ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των Πάρκων. Εκδίδει ειδικό περιοδικό, έχει κόμβο στο διαδίκτυο, δημιουργεί βάσεις δεδομένων για τα Πάρκα και γενικά συμβάλει στην παραγωγή ουσιαστικής πληροφόρησης για τα Πάρκα. Απαντά επίσης στα ερωτήματα του κοινού, σε καθημερινή βάση. Η χρηματοδότηση του έργου της Ομοσπονδίας γίνεται από τις εισφορές των μελών της, επιχορηγήσεις συγκεκριμένων προγραμμάτων από το κράτος ή την Ε.Ε., τη σύμπραξη με κρατικούς ή ιδιωτικούς οργανισμούς και, τέλος, από έσοδα δικά της (πώληση των εκδόσεών της κλπ.) Η Ομοσπονδία δεν είναι επισήμως υπεύθυνη για τη δράση του κάθε Πάρκου, υπάρχει αυτονομία στη δράση των Πάρκων, αλλά μπορεί να παρέμβει αν θεωρήσει ότι η δράση κάποιου Πάρκου βλάπτει τη γενική εικόνα του συστήματος των Περιφερειακών Πάρκων (Προστατευόμενες φυσικές περιοχές: προς ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, Αθήνα, 2003).

Παρακάτω θα αναφερθούμε στις θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές του Port Cros, του Lavezzi, του Scandola και του Carry le Rouet.

3.1.1 Port Cros

Το Θαλάσσιο Πάρκο του Port Cros ιδρύθηκε στις 14 Δεκέμβρη του 1963 και καταλαμβάνει 7000 στρέμματα γης και 12880 στρέμματα θαλάσσιας έκτασης. Είναι ένα από τα αρχαιότερα Εθνικά Πάρκα της Γαλλίας και το πρώτο θαλάσσιο πάρκο της Ευρώπης (www.portcrosparcnational.fr).

Ο Richez το 1991 ερεύνησε την επισκεψιμότητα του εθνικού πάρκου Port Cros από τους δύτες. Τα συνολικά έσοδα από τους δύτες τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο υπολογίστηκαν στα 505.337€ που αυτά τα έσοδα μοιράστηκαν σε μεταφορές, τρόφιμα, μίσθωση εξοπλισμού κ.λπ. Από το παραπάνω ποσό μόνο ένα μικρό μέρος καταναλώθηκε στο Port Cros. Το μεγαλύτερο ποσοστό των χρημάτων ξοδεύτηκε στην ηπειρωτική χώρα και αυτό είναι αποτέλεσμα της μικρής ανάπτυξης

της περιοχής η όπου οι τουρίστες δεν είχαν τη δυνατότητα να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους (Richez G,1991)

3.1.2 Scandola

Το θαλάσσιο πάρκο της Scandola βρίσκεται στην κεντρική δυτική ακτή της Κορσικής μεταξύ της Punta Muchillina και της Punta Nera. Η έκταση του είναι 19,19 τετρ. χλμ. από τα οποία τα 9,19 τετρ. χλμ είναι χερσαία έκταση και τα 10 τετρ. χλμ. είναι θαλάσσια έκταση. Το πάρκο έχει χαρακτηριστεί από τα Ηνωμένα Έθνη ως τοποθεσία φυσικής παγκόσμιας κληρονομιάς και έχει συμπεριληφθεί στο κατάλογο παγκόσμιας κληρονομιάς το 1983 (www.wikipedia.org).

Στο θαλάσσιο πάρκο της Scandola οι καταδύσεις είναι απαγορευμένες. Το 1992 ο Richez διεξήγαγε μια έρευνα μέρος της οποίας ήταν η κωπηλασία μέσα στην προστατευόμενη περιοχή η οποία και επιτρέπεται. Η μελέτη εστίασε στο τρόπο με τον οποίο οι κωπηλάτες χρησιμοποιούν την περιοχή, το κίνητρο τους και, προ πάντων, την αντίδραση τους σε πιθανή απαγόρευση ή περιορισμό των δραστηριοτήτων τους μέσα στη προστατευόμενη περιοχή. Σε αυτό το τελευταίο ζήτημα, 42% δήλωσε ότι είναι ενάντια σε τέτοιου είδους μέτρα, 22% δήλωσε ότι είναι υπέρ σε αυτό το ζήτημα, 22% είναι υπέρ αλλά κάτω από κάποιες προϋποθέσεις, και το 11% δεν έδωσε καμία απάντηση (Richez G., 1992).

3.1.3 Carry le Rouet

Η προστατευόμενη περιοχή στο Carry le Rouet βρίσκεται στη νότια Γαλλία και ιδρύθηκε στις 8 Σεπτεμβρίου του 1987. Το θαλάσσιο πάρκο καταλαμβάνει 850 στρέμματα.

Σε μια έρευνα που έγινε από το Bachet το 1991 αξιολογήθηκε το οικονομικό αντίκτυπο του πάρκου στο Carry le Rouet. Στόχος του πάρκου είναι να διατηρήσει τις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες (δηλ. μια μικρής κλίμακας αλιεία που

αποτελείται περίπου από 22 βάρκες και 35 ψαράδες), να προστατεύει το περιβάλλον και να εκπαιδεύσει τους επισκέπτες. Ανάπτυξη και έσοδα όμως έδωσαν στην περιοχή κάποια εκπαιδευτικά προγράμματα που έγιναν για τα σχολεία, επιστημονικές συνεδριάσεις, καταδυτικές δραστηριότητες, όπως και καταδυτικά ταξίδια (Bachet, F., 1991).

3.2 Ιταλία

Στην Ιταλία υπάρχουν 6 κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών (ΠΠ) κυριότερες από τις οποίες είναι τα Εθνικά Πάρκα (ΕΠ) και Περιφερειακά Πάρκα. Το σύστημα διαχείρισής τους έχει ως εξής: Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και οι περιφερειακές αρχές είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή της πολιτικής στις ΠΠ. Έχουν ιδρυθεί Φορείς Διαχείρισης για 21 Εθνικά Πάρκα. Ο Πρόεδρός τους διορίζεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Το ΔΣ είναι το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων. Τα μέλη του διορίζονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος ως εξής: 5 μέλη από τις τοπικές αρχές, 2 από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), 2 από την επιστημονική κοινότητα και 2 από τα Υπουργεία Περιβάλλοντος και Δασών. Οι ΦΔ ελέγχονται από ορκωτούς λογιστές. Οι Φορείς Διαχείρισης (ΦΔ) είναι ανεξάρτητες δημόσιες αρχές και διαθέτουν καταστατικό λειτουργίας. Εκδίδουν επίσης Κανονισμό Λειτουργίας του Πάρκου καθώς και το Σχέδιο Διαχείρισης.

Η χρηματοδότηση στις ιταλικές ΠΠ προέρχεται από κρατικούς πόρους και ανέρχεται στα 45 εκατ. Ευρώ το χρόνο.

Για το συντονισμό των ΠΠ υπήρχε μια ειδική επιτροπή όπως και στη Γαλλία αλλά τα τελευταία χρόνια έχει καταργηθεί. (Προστατευόμενες φυσικές περιοχές: προς ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, 2003).

Παρακάτω θα αναφερθούμε στις θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές του Ustica και του Miramare.

3.2.1 Ustica

Το Ustica είναι ένα μικρό νησί στη νότιο Ιταλία το οποίο βρίσκεται 52 χλμ. βόρεια του Capo Gallo στο Τυρρηνικό Πέλαγος και έχει έκταση 8 τετρ. χλμ. Το νησί ανήκει στην περιφέρεια της Σικελίας και στην επαρχία του Παλέρμο. Ως προστατευόμενη περιοχή το νησί χρίστηκε το 1987 με σκοπό την προστασία της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας. (www.wikipedia.org).

Με την ίδρυση του θαλάσσιου πάρκου στο νησί Ustica πολλές νέες δραστηριότητες έχουν ξεκινήσει και οι ήδη υπάρχουσες έχουν βελτιωθεί. Τέτοιες δραστηριότητες είναι: ένα κέντρο επισκεπτών στο οποίο γίνεται η ενημέρωση των τουριστών, ένα ενυδρείο που έχει δημιουργηθεί, βάρκες με γυάλινο πάτο έτσι ώστε οι τουρίστες να μπορούν να παρατηρούν τη θαλάσσια πανίδα και χλωρίδα, η αναπαλαίωση ενός μεσαιωνικού πύργου και η χρησιμοποίηση του ως κέντρο Διεθνών Διασκέψεων, μια συνεργασία με το πανεπιστήμιο του Παλέρμο για την πραγματοποίηση μιας σειράς μαθημάτων για την θαλάσσια βιολογία και την υποβρύχια αρχαιολογία, ένα φεστιβάλ υποβρύχιας φωτογραφίας όπως και διάφορα καταδυτικά κέντρα.

Αυτές οι δραστηριότητες είναι πολύ πιθανό να έχουν επίδραση στο τουρισμό και μια αύξηση στο τουρισμό κατά 35000 τουρίστες φαίνεται να εμφανίζεται (Badalamenti F, et al.,2000).

3.2.2 Miramare

Το Miramare είναι μια παράκτια προστατευόμενη περιοχή που βρίσκεται περίπου 8 χλμ βορειοδυτικά της Τεργέστης στην Ιταλία. Τα πάρκο ιδρύθηκε το 1986 με ένα κοινό διάταγμα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας της Ιταλίας. Το μέγεθος του είναι 1210 στρέμματα από τα οποία ο πυρήνας του πάρκου καταλαμβάνει τα 300 στρέμματα, ενώ τα υπόλοιπα 910

είναι μια ζώνη ασφαλείας. Υπεύθυνο για την διαχείριση του είναι το WWF της Ιταλίας. (www.coastalguide.to).

Στο Miramare πραγματοποιείται μια σειρά μαθημάτων για διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης (δημοτικού, γυμνασίου, για προπτυχιακούς φοιτητές, όπως και για μεταπτυχιακούς φοιτητές) σε μαθήματα της θαλάσσιας βιολογίας. Υπάρχει επίσης ένα κέντρο επισκεπτών και ένα ερευνητικό κέντρο το οποίο συνεργάζεται με το κοντινό ινστιτούτο του CNR. (Badalamenti F, et al., 2000)

3.3 Ισπανία

Στην Ισπανία υπεύθυνη για τη διαχείριση των Εθνικών Πάρκων είναι μία Επιτροπή Κοινής Διαχείρισης, στην οποία συμμετέχουν με ισάριθμους εκπροσώπους η κεντρική διοίκηση και η Αυτόνομη Κοινότητα (κάτι αντίστοιχο των δικών μας Περιφερειών, π.χ. Ανδαλουσία, Γκαλίσια κλπ). Η προεδρία της επιτροπής εναλλάσσεται κάθε χρόνο μεταξύ κράτους και περιφέρειας. Ρόλος της Επιτροπής είναι η σύνταξη ενός Σχεδίου Διαχείρισης για κάθε πάρκο, η έγκριση του σχεδίου εργασίας και επενδύσεων, η ανάπτυξη και εφαρμογή συστημάτων λειτουργίας υπηρεσιών και υποδομών για κάθε πάρκο, καθώς και η εποπτεία της διαχείρισης, διοίκησης και αποτελεσματικότητας του πάρκου.

Υπεύθυνοι για τη διαχείριση των Πάρκων, σε εκτελεστικό επίπεδο, είναι ο Διευθυντής και το Διοικητικό Συμβούλιο. Ο Διευθυντής είναι και Γραμματέας της Επιτροπής Κοινής Διαχείρισης. Στο ΔΣ συμμετέχουν η κεντρική διοίκηση, οι περιφέρειες, οι τοπικές επιτροπές και οι φορείς που σχετίζονται με το πάρκο. Ρόλος του ΔΣ είναι η γνωμάτευση στα Σχέδια Διαχείρισης, η έγκριση τομιακών σχεδίων, η έγκριση του ετήσιου απολογισμού, η πρόταση διορθωτικών μέτρων αν είναι αναγκαία και η γνωμάτευση στα ετήσια σχέδια δράσης και επενδύσεις. Οι πρόεδροι των ΔΣ ορίζονται από την κυβέρνηση μετά από πρόταση του Υπουργείου Περιβάλλοντος με τη σύμφωνη γνώμη των Επιτροπών Κοινής Διαχείρισης.

Σε κεντρικό επίπεδο υπάρχει η Υπηρεσία Εθνικών Πάρκων που υπάγεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και είναι υπεύθυνη για την ανεύρεση οικονομικών πόρων και την λειτουργία των Πάρκων.

Επίσης υπάρχει Επιτροπή Δικτύου Εθνικών Πάρκων, η οποία είναι κρατικό σώμα που έχει συμβουλευτικό ρόλο και στο οποίο εκπροσωπείται η Κεντρική Διοίκηση, οι Αυτόνομες Κοινότητες (περιφέρειες), οι ΟΤΑ στις οποίες ανήκουν τα Εθνικά Πάρκα, οι Πρόεδροι των ΔΣ των πάρκων και οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ. Ο κύριος ρόλος της Επιτροπής είναι η σύνταξη των γενικών αρχών για την εθνικά συντονισμένη διαχείριση των πάρκων καθώς και για τη σύνταξη των Σχεδίων Διαχείρισης των Εθνικών Πάρκων.

Η χρηματοδότηση των ΠΠ στην Ισπανία γίνεται από το προϋπολογισμό του κεντρικού κράτους και από πόρους που συγκεντρώνουν για το σκοπό αυτό οι αντίστοιχες Αυτόνομες Κοινότητες (Περιφέρειες). Οι Αυτόνομες Κοινότητες και το κράτος υπογράφουν εξ' αρχής κοινές χρηματοδοτικές συμφωνίες.

Για το συντονισμό των ΠΠ υπάρχει η Επιτροπή Κοινής Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων, όργανο εκπροσώπησης της κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης, και η Υπηρεσία Εθνικών Πάρκων που υπάγεται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος. Υπάρχει ακόμη η Επιτροπή Δικτύου Εθνικών Πάρκων, κρατικό όργανο με συμβουλευτικό ρόλο όπου εκπροσωπούνται η Κεντρική Διοίκηση, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα Εθνικά Πάρκα και οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ. Είναι φανερό η αξία που δίδεται στα συντονιστικά όργανα των Εθνικών Πάρκων στη χώρα αυτή και η συμμετοχή των περιβαλλοντικών ΜΚΟ σε αυτά. (Προστατευόμενες φυσικές περιοχές: προς ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, 2003)

Παρακάτω θα αναφερθούμε στις θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές της Tabarca, τα νησιά Medes, τη Cabrera και τα Columbretes.

3.3.1 Columbretes

Τα νησιά Columbretes είναι μια ομάδα ακατοίκητων νησιών ηφαιστειακής προέλευσης, στη Μεσόγειο Θάλασσα και βρίσκονται 30 ναυτικά μίλια από την Oropesa Del Mar στην κοινότητα της Βαλένθια στην Ισπανία. Οι κύριες νησίδες είναι η Illa Grossa, η La Ferrara, η La Foradada και η El Carallot. Η συνολική έκταση των τεσσάρων νησίδων είναι 0,19 τετρ. χλμ. και η ψηλότερη κορυφή είναι στα 67 μέτρα.

Από το 1988 τα νησιά και η ευρύτερη θαλάσσια έκταση έχει κηρυχθεί ως περιοχή «άγριας ζωής». Αυτό γιατί είναι μια περιοχή αναπαραγωγής σπάνιων θαλάσσιων πτηνών, επίσης κατά την διάρκεια της άνοιξης και του φθινοπώρου είναι ένας προορισμός διάφορων μεταναστευτικών πουλιών. Η περιοχή χαρακτηρίστηκε ως προστατευόμενη θαλάσσια έκταση το 1990 και καλύπτει μια έκταση 400 τετρ. χλμ. (www.wikipedia.org).

Μελέτη που πραγματοποιήθηκε στην περιοχή από τον Goni το 1998 έδειξε ότι υπήρξε μια αύξηση των σκαφών αναψυχής σε σχέση με τα χρόνια πριν τη δημιουργία της ΠΠ. Η κύρια δραστηριότητα αυτών των σκαφών είναι η ερασιτεχνική αλιεία (72% των σκαφών το 1996). Πριν τη δημιουργία της ΠΠ η ερασιτεχνική αλιεία ή αθλητική όπως και αναφέρεται ήταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε σχέση με την επαγγελματική. Από το 1990 και μετά, χρονιά που δημιουργήθηκε το πάρκο η επαγγελματική αλιεία απαγορευτική και είχαμε μεγάλη αύξηση της ερασιτεχνικής η οποία επιτρέπονταν έκτος από τις περιοχές υψηλής προστασία όπου καλύπτουν το 12% της έκτασης του θαλάσσιου πάρκου. Οι καταδύσεις στην περιοχή έχουν υποστεί και αυτές μια μεγάλη άνοδο (από 114 δύτες το 1990 σε 1547 το 1994) (Badalamenti F, et al., 2000) Από το 1996 και μετά ο αριθμός των δυτών έχει αυξηθεί ακόμα πιο πολύ παρά τα περιοριστικά μέτρα που έχουν ληφθεί (2856 δύτες το 1997) (Goni R., 1998).

3.3.2 Cabrera

Το νησί Cabrera είναι ένα από τα νησιά των Βαλεαρίδων νήσων που ανήκουν στην Ισπανία και είναι στα νότια της Μαγιόρκα στη Μεσόγειο Θάλασσα. Είναι το μεγαλύτερο από ένα σύμπλεγμα νησιών και βραχονησίδων.

Το σύνολο του συμπλέγματος των νησιών έχει χαρακτηριστεί ως Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο (Parque Nacional del Archipiélago de Cabrera). Η Cabrera είναι προορισμός για σκάφοι αναψυχής τα οποία αγκυροβολούν στο φυσικό λιμάνι του νησιού. Σε ορισμένες περιοχές είναι απαγορευμένη η πρόσβαση και η αγκυροβολία λόγω της οικολογικής προστασίας. Το θαλάσσιο πάρκο καλύπτει 100 τετρ. χλμ. από τα οποία 13 τετρ. χλμ είναι χερσαία έκταση. (www.wikipedia.org)

Ο Pozo το 1998 έκανε μια μελέτη για τις ανθρώπινες δραστηριότητες στο πάρκο της Cabrera μέσα από τις ετήσιες έκθεσης του πάρκου για τα έτη από το 1993 έως το 1996. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου παρατηρήθηκαν αυξήσεις στους αριθμούς των αδειών για την ναυσιπλοΐα από 173 σε 1706, στις προσδέσεις σκαφών από 3400 σε 6495 και στις καταδύσεις από 166 σε 408. Ο αριθμός των επισκεπτών έφτασε στους 39.066 το 1996. Αυτή η αύξηση οφείλεται κατά τον Pozo στην προβολή του νησιού μέσα από διαφημιστικές καμπάνιες αυτά τα χρόνια. (Badalamenti F, et al., 2000)

3.4 Συμπεράσματα

Ως προς την διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών διαπιστώνουμε ότι υπάρχει η ανάγκη διάκρισης μεταξύ του Εθνικού Επιπέδου διαχείρισης και των Φορέων Διαχείρισης που έχουν την ευθύνη των Εθνικών Πάρκων. Ο εθνικός σχεδιασμός πρέπει να προσβλέπει σε ένα γενικό κατευθυντήριο πλάνο διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών. Οι Φορείς Διαχείρισης από την πλευρά τους πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιλύουν τα συγκεκριμένα θέματα διαχείρισης αυτών των περιοχών. Εδώ μπορούμε να αντιληφθούμε τις δυσκολίες που εμφανίζονται σε αυτό

το σύστημα ως προς την ισορροπία και την εναρμόνιση του Εθνικού και του τοπικού επιπέδου διαχείρισης. Η Ιταλία και η Γαλλία παρ' όλα αυτά φαίνεται να το επιτυγχάνουν.

Από την άλλη μεριά η Ισπανία φαίνεται να ακολουθεί ένα διαφορετικό μοντέλο διαχείρισης το οποίο βασίζεται στην αποκέντρωση καθώς θεωρεί ευκολότερη τη διαχείριση της φύσης σε περιφερειακό επίπεδο απ' ότι σε κεντρικό. Μόνο τα Εθνικά Πάρκα και τα Εθνικά Καταφύγια Θηραμάτων έχει υπό τον έλεγχο της η κυβέρνηση της Ισπανίας. Η αποκέντρωση τέλος βοηθά και στην συνεργασία των διάφορων αρμόδιων φορέων όπως η κεντρική διοίκηση και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού.

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί και η αναγκαιότητα ύπαρξης ενός συντονιστικού οργάνου το οποίο είναι ένα σημαντικό μέσο αποτελεσματικής διαχείρισης. Είναι προφανές ότι όσο πιο αποκεντρωμένο είναι το σύστημα διαχείρισης τόσο αναγκαία είναι και η ύπαρξη αυτού του οργάνου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Γαλλία στην οποία λειτουργεί η Ομοσπονδία των Περιφερειακών Πάρκων.

Ως προς την χρηματοδότηση των χωρών που εξετάσαμε βαρύνει με το μεγαλύτερο ποσοστό του το κρατικό προϋπολογισμό. Επίσης οι Φορείς διαχείρισης των Προστατευόμενων περιοχών στη Γαλλία κάνουν κινήσεις ως προς την αυτοχρηματοδότηση του μέσω εξεύρεσης ιδίων πόρων.

Βλέποντας τέλος τις δραστηριότητες οι οποίες αποφέρουν κέρδη στα Εθνικά Πάρκα καταλαβαίνουμε ότι ο καταδυτικός τουρισμός είναι ένας πόλος έλξης για περιβαλλοντικά ευαίσθητους τουρίστες. Είναι μια δραστηριότητα η οποία μπορεί να αποφέρει πολλά κέρδη και να ανεβάσει το επίπεδο τουρισμού μιας περιοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 Η Ζάκυνθος και ο κόλπος Λαγανά

Η νήσος Ζάκυνθος ανήκει στα Επτάνησα και είναι το νοτιότερο νησί του Ιονίου (με εξαίρεση τις Στροφάδες που βρίσκονται σε απόσταση 24 μιλίων από το νοτιότερο άκρο της). Είναι το τρίτο σε έκταση νησί των Ιονίων νήσων μετά την Κέρκυρα και την Κεφαλονιά με έκταση 406 τ. χλμ. από τα οποία 178 τ. χλμ. είναι πεδινές εκτάσεις, 224 τ. χλμ. ημιορεινές εκτάσεις και 3, 5 τ. χλμ. ορεινές εκτάσεις. Ο πληθυσμός της ανέρχεται στους 38.680 (ΕΣΥΕΕΑ). Από την Πελοπόννησο απέχει 9,5 ναυτ. μίλια (Κυλλήνη νομού Ηλίας) και 8,5 ναυτ. μίλια από το πλησιέστερο νησί την Κεφαλονιά.

Διοικητικά είναι ένας νομός της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και αποτελείται από 6 δήμους οι οποίοι είναι ο δήμος Ζακύνθου, ο δήμος Λαγανά, ο δήμος Αλυκών, ο δήμος Αρκαδίων, ο δήμος Αρτεμισίων και ο δήμος Ελατίων.

Οι γεωγραφικές συντεταγμένες της νήσου Ζακύνθου περικλείονται μεταξύ των παραλλήλων :

- Βόρειο Πλάτος $37^{\circ} 38'$ – $37^{\circ} 56'$

- Ανατολικό Μήκος 20° 37' – 21° 00'

Το σχήμα της Ζακύνθου είναι ακανόνιστο τριγωνικό με το βορειότερο άκρο του νησιού να καταλήγει στο ακρωτήριο Σκινάρι, ενώ στο νοτιοανατολικό σχηματίζεται ο κόλπος του Λαγανά μεταξύ δύο ακρωτηρίων, του Μαραθία στη Δύση και του Γέρακα στην Ανατολή. Μέσα στο κόλπο του Λαγανά υπάρχουν δύο νησιά, το Μαραθονήσι και το Πελούζο ενώ 37 ναυτικά μίλια νότια του Λαγανά βρίσκονται οι νήσοι Στροφάδες. Οι δυτικές ακτές του νησιού έχουν μήκος περίπου 34 χλμ., είναι βραχώδεις και απότομες και σχηματίζουν πολλές σπηλιές και κολπίσκους. Αντίθετα οι ανατολικές ακτές που κοιτάζουν προς την Πελοπόννησο και έχουν μήκος περίπου 37 χλμ. είναι αμμώδεις.

Ο κόλπος του Λαγανά έχει ημικυκλικό σχήμα και νοτιοανατολικό προσανατολισμό. Το άνοιγμα του μεταξύ των ακρωτηρίων Μαραθία και Γέρακα είναι 12χλμ. ενώ το ανάπτυγμα των ακτών του είναι περίπου 20 χλμ.

Η ευρύτερη περιοχή του κόλπου του Λαγανά αποτελεί την περιοχή μελέτης και η οποία περιλαμβάνει την θαλάσσια έκταση του κόλπου του Λαγανά με τις νησίδες Μαραθονήσι και Πελούζο όπως και την χερσαία παράκτια περιοχή που υπάγεται διοικητικά στους δήμους Ζακύνθου και Λαγανά.

4.2 Μεθοδολογικό Πλαίσιο Έρευνας

Ως μέσο για την διεξαγωγή της έρευνας επιλέχτηκε η μέθοδος της διένεξης προσωπικών συνεντεύξεων με τους αρμόδιους τοπικούς φορείς και γενικότερα όσους με άμεσο ή έμμεσο τρόπο έχουν σχέση με το ΕΘΠΖ. Συνέντευξη, σύμφωνα με τον Σιάρδο (1997) είναι η τεχνική οργάνωσης μιας προφορικής επικοινωνίας ανάμεσα σε δύο πρόσωπα (και σπανιότερα σε περισσότερα), κατά την οποία το ένα, ο συνεντευκτής, προσπαθεί να αποσπάσει από το δεύτερο, τον ερωτώμενο (ή τους ερωτώμενους), πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο αντικείμενο με την προϋπόθεση να εκπληρωθεί ο σκοπός που έχει καθοριστεί από την αρχή.

Συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε η προσωπική συνέντευξη με ειδικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο, όπου οι ερωτήσεις και ο τρόπος που υποβλήθηκαν είχαν προκαθοριστεί, καθώς και τα άτομα που ερωτήθηκαν.

Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τους, Πρόεδρο του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου κ. Καραγκούνη Αμαλία, Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ζακύνθου Χρυσόστομο, τον βουλευτή Ζακύνθου κ. Βαρβαρίγο Δημήτριο, το Νομάρχη Ζακύνθου κ. Γάσπαρο Ιωάννη, τον πρώην δημοτικό σύμβολο κ. Ξένο Σπυρίδων, τον υπεύθυνο για θέματα περιβάλλοντος της Νομαρχίας Ζακύνθου κ. Πλέσσα Ιωάννη, το πρώην Πρόεδρο του ΕΘΠΖ κ. Παντή Ιωάννη, τον αντινομάρχη Ζακύνθου και μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου κ. Παλαδινό Διονύσιο, το Δήμαρχο Λαγανά κ. Κομιώτη Διονύσιο και τον πρόεδρο του εμπορικού επιμελητηρίου Ζακύνθου κ. Καποδίστρια Ιωάννη. Τα άτομα τα οποία επιλεχθείσαν για την διεξαγωγή των συνεντεύξεων είναι αρμόδιοι φορείς το κοινωνίας της Ζακύνθου που άλλοι άμεσα και άλλοι έμμεσα σχετίζονται με το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου και την αναπτυξιακή προοπτική του νησιού.

Υπήρχε κάποιος αριθμός βασικών ερωτήσεων που στην πορεία αυξήθηκε γιατί προστέθηκαν και άλλες ως συμπληρωματικές ανάλογα με την ειδικότητα, τις γνώσεις και τη θέση του ερωτώμενου στην περιβαλλοντική διαχείριση του πάρκου, προκειμένου να διασαφηνιστεί περισσότερο και να αποδοθεί με αυτόν τον τρόπο μια όσο το δυνατόν πληρέστερη εικόνα της ερευνηθείσας περιοχής. Οι ερωτήσεις ήταν "ανοιχτές" ή ελεύθερης απάντησης. Σε αυτή την περίπτωση η απάντηση που απαιτείται, από πλευράς ερωτώμενου, είναι κατά τρόπο αφηγηματική, σύντομη ή εκτενής, όπου ο ερωτώμενος μπορεί να απαντήσει ελεύθερα με τον τρόπο που αυτός προτιμά (Σιάρδος 1997:194).

Οι ερωτήσεις που υποβλήθηκαν ήταν οι ακόλουθες:

1. Το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;
2. Παγκόσμια έχουμε μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πόσο θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να συμβάλει στην προσέγγιση οικοτουριστών και τι θα έπρεπε να κάνει η Ζάκυνθος ώστε να είναι έτοιμη να δεχτεί τέτοιου είδους τουρίστες.
3. Μπορούν να υπάρξουν μια σειρά από πράξεις όπως εναλλακτικός τουρισμός, ερευνητικά προγράμματα που θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να αποτελέσει πόλο έλξης;

4. Τι είδους αντισταθμιστικά μέτρα έχει πάρει ή θα έπρεπε να είχε πάρει το κράτος ώστε να είναι όσο το δυνατόν λιγότερες οι αντιδράσεις των πολιτών που επιβαρύνονται την δέσμευση της γης τους.
5. Η χρηματοδότηση η οποία παρέχετε στο ΕΘΠΖ από το κεντρικό κράτος αρκεί; Αν όχι τι πρέπει να κάνει για να αποκτήσει κάποιους πόρους.
6. Η Ζάκυνθος φημίζεται για την πολιτισμική κληρονομιά της. Μπορεί αυτή να συνδεθεί με το ΕΘΠΖ μέσω κάποιων δραστηριοτήτων και τι αποτελέσματα μπορεί αυτό να έχει.
7. Πως είναι η σχέση της εκκλησίας με το ΕΘΠΖ και πως θα μπορούσαν αυτές να έχουν βελτιωθεί.
8. Πρέπει να βρεθούν κάποια μέτρα για την επαρκή χρηματοδότηση και την βελτίωση των οικονομικών του με σκοπό να είναι βιώσιμο;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5.1 Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου

Η Ζάκυνθος διαθέτει τις σημαντικότερες παραλίες φωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta – Caretta*. Ο συστηματικός έλεγχος των φωλιών έχει δείξει ότι 1000 με 2000 φωλιές, ανάλογα με το έτος, καταγράφονται στις αμμώδεις παραλίες του κόλπου του Λαγανά, που βρίσκεται στα νότια παράλια του νησιού (Margaritoulis D, Rees A.F., 2003). Για την προστασία αυτού του σπάνιου είδους χελώνας δημιουργήθηκε το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου που ήταν το πρώτο πάρκο στη Μεσόγειο με σκοπό την προστασία αυτού του είδους χελώνας (Dimitrios Dimitrios, 2001)

Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου (ΕΘΠΖ) βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της Ζακύνθου περιλαμβάνοντας τη θαλάσσια έκταση του κόλπου Λαγανά και των νήσων Στροφάδων, τις νησίδες Πελούζο, Μαραθονήσι και Άγιο Σώστη, και χερσαία έκταση από το δήμο Ζακύνθου και από το δήμο Λαγανά. Συνολικά το πάρκο

περιλαμβάνει 89,2 τετρ. χλμ θαλάσσιας έκτασης, 14,2 τετρ. χλμ. χερσαίας έκτασης, ενώ η περιφερειακή ζώνη του είναι 31,2 τετρ. χλμ.

Το Προεδρικό Διάταγμα για την ίδρυση του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου υπογράφηκε την 1η Δεκεμβρίου 1999 από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 906Δ, 22 Δεκεμβρίου 1999).

Συνοπτικά η ιστορία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου παρουσιάζεται στο παρακάτω πίνακα:

Έτος	Γεγονός
1983	Δημιουργία ενός Οργανισμού για τη μελέτη και την προστασία της θαλάσσιας χελώνας <i>Caretta – Caretta</i>
1987	Υπουργική απόφαση για τη δημιουργία μιας ζώνης οικιστικού ελέγχου
1990	Το WWF καθιέρωσε την παρουσία του στο νησί με προγράμματα για την προστασία της θαλάσσιας φώκιας <i>Monachus - Monachus</i>
1998	Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σταμάτησε τη χρηματοδότηση για την ανάπτυξη της υποδομής στην προστατευόμενη περιοχή
1999	Η Ευρωπαϊκή επιτροπή άρχισε μια δικαστική διαδικασία ενάντια στην Ελλάδα, η υπόθεση εκρεμή μέχρι σήμερα
1999	Υπογράφηκε το Προεδρικό Διάταγμα για την ύδριση του ΕΘΠΖ
2000	Δημιουργήθηκε ο Φορέας Διαχείρισης του ΕΘΠΖ

(Togridou Anatoli, et al., 2006)

Πιο αναλυτικά σκοπός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου είναι η προστασία και διατήρηση των σημαντικότερων παραλιών ωτοκίας στη Μεσόγειο της θαλάσσιας χελώνας *Caretta – Caretta* και του θαλάσσιου και χερσαίου χώρου που τις περιβάλλει, των βιοτόπων και του πληθυσμού της μεσογειακής φώκιας *Monachus – monachus*, των βιοτόπων των προστατευόμενων ειδών ορνιθοπανίδας και κυρίως

των μεταναστευτικών ειδών, των βιοτόπων της ενδημικής χλωρίδας, των παράκτιων και θαλάσσιων τύπων οικοτόπων και ιδιαίτερα των συστημάτων αμμοθινών και αλλόφυλης βλάστησης και των υποθαλάσσιων λιβαδιών της ποσειδωνίας (*Posidonia oceanica*), καθώς και των αλιευτικών πόρων και γενικά του θαλάσσιου οικοσυστήματος, τόσο από δραστηριότητες στη θάλασσα όσο και από τη ρύπανση (ΦΕΚ 906Δ, 22 Δεκεμβρίου 1999, σελ.8513-8514).

Παράλληλα το ΕΘΠΖ στοχεύει στη συστηματική παρακολούθηση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, στην ανάπτυξη συμβατών δραστηριοτήτων όπως ο αειφορικός τουρισμός και η αναψυχή, στη διαφύλαξη των παραδοσιακών χρήσεων (αλιείας, βόσκησης, γεωργίας κ.λπ.), στη διαφύλαξη του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου στις υπό προστασία περιοχές, καθώς και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του κοινού (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΕΘΠΖ, 2004).

Στη συνέχεια το έτος 2000 δημιουργήθηκε ο Φορέας Διαχείρισης του ΕΘΠΖ. Ο Φορέας Διαχείρισης έχει τη μορφή Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Προεδρικού Διατάγματος ίδρυσης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, ο Φορέας Διαχείρισης έχει ως σκοπό την κατάρτιση, και την εφαρμογή του κανονισμού διαχείρισης και λειτουργίας του ΕΘΠΖ στο πλαίσιο της ισχύουσας εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος στην περιοχή, των αρχών και πολιτικών για την αειφορική ανάπτυξη της περιοχής, του συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων φορέων (Δημοσίου, Αυτοδιοίκησης, Ιδιωτικών), της ευαισθητοποίησης των κατοίκων και φορέων ώστε να εξασφαλίζεται η ενεργή συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ανάπτυξης της περιοχής με την εφαρμογή ενημερωτικών εκστρατειών, διαφημιστικών προβολών στην Ελλάδα και το εξωτερικό και της εφαρμογής μέτρων προσέλκυσης και ανάπτυξης βιώσιμου τουρισμού.

Επιπλέον ο Φορέας Διαχείρισης έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση των όρων και περιορισμών που θέτει το Π.Δ καθώς και για:

1. την σήμανση των οριοθετημένων περιοχών όπως αυτές ορίζονται στο Π.Δ.
2. την οργάνωση και την εφαρμογή μέτρων φύλαξης της περιοχής.
3. την πληροφόρηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης και των αρμόδιων φορέων και την οργάνωση και συντονισμό των προγραμμάτων ευαισθητοποίησης του κοινού.
4. την κατασκευή εντός των ορίων του θαλασσίου Πάρκου των έργων υποδομής που απαιτούνται για τη φύλαξη και τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.
5. την συνεργασία των αρμόδιων φορέων της χώρας με ανάλογους διεθνείς φορείς και οργανισμούς στον τομέα της ενημέρωσης, της ανταλλαγής γνώσεων και πληροφοριών ή εκπόνησης κοινών παράλληλων προγραμμάτων.
6. την αναφορά προς τις αρμόδιες αρχές των πράξεων ή παραλείψεων που συνιστούν παραβάσεις των διατάξεων του Π.Δ με σκοπό την επιβολή των νόμιμων κυρώσεων.
7. την κατάρτιση προγραμμάτων για την αξιοποίηση των ιστορικών πολιτιστικών λαογραφικών και φυσικών μνημείων της περιοχής.
8. την κατάρτιση της μελέτης αξιολόγησης των προστατευτέων αντικειμένων και εισήγηση για την τυχόν τροποποίηση των ορίων προστασίας τους.
9. και τη χορήγηση αδειών δραστηριοτήτων (βαρκάρηδες, σχολές, καταδύσεις) (www.nmp-zak.org)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6. Αποτελέσματα Έρευνας

6.1 Ανάπτυξη νήσου Ζακύνθου

Με βάση τα στοιχεία της έρευνας και των απαντήσεων που δόθηκαν στην ερώτηση αν θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού διαπιστώθηκε μιας κοινός αποδεκτή άποψη ότι το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να δώσει ώθηση στο νησί της Ζακύνθου αλλά με μορφή ανάπτυξης βασιζόμενη στον τουρισμό. Σε ένα τουρισμό όμως διαφορετικό απ' αυτό που παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια.

Κατά κοινή ομολογία η τουριστική δραστηριότητα στο νησί της Ζακύνθου διαμορφώνεται με ποσοτικά κριτήρια και όχι με ποιοτικά. Αυτό φαίνεται αναγκαίο ότι πρέπει να αλλάξει και ότι πρέπει να βρεθούν άλλες μορφές τουριστικής ανάπτυξης οι οποίες θα στηρίζονται σε φιλοπεριβαλλοντικές μεθόδους. Το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να γίνει ένας πόλος έλξης μιας μερίδας ανθρώπων οι οποίοι θα σέβονταν το περιβάλλον και δεν θα δημιουργούσαν τα προβλήματα που δημιουργούνται στις μέρες μας από αυτό το μαζικό τουρισμό που έχει κατακλείσει το νησί.

Όπως αναφέρει η πρόεδρος του θαλάσσιου πάρκου κ. Καραγκούνη ο σκοπός και ο στόχος του Φορέα Διαχείρισης είναι η υπόδειξη στους κατοίκους της περιοχής και γενικότερα του νησιού το πώς να συμπεριφέρονται μέσα στις περιοχές του πάρκου και πώς με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα όσον αφορά την βιώσιμη ανάπτυξη του νησιού.

Παγκόσμια ο οικοτουρισμός φαίνεται ότι εξελίσσεται ραγδαία. Εκεί κατά τη γνώμη όλων πρέπει να στραφεί και η τουριστική δραστηριότητα στη Ζάκυνθο. Σύμφωνα με το Βουλευτή του νησιού κ. Βαρβαρίγο Δημήτρη είναι μια ουσιαστική επιλογή η προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ΕΘΠΖ και η στροφή προς μιας άλλης μορφής τουρισμού για την ποιότητα της ανάπτυξης του νησιού και τη διατήρησή της.

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί όμως η δυσκολία αυτού το εγχειρήματος, της αλλαγής δηλαδή του τύπου τουρισμού. Όπως αναφέρθηκε από τον πρώην Πρόεδρο του ΕΘΠΖ κ. Παντή Ιωάννη η στροφή σε ένα τουρισμό ποιοτικό είναι αρκετά δύσκολη για τον λόγο ότι τις τελευταίες τρεις δεκαετίες περίπου η ανάπτυξη του νησιού βασίστηκε καλώς ή κακώς σε ένα διαφορετικό τύπου τουρισμό, το μαζικό τουρισμό, ο οποίος έφερε λεφτά στο νησί. Αυτό το μοντέλο τουρισμού όμως είναι το πλέον καταστροφικό για το περιβάλλον. Σε περιοχές όπως η Δαδιά ή η Αλόνησος αυτή η φιλοπεριβαλλοντική τουριστική δραστηριότητα ήταν ένα πολύ πιο εύκολο εγχείρημα για τον λόγο ότι δεν υπήρχε τουριστική ανάπτυξη πριν απ' αυτό και θεωρήθηκε καλή από την τοπική κοινωνία γιατί αποκομίστηκαν κέρδη από αυτή τη δραστηριότητα η οποία δεν υπήρχε πριν. Στην περίπτωση της Ζακύνθου πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία του πληθυσμού. Πρέπει να αυτοπροσδιορίζεται της τουριστικές δραστηριότητες και να μην ετεροπροσδιορίζεται από τα θέλω της τουριστικής βιομηχανίας. Υπάρχει μια διαφορετική αντίληψη απ' αυτή π.χ. στην Ιταλία η οποία διατηρεί τα πολιτιστικά της μνημεία, τις πόλεις κ.λπ. έτσι ώστε να προσελκύσει ποιοτικό τουρισμό.

Αυτό που φαίνεται αναγκαίο να γίνει στην Ελλάδα είναι ένα δίκτυο των περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών έτσι ώστε η τουριστική βιομηχανία να ενδιαφερθεί από αυτή τη περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα και να φέρει στην Ελλάδα ενός διαφορετικού επιπέδου και μιας διαφορετικής ποιότητας τουρίστες. Πρέπει όμως για όλο αυτό να δημιουργηθεί μια Εθνική Στρατηγική οι οποία να εφαρμόζονται και από τους 27 Φορείς Διαχείρισης της Ελλάδος. Η τεχνογνωσία, η εμπειρία και οι άνθρωποι για να τα κάνουν όλα αυτά υπάρχουν, κατά την άποψη του κ. Παντή Ι., αλλά δεν υπάρχει το «ρεύμα» το οποίο θα δώσει την ωθήσει για να ξεκινήσουν όλα αυτά και το οποίο είναι πολιτική βούληση.

Επίσης ο Νομάρχης Ζακύνθου δίνει μεγάλη βαρύτητα και στο θέμα της πολιτισμικής κληρονομιάς του τόπου, τονίζοντας ότι για να μπορέσει να αναπτυχθεί η Ζάκυνθος και να είναι ανταγωνιστική σε θέματα τουρισμού πρέπει να προάγει τόσο το περιβάλλον όσο και τον πολιτισμό της. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω του ΕΘΠΖ και να αναδειχτούν οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του νησιού μέσα από μια σειρά εκδηλώσεων οι οποίες θα ενημερώνουν και θα ψυχαγωγούν τους τουρίστες αλλά και τους Ζακυνθινούς.

6.2 Ιδιοκτήτες γης και ΕΘΠΖ

Σε πολλές Προστατευόμενες Περιοχές έχει διαπιστωθεί η άρνηση των κατοίκων της περιοχής να αποδεχτεί τα διαχειριστικά μέτρα τα οποία θεσπίζονται από την τοπική κοινωνία (Agrawal A., Gibson C.C. 1999). Το κύριο αίτιο αυτής της άρνησης είναι η διαδικασία λήψης αποφάσεων για τα εκάστοτε διαχειριστικά μέτρα η οποία ακολουθεί μια πορεία από την κορυφή στη βάση της κλίμακας (top-down approach) (Bonaiuto M. et al., 2004). Η ίδια κατάσταση παρατηρείται και στην Ελλάδα ως προς την λήψη αποφάσεων στις Προστατευόμενες Περιοχές (Trakolis D., 2001). Αυτό που έχει οδηγήσει σε πολλές συγκρούσεις ανάμεσα στις τοπικές κοινωνίες και τους εκάστοτε φορείς διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών είναι η απουσία μέχρι πρόσφατα της τοπικής κοινωνίας από την διαδικασία λήψης αποφάσεων. Οι συγκρούσεις επίσης οφείλονται στο λόγο ότι τα μέτρα προστασίας τα οποία τέθηκαν σε ισχύ και με τα οποία δεν δόθηκε κανένα αντισταθμιστικό όφελος στην τοπική κοινωνία έδωσαν την αίσθηση ότι ο ρόλος των Πάρκων είναι απαγόρευση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και όχι η προστασία της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής και η ανάπτυξη του τόπου (Papageorgiou K., 2001)

Το 1999 και το 2002 το κράτος με τους νόμους 2742/99 και 3044/2002 συμπεριέλαβε την τοπική κοινωνία στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, θεσμοθετώντας Φορείς Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών και τοποθετώντας στα συμβούλια αυτών των φορέων άτομα από την τοπική κοινωνία.

Αυτός ο νέος τρόπος διοίκησης των Προστατευόμενων περιοχών ο οποίος δίνει τη δυνατότητα στη τοπική κοινωνία να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων δίνει τη δυνατότητα στη τοπική κοινωνία να καρπωθεί τα ωφέλη από τις περιοχές αυτές (Lundquist L.J., 2000). Οι υποστηρικτές αυτού του νέου τρόπου διοίκησης των Προστατευόμενων Περιοχών λειτουργούν στη λογική ότι με κατάλληλες διαχειριστικές πρακτικές μπορεί να ωφεληθεί η τοπική κοινωνία όπως και να πετύχουμε την επιθυμητή προστασία του περιβάλλοντος (Hoffman A.J., et al., 1999).

Ο πληθυσμός της Ζακύνθου δεν έχει ακόμα συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα ύπαρξης του ΕΘΠΖ και των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος και υπάρχουν συγκρούσεις μεταξύ των κατοίκων των περιοχών και του Φορέα Διαχείρισης του ΕΘΠΖ. Χρειάζεται όμως συναίνεση όπως λέει και ο Σεβασμιότατος

Μητροπολίτης Ζακύνθου, και μέσα από δράσεις του ΕΘΠΖ να υπάρχει μια οικονομική ανάπτυξη η οποία στη συνέχεια να απορρέει στην κοινωνία.

Αυτές οι συγκρούσεις προέρχονται από την δέσμευση της γης από το ΕΘΠΖ και των περιοριστικών μέτρων που έχουν ληφθεί στις περιοχές προστασίας και των ιδιοκτητών της γης που δεν μπορούν να αναπτύξουν δραστηριότητες παράλληλα με το υπόλοιπο νησί. Είναι κοινός αποδεκτό ότι οι ενέργειες που έχουν γίνει από το κρατικό μηχανισμό για την διευθέτηση αυτού του μεγάλου προβλήματος είναι ελλιπείς μετά από 8 χρόνια ύπαρξης του Φορέα Διαχείρισης.

Η ύπαρξη αυτού του προβλήματος κατά τον κ. Παντή οφείλεται στη λογική του νόμου 1650/86 ο οποίος φτιάχτηκε σε μια εποχή που κανείς δεν ήξερε τι είναι περιβάλλον, τι είναι προστατευόμενες περιοχές και τι είναι περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα. Δημιουργήθηκε με μια λογική δημοσίων έργων όπου το κράτος έπρεπε να δίνει αποζημιώσεις στους ιδιοκτήτες της γης ώστε να αφήσουν την περιούσια τους. Αυτό όμως σήμερα δεν είναι ορθό. Ο άνθρωπος πρέπει να ζει μέσα στο προστατευόμενο χώρο και να δραστηριοποιείται μέσα σ' αυτόν. Η λογική του νόμου 1650/86 είναι και πρακτικώς αδύνατο να εφαρμοστεί και αυτό γιατί περίπου το 19% της εκτάσεις της Ελλάδας έχει χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη περιοχή, που λοιπόν θα υπάρξουν οι εκτάσεις αυτές ώστε να ικανοποιηθούν όλοι οι ιδιοκτήτες της γης.

Όπως αναφέρει και η κ. Καραγκούνη, Πρόεδρος του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου, το πρόβλημα δεν το δημιουργεί ο Φορέας Διαχείρισης άλλα το κράτος και οι εκάστοτε κυβερνήσεις που δεν μπορούν να εφαρμόσουν τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος το οποίο προβλέπει αποζημιώσεις των κατοίκων της περιοχής.

Κατά τον Μητροπολίτη Ζακύνθου «μείζον πάντων ο άνθρωπος» και βάση αυτής της άποψης το κράτος θα πρέπει πάνω απ' όλα να σκεφτεί τους ιδιοκτήτες της γης στις συγκεκριμένες περιοχές και στη συνέχεια να προβεί στα υπόλοιπα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.

6.3 Σχέσεις εκκλησίας και ΕΘΠΖ

Τα τελευταία χρόνια η Ελλαδική Εκκλησία με το περιβάλλον έχει αποκτήσει μια ιδιαίτερη σχέση λόγω των δραστηριοτήτων του Οικουμενικού Πατριάρχη. Αυτές είναι διάφορα συνέδρια και συμπόσια που πραγματοποιήθηκαν και πραγματοποιούνται υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, τα οποία προωθούν το διάλογο ανάμεσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία, σε επιστήμονες και πολιτικούς φορείς. Οι παραπάνω κινήσεις όμως παρόλο που έχουν συνεισφέρει τα μέγιστα σε θεωρητικό επίπεδο δεν έχει προχωρήσει σε συγκεκριμένες στρατηγικές που θα εκφράζονται από το εκκλησιαστικό όσο και από τον επιστημονικό χώρο.

Είναι αξιοσημείωτο, παρ' όλα αυτά, ότι στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, σε πολλά μοναστήρια λαμβάνονται ιδιαίτερα σημαντικές πρωτοβουλίες σχετικά με την περιβαλλοντική διαχείριση. Οι πρωτοβουλίες όμως αυτές είναι αποσπασματικές, ασυντόνιστες και κυρίως χωρίς προβολή, αλληλοενημέρωση και βοήθεια. (. Γκέκας Ράλλης, Κανδηλάπη Κλαυδία, Τσακίρης Κώστας 2006)

Στο συγκεκριμένο σημείο θα ήταν εύλογο να αναφερθεί η πολύ καλή και στενή συνεργασία της εκκλησίας Ζακύνθου με το ΕΘΠΖ. Όλα αυτά τα χρόνια λειτουργίας το Θαλάσσιο Πάρκο είχε την αμέριστη βοήθεια του Μητροπολίτη Ζακύνθου και αποκορύφωμα όλων ήταν η επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου στο νησί της Ζακύνθου ο οποίος εκφράζει με τον κατάλληλο τρόπο το νόημα της αναγκαιότητας της διατήρησης του περιβάλλοντος. Επίσης εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι η εκκλησία της Ζακύνθου ήταν ένας από τους λίγους φορείς που είχε συνδράμει και βοηθήσει με έμπρακτο τρόπο για την παραμονή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών που είχε σχέση με τις Προστατευόμενες Περιοχές και θα μπορούσε να έχει πολύ στενή σχέση με το ΕΘΠΖ.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι και η κ. Καραγκούνη επισήμανε την καλή σχέση της τοπικής εκκλησίας με το ΕΘΠΖ και αυτό αποδεικνύεται με το γεγονός της παραχώρησης του κτηρίου του μοναστηρίου του Καλλιτέρο με σκοπό να δημιουργηθεί πολιτισμικό κέντρο όπως επίσης και η βοήθεια του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη για την ένταξη των νήσων Στροφάδων στο ΕΘΠΖ.

6.4 Σχέση πολιτικών φορέων και υπηρεσιών περιβάλλοντος με το ΕΘΠΖ

Είναι κοινός αποδεκτή η άποψη ότι η συνεργασία που πρέπει να έχουν η τοπικοί φορείς με το ΕΘΠΖ πρέπει να είναι η καλύτερη δυνατή για την εύρυθμη λειτουργία του και για την γενικότερη ανάπτυξη του νησιού. Αυτό όμως δεν συμβαίνει στις περισσότερες των περιπτώσεων. Η σχέση των δύο δήμων που περιλαμβάνονται στο ΕΘΠΖ, του δήμου Ζακυνθίων και του δήμου Λαγανά με το Φορέα Διαχείρισης παρουσιάζεται ανταγωνιστική όπως αναφέρει ο πρώην δημοτικός σύμβουλος κ. Ξένος Σπύρος. Η σχέση της υπηρεσίας περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ζακύνθου με το ΕΘΠΖ κατά τον κ. Πλέσσα Ιωάννης, Υπεύθυνο της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ζακύνθου, δεν είναι η καλύτερη δυνατή και αυτό δεν προάγει την ανάπτυξη του Θαλάσσιου Πάρκου και των όσων αναφερθήκαν παραπάνω και συνεπάγονται με την ανάπτυξη του.

6.5 Χρηματοδότηση ΕΘΠΖ

Μια από τις σημαντικότερες παραμέτρους, αν όχι η σημαντικότερη όσον αφορά την εύρυθμη λειτουργία του ΕΘΠΖ είναι η χρηματοδότηση η οποία του παρέχεται από το κεντρικό κράτος και από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Από την αρχή της λειτουργίας του το ΕΘΠΖ είχε πολλά προβλήματα σε αυτό τον τομέα. Κατά την γνώμη του κ. Παντή το ΕΘΠΖ όπως και όλοι οι φορείς τέτοιου τύπου πρέπει να έχουν τόσα χρήματα ώστε να μπορούν να συντηρηθούν και να επιτελέσουν το έργο το οποίο τους έχει ανατεθεί με τις όποιες δραστηριότητες τους.

Όπως προσθέτει η κ. Καραγκούνη, Πρόεδρος του Φορέα Διαχείρισης του Θαλάσσιου Πάρκου, η χρηματοδότηση η οποία παρέχεται στο Πάρκο είναι κυρίως από κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία πολλές φορές αρκούν για την εύρυθμη λειτουργία του Πάρκου αλλά η γραφειοκρατία του Ελληνικού Κράτους δημιουργεί προβλήματα απορρόφησης αυτών των χρημάτων. Επίσης η κ. Καραγκούνη τονίζει ότι ο Φορέας Διαχείρισης θα έπρεπε να έχει στη διάθεση του ένα

χρηματικό ποσό (αποθεματικό) το οποίο να το χρησιμοποιεί σε έκτατες ανάγκες λόγω του ότι η αρμοδιότητες του είναι τεράστιες.

Τα έσοδα του ΕΘΠΖ προέρχονται από κρατικές επιχορηγήσεις, από κοινοτικές επιχορηγήσεις και από ίδια έσοδα. Όσον αφορά τα ίδια έσοδα, πρέπει να παρατηρηθεί ότι είναι μια διαδικασία η οποία αποφέρει ένα έσοδο το οποίο καλύπτει κάποιες από τις ανάγκες του ΕΘΠΖ. Πρέπει να γίνουν σωστές στρατηγικές κινήσεις όπως προβλέπονται και από το Business Plan έτσι ώστε τα ίδια έσοδα να αυξηθούν και να καλύπτουν κάποιες από τις ανάγκες του Φορέα Διαχείρισης.

Συμπεράσματα

Η θεσμοθέτηση του Δικτύου Natura έχει ως σκοπό την διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος στη χώρα, που έχει ως σημαντικότερη παράμετρο τη διαφύλαξη των περιοχών στις οποίες βρίσκονται προστατευόμενα, κινδυνεύοντα, απειλούμενα, σπάνια, ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας και τύποι οικοτόπων.

Για τον λόγο αυτό, με το Προεδρικό Διάταγμα 906Δ του 1999, δημιουργήθηκε και το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου. Σκοπός του ήταν η προστασία της θαλάσσιας χελώνας *Caretta-Caretta*, όπως επίσης και όλης της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας του νησιού. Ένας άλλος απώτερος σκοπός του ΕΘΠΖ ήταν η κοινωνικοοικονομική ενδυνάμωση του τόπου και ιδιαίτερα των περιοχών τις οποίες περιλαμβάνει.

Η μέχρι στιγμής λειτουργία του ΕΘΠΖ, καθώς και του Φορέα ο οποίος το διαχειρίζεται, δεν είναι η καλύτερη δυνατή. Υπάρχουν πολλά οικονομικά καθώς και λειτουργικά προβλήματα τα οποία δεν του επιτρέπουν να δώσει την αναπτυξιακή ώθηση στο νησί που ο κόσμος της Ζακύνθου προσδοκούσε με την δημιουργία του.

Αυτό το γεγονός όμως μπορεί να αλλάξει και πρέπει να αλλάξει για να υπάρξει μια βιώσιμη ανάπτυξη η οποία δεν θα καταστρέψει το περιβάλλον. Πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία των κατοίκων του νησιού έτσι ώστε να καταλάβουν ότι το ΕΘΠΖ μπορεί να δώσει στο νησί ένα μοχλό ώθησης για μια διαφορετικού τύπου ανάπτυξη. Μια ανάπτυξη η οποία θα σέβεται το περιβάλλον και σε ένα βάθος χρόνου θα μπορεί να καρπώνεται τα οφέλη του τουρισμού που είναι η σημαντικότερη οικονομική δραστηριότητα του νησιού αυτή τη στιγμή.

Προκειμένου να έχει επιτυχία η όλη προσπάθεια πρέπει να ληφθούν μια σειρά από μέτρα τα οποία θα καταστήσουν δυνατό το ΕΘΠΖ να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού. Πρέπει κατ' αρχήν οι κάτοικοι του νησιού και κυρίως των περιοχών που βρίσκεται το ΕΘΠΖ να κατανοήσουν την αναγκαιότητα ύπαρξής του. Για να γίνει αυτό όμως πρέπει το κράτος να πάρει μια σειρά από μέτρα με τα οποία να «αποζημιώσει» αυτούς τους ανθρώπους για την δέσμευση της γης τους που έχει κάνει. Στο συγκεκριμένο σημείο θα ήταν εύλογο να διασαφηνιστεί ότι με τον όρο «αποζημίωση» δεν εννοούμε μόνο ότι πρέπει να δώσει κάποια χρήματα στους κατοίκους της περιοχής και με τον τρόπο αυτό να τους διώξει από τη γη τους αλλά να δημιουργηθούν δραστηριότητες των οποίων τα οφέλη να το καρπώνονται

οι κάτοικοι των συγκεκριμένων περιοχών και ένα άλλο να πηγαίνει στο Φορέα Διαχείρισης ώστε να αποκομίσει και αυτό κάποια έξοδα.

Στη συνέχεια η χρηματοδότηση η οποία θα παρέχεται στο ΕΘΠΖ θα πρέπει να είναι τόση ώστε να μπορεί να λειτουργήσει και να επιτελέσει το έργο του. Γιατί με μια χρηματοδότηση με την οποία δεν μπορεί να καλύψει ούτε τις ανάγκες του, δεν είναι δυνατό να συμβάλει και στην ανάπτυξη του νησιού. Δεδομένου ότι αυτή τη στιγμή η χρηματοδότηση που παρέχεται στο Θαλάσσιο Πάρκο είναι ελλείπει, είτε λόγω της γραφειοκρατίας που επικρατεί είτε λόγω των μικρών κονδυλίων που παρέχονται σε αυτό. Θα πρέπει να δημιουργηθούν οι δραστηριότητες που αναφέραμε και παραπάνω και με τον τρόπο αυτό κάποια στιγμή ο Φορέας Διαχείρισης του Θαλάσσιου Πάρκου να γίνει αυτοχρηματοδοτούμενος.

Ένας άλλος, εξίσου σημαντικός παράγοντας είναι η σχέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το Φορέα Διαχείρισης του ΕΘΠΖ. Δεν είναι φρόνιμο να υπάρχουν αντιδικίες γιατί με μια καλή συνεργασία είναι σίγουρο ότι μπορεί να γίνουν μια σειρά από εποικοδομητικές κινήσεις για την ανάπτυξη του νησιού.

Εν κατακλείδι η συνεργασία όλων, Κράτους, Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πολιτών του νησιού και Φορέα Διαχείρισης του ΕΘΠΖ μπορεί να φέρει πολύ καλά αποτελέσματα προς μια βιώσιμη ανάπτυξη του νησιού έτσι ώστε και οι επόμενες γενιές να ζουν μέσα σ' αυτό το καταπληκτικό περιβάλλον.

Βιβλιογραφία

- Agrawal A. & Gibson C.C. (1999) Enchantment and Disenchantment: the role of community in natural resource conservation. *World Development* 27: 629-649
- Bachet, F. (1991) Assessment of the economic impact of the “côte bleue” regional marine park Mediterranean protected areas network. *Economic Impact of the Mediterranean Coastal Protected Areas. Ajaccio (Corse – Corsica)* 26–28 September 1991, pp. 43–5
- Badalamenti F, Ramos A.A., Voultziadou E, Sancez Lizaso J.L., D’Anna G., Pipitone C., Mas J., Ruiz Fernandez J.A., Whitmarsh D., Riggio S., Cultural and socio-economic impacts of Mediterranean marine protected areas, 2000, *Environmental Conservation* 27(2): 110-125).
- Benitez Silvia P., 2001. Visitors Use Fees And Concession Systems in Protected Areas: Galapagos National park Case Study. *Ecotourism Program Technical Report Series Number 3. Page 4.*
- Bonaiuto M., Carrus H. & Bonnes M. (2004) Local identity processes and environmental attitudes in land use changes: the case of natural protected areas. *Journal of Economic Psychology* 23: 631-653
- Butler W.Richard, *Tourism, Environment an Sustainable Development*, 1991, *Environmental Conservation* 18(3): 201-209
- Christina Melidou, 2001. The Shortcomings of Conservation Strategies in Inhabited Areas: A Case Study of Zakynthos Greece.
- Dimopoulos Dimitrios, The National Marine Park of Zakynyhos: A Refuge for the Loggerhead Turtle in the Mediterranean, 2001, *Marine Turtle Newsletter* 93: 5 – 9
- Gibbons M., Limoges C., Nowotny H., Schwartzman S., TrowM., (1994), *The New production of Knowledge: the Dynamics of science and Research in Contemporary Societies*. Saege, London

Goni R. (1998), Report on the evolution of human activities in the marine reserve of Columbretes Islands, Centro Oceanografico de Baleares: 5 pp (mineo).

1. Γκέκας Ράλλης, Κανδηλάπη Κλαυδία, Τσακίρης Κώστας, (2006) Η Περιβαλλοντική Διαχείριση στον Ορθόδοξο Μοναστικό Βίο: Καλές πρακτικές προστασίας και ανάδειξης του περιβάλλοντος. Επιθεώρηση κοινωνικών ερευνών τεύχος 118γ.

Hoffman A.J., Gillespie J.J., Moore D.A., Wade-Benzinik A., Thompson L.L. & Bazerman M.H. (1999), A mixed-motive perspective on the economics versus environment debate. *American Behavioral Scientist* 42: 1254-1276

Kahuthu A. *Economic Growth And Environmental Degradation in a Global Context*, 2006

Maria Lalousi, Vassilis Tselentis. 2006. *Marine Reserves And Sanctuaries, a Novel Environmental Management. Tool – The Case For Greece*. Presented at the International Conference “Shipping in the era of Social Responsibility”, Argostoli, Cephalonia, Greece.

Lundqvist L.J. (2000) Capacity-building or social construction? Explaining Sweden’s shift towards ecological modernization. *Geoforum* 31: 21-32

Margaritoulis D, Rees A.F., 2003, Loggerhead nesting effort and conservation initiatives at the monitored beaches of Greece during 2002. *Marine Turtle Newsletter* 102: 11-13

Christina Melidou, 2001. *The Shortcomings of Conservation Strategies in Inhabited Areas: A Case Study of Zakynthos Greece*.

Papageorgiou K. (2001) A combined park management framework based on regulatory and behavioral strategies: Use of visitors Knowledge to assess effectiveness. *Environmental Management* 28: 61-73

Προστατευόμενες φυσικές περιοχές: προς ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, Αθήνα, Απρίλιος 2003

- Richez, G. (1991), Visitation during summer 1990 by scuba divers (snorkeling excluded) in Port Cros National Park (France). In: Mediterranean Protected Areas Network. Economic Impact of the Mediterranean Coastal Protected Areas. Ajaccio (Corse – Corsica) 26-28 September 1991: pp. 85-9. France: MEDPAN Secretariat publication
- Richez, G. (1992) La navigation de plaisance dans l'anse d'Elbu (Réserve naturelle de Scandola, Corse du Sud): étés 1988 et 1989. Travaux Scientifiques du Parc Naturel Régional et Réserves Naturelles de Corse 36: 35–64
- Rip A. (1997), A Cognitive Approach to relevance of science. *Social Sci. Inform.* 36 (4), 615-640
- Σιάρδος, Γ. 1997. Μεθοδολογία Αγροτικής Κοινωνιολογικής Έρευνας. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.
- Τεχνικό Μέτρο Δελτίου 8.1 του ΕΠΠΕΡ που αφορά την προστασία και διαχείριση βιοτόπων – οικοτόπων, προστασία ειδών, Περιοχές φυσικού κάλλους.
- Togridou Anatoli, Hovardas Tasos, Pantis John, Factors shaping implementation of protected area management decisions: a case study of the Natinal Marine Park, *Environmental Concervation* 33(3): 233-243, 2006
- Τογρίδου Ανατολή, 2006, Ολοκληρωμένη Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών: Η Περίπτωση του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη 2006
- Trakolis D. (2001a) Local people's perceptions of planning and management issues in Prespes Lakes National Park, Greece. *Journal of Environmental Management* 61: 227-241
- United Nations List of Protected Areas, 2003, pp 1
- ΥΠΕΧΩΔΕ, Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου, 2004, οδηγός για τον επισκέπτη, ΕΘΠΖ, εκδόσεις Λιβάνη.

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

- http://ecokinisi.blogspot.com/2007/12/blog-post_19.html
- http://www.netcoast.nl/coastlearn/website/gr/planning/gr/sustainable_development.html
- (<http://www.portcrosparcnational.fr/presentation>)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Scandola_Nature_Reserve
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Ustica>
- <http://www.coastalguide.to/miramare/main.html>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Columbretes_Islands
- http://en.wikipedia.org/wiki/Cabrera,_Balearic_Islands
- www.nmp-zak.org/site/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=64

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Συνέντευξη κ. Καραγκούνη Αμαλίας Προέδρου ΕΘΠΖ

Το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Με πάρα πολλούς τρόπους. Οι κύριοι τρόποι που μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο το ΕΘΠΖ είναι στην υπόδειξη του πως πρέπει να χειρίζονται αυτές τις περιοχές. Όταν λέμε διαχείριση προσπαθούμε να ευαισθητοποιήσουμε το κοινό στο να δει τη ζωή του με ένα διαφορετικό τρόπο μέσα σ' αυτές τις περιοχές και βλέποντας αυτό υποδεικνύουμε μέσα από τα διαχειριστικά μέτρα τον τρόπο που πρέπει να λειτουργούν. Αυτό σημαίνει διαχειριστικές πρακτικές και υπόδειξη του τρόπου συμπεριφοράς.

Παγκόσμια έχουμε μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πως θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να συμβάλει στη προσέλκυση τέτοιου υψηλού επιπέδου τουριστών;

Υψηλού επιπέδου. Με πάρα πολλούς τρόπους. Μπορεί αν τους υποδείξουμε δραστηριότητες αντί να πίνουν και να καπνίζουν και να λεηλατούν τις παραλίες. Μπορούμε να τους υποδείξουμε δραστηριότητες στο χερσαίο χώρο όπως και στο θαλάσσιο. Θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε καταδυτικά πάρκα τα οποία είναι μια πάρα πολύ ωραία δραστηριότητα, θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε διαδρομές με τα πατήματα της χελώνας υπάρχουν όμως προβλήματα για την υλοποίηση αυτών των ιδεών που είναι η αδιαφορία του κόσμου σ' αυτό το νησί ο οποίος ποτέ δεν μπήκε στη λογική να δει και να μάθει κάτι παραπάνω. Έχουμε ήδη δημιουργήσει το θεματικό εκθεσιακό κέντρο που είναι ένας τρόπος ευαισθητοποίησης. Ο τουρίστας έρχεται στη Ζάκυνθο και δεν μπορεί να δει τη χελώνα γιατί οι παραλίες φωτοκίας είναι κλειστές τη νύχτα όμως μπορεί να δει το θεματικό κέντρο και να πάρει μια

γεύση στο πως γίνεται η φωτοκία και γιατί την προστατεύουμε. Και βέβαια κάτι άλλο που μπορούμε να υποδείξουμε είναι στους επιχειρηματίες με τις τουριστικές μονάδες να παρέχουν ποιοτικές υποδομές και υπηρεσίες στους τουρίστες που δέχονται.

Τι αντισταθμιστικά μέτρα μπορούν να ληφθούν στην περίπτωση που θίγονται συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού; Ποια από αυτά έχουν ληφθεί στο ΕΘΠΖ και με ποια αποτελέσματα;

Κατ' αρχήν τα αντισταθμιστικά μέτρα δεν είναι υπεύθυνο το Θαλάσσιο Πάρκο να τα δώσει. Το Θαλάσσιο Πάρκο είναι ο εκτελεστής του νομικού πλαισίου. Το νομικό πλαίσιο το κάνει η πολιτεία, άρα η ίδια η πολιτεία και το ΥΠΕΧΩΔΕ θα έπρεπε να είχαν προβεί σε μέτρα ώστε να δοθούν αντισταθμιστικά ωφέλει σ' αυτούς που πραγματικά θίγονται. Γιατί οι ομπρελάδες στις παραλίες φωτοκίας δεν θίγονται οι παραλίες δεν ανήκουν στους ομπρελάδες, άλλα θα έπρεπε όσες περιούσιες δεσμευτήκαν να είχαν αποζημιωθεί από το κράτος.

Υπάρχει προοπτική να δοθούν αυτά τα αντισταθμιστικά ωφέλει σ' αυτούς που πραγματικά θίγονται;

Υπάρχει. Υπάρχει διάταξη μέσα στο Προεδρικό Διάταγμα που το αναφέρει, Τώρα το ζήτημα είναι ποια κυβέρνηση θα το πραγματοποιήσει και θα κινηθεί με αξιοπρέπεια. Δεν είναι ζήτημα τα αντισταθμιστικά ωφέλει του ΕΘΠΖ αλλά της πολιτείας και της εκάστοτε κυβέρνησης. Θέλει να χειριστεί το θέμα με αξιοπρέπεια πρέπει να δώσει τα αντισταθμιστικά, δεν θέλει – αυτό δηλαδή που κάνει- θα μου πείτε τώρα για πιο λόγο, είναι από την ανικανότητα των πολιτικών. Πρέπει να δοθούν κάποιες αποζημιώσεις στους κατοίκους των περιοχών ή να δημιουργηθούν κάποιες δραστηριότητες μέσα από τις οποίες οι κάτοικοι αυτών των περιοχών θα αποκομίζουν κάποιο όφελος;

Ποια μορφή πιστεύεται πρέπει να έχουν τα αντισταθμιστικά οφέλη; Να δοθούν κάποιες αποζημιώσεις στους κατοίκους των περιοχών ή να δημιουργηθούν κάποιες δραστηριότητες με τις οποίες θα αποκομίζουν κάποιο όφελος οι κάτοικοι των περιοχών αυτών;

Και τα δύο. Και το ένα είναι ωφέλιμο αλλά και το άλλο είναι χρήσιμο. Για κάποιες ομάδες π.χ. το καταδυτικό πάρκο θα ανέβαζε το επίπεδο των τουριστών, οι δύτες είναι υψηλού επιπέδου τουρίστες, αυτοί λοιπόν να απαιτούσαν καλύτερα ξενοδοχεία καλύτερο service καταναλώνουν περισσότερα χρήματα αγοράζουν πολύ ακριβές στολές και εξαρτήματα στολών, άρα θα ήταν που θα ήταν ένα κίνητρο για τον κόσμο του νησιού να ασχοληθεί με αυτό το αντικείμενο. Συν ότι θα διατηρούνταν τα βιοαποθέματα σε ψάρια.

Τι πρέπει να κάνει το ΕΘΠΖ για να αποκτήσει ιδίους πόρους; Η χρηματοδότηση η οποία παρέχεται από το κεντρικό κράτος αρκεί;

Μερικές φορές, το θέμα είναι , ότι αρκεί αλλά είναι τέτοια η γραφειοκρατία που δεν μπορείς να ανταποκριθείς, επειδή είναι συγκεκριμένα προγράμματα της Ευρωπαϊκής ένωσης έχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές απορρόφησης και φτάνεις σε ένα σημείο να μην μπορείς να τα απορροφήσεις γιατί εσύ θες να κάνεις κάποιες άλλες δραστηριότητες οι οποίες δεν εμπίπτουν μέσα στο πρόγραμμα. Κανονικά θα έπρεπε ο Φορέας Διαχείρισης να έχει και κάποια χρήματα τα οποία θα μπορούσε να τα χρησιμοποιήσει για να αντιμετωπίσει καταστάσεις όπως είναι κάποια έργα που πρέπει να γίνουν ακόμη στο χώρο του ΕΘΠΖ ή κάποια έκτακτα έργα όπως π.χ. συμβαίνει μια βροχόπτωση το χειμώνα και σου καταστρέφει ένα δρόμο, εσύ πρέπει να τον φτιάξεις αυτό το έξοδο όμως δεν έχει προβλεφτεί στο πρόγραμμα άρα δεν υπάρχουν τα χρήματα για την επιδιόρθωση αυτού του δρόμου και άλλες πολλές τέτοιες καταστάσεις. Και βέβαια επειδή ο φορέας ασχολείται με όλα αυτά οι δραστηριότητες του είναι τεράστιες.

Η Ζάκυνθος φημίζεται για την πολιτισμική κληρονομιά της. Πως μπορεί αυτή να συνδεθεί με το ΕΘΠΖ και τι αποτελέσματα μπορεί να έχει;

Θα μπορούσε να έχει πάρα πολλά αν η Ζάκυνθος όντως αυτή τη πολιτισμική κληρονομιά μπορούσε να τη διαφυλάξει, νομίζω μέσα από τις δραστηριότητες του πάρκου η καλύτερη προσέγγιση και διαχείριση του περιβάλλοντος σημαίνει και προστασία αυτής της κληρονομιάς γιατί αν έχεις ένα ακίνητο ένα μνημείο και είναι μέσα στο προστατευταίο χώρο προφανώς προστατεύεται από φωτιές και από άλλα πράγματα γιατί υπάρχει φύλαξη μέσα σ' αυτό το χώρο. Ένα προστατευόμενο

περιβάλλον προφανώς δίνει μεγαλύτερη ασφάλεια και για την πολιτισμική κληρονομιά.

Πως είναι η σχέση της τοπικής εκκλησίας με το ΕΘΠΖ και πως θα μπορούσε αυτή να βελτιωθεί;

Εγώ νομίζω ότι έχουμε άψογη σχέση με τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη, μας έχει βοηθήσει πάρα πολύ. Ο ίδιος ήταν αυτός που βοήθησε να μπουν τα Στροφάδια στο ΕΘΠΖ και νομίζω ότι δεν θα μπορούσαν να είναι καλύτερες οι σχέσεις. Επίσης μας έχει παραχωρήσει το μοναστήρι του Καλλιτέρο το οποίο προσπαθούμε να ανακαινίσουμε με λεφτά του ΥΠΕΧΩΔΕ με σκοπό να γίνει πολιτιστικό κέντρο.

Θα μπορούσαν να συνδεθούν οι δυτικές και βορειοανατολικές ακτές του νησιού που έχουν χαρακτηριστεί ως Προστατευόμενες Περιοχές με το ΕΘΠΖ;

Ήδη έχουν αρχίσει οι διαδικασίες. Εμείς δεν βλέπουμε μόνο το ΕΘΠΖ αλλά όλη την περιοχή. Έχουμε αρχίσει συνεργασία και με τους άλλους δήμους, τον δήμο Αλυκών, τον δήμο Αρτεμισίων, ήδη έχω επισκεφτεί τους δήμους και βλέπουμε μαζί κάποιες σχέσεις που υπάρχουν. Επίσης στο δήμο Αλυκών έγινε και μια ημερίδα για την διαχείριση των αποβλήτων από τα ελαιοτριβεία. Το πάρκο δεν είναι μια κλειστή κοινωνία είναι ανοιχτό σε όλο το νησί. Και όχι μόνο θα σας έλεγα ότι θα πρέπει να συνδεθούν και οι παραλίες της Πελοποννήσου όπου πάει και γεννάει η Caretta-Caretta.

Σχολιασμός

Η κ. Καραγκούνη μας έδωσε να καταλάβουμε ότι το Εθνικό θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου μπορεί να γίνει ένα σημαντικό εργαλείο προς την βιώσιμη ανάπτυξη του νησιού της Ζακύνθου. Αυτό για να γίνει όμως πρέπει να το θελήσουν όλοι οι φορείς του νησιού όπως και κατά κύριο λόγο οι κάτοικοι του και κυρίως αυτοί των περιοχών που βρίσκεται το θαλάσσιο πάρκο.

Η συνέντευξη με την Πρόεδρο του Θαλάσσιου Πάρκου κ. Καραγκούνη διεξήχθη σε ένα πολύ φιλικό κλίμα αν και ο χρόνος ήταν περιορισμένος και όπως μας ανέφερε και η ίδια, θα ήθελε να αφιερώσει περισσότερο χρόνο για αυτή την έρευνα

αλλά η υποχρεώσεις του Φορέα Διαχείρισης δεν έδωσαν αυτό το δικαίωμα όπως αντιληφθήκαμε και εμείς.

Συνέντευξη κ. Παντή Ιωάννη Πρώην Προέδρου ΕΘΠΖ

Το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Εγώ πιστεύω ότι όλες οι προστατευόμενες περιοχές (Π.Π.) οι οποίες έχουν διοίκηση, δηλ. έχουν φορέα διαχείρισης (Φ.Δ.) και οι οποίες είναι 27 στην Ελλάδα μεταξύ των οποίων και η Ζάκυνθος ουσιαστικά αυτό που χρειάζονται είναι να αποτελέσουν μοχλούς εναλλακτικής ανάπτυξης σε κάθε περιοχή. Δηλαδή θα πρέπει να συνδυάσουν την προστασία του περιβάλλοντος που είναι το ένα κομμάτι με την οικονομική ανάπτυξη που μπορεί όμως να βασιστεί πάνω σε αυτή την ιδιαιτερότητα και με την κοινωνική συνοχή και την κοινωνική ευμάρεια που θα έχει η κάθε περιοχή. Δηλαδή στην ουσία να είναι ένας μετατροπέας της ιδιωτικής οικονομίας σε κοινωνικό όφελος. Να παράγει μια οικονομική δραστηριότητα η οποία θα γυρνάει πίσω στην κοινωνία σε ένα μεγάλο ποσοστό γιατί με το υπόλοιπο θα κάνει την αυτοσυντήρηση του. Να γυρνάει πίσω στην κοινωνία σαν κοινωνικό όφελος το οποίο θα μπορεί να προσφέρει καινοτομίες – που είναι και το σημαντικό- είτε στο τμήμα της γεωργίας με τη βιολογική γεωργία είτε στο τμήμα του τουρισμού με τον οικοτουρισμό, τον αγροτουρισμό κ.λπ. είτε ακόμα καλύτερα στο επίπεδο των πιστοποιήσεων. Δηλαδή θα πρέπει το ΘΠ και γενικότερα τα πάρκα σε όλη την Ελλάδα να συμβληθούν με κάποιο τρόπο και να δρουν ως πιστοποιητικοί μηχανισμοί τόσο για τις οικοτουριστικές δραστηριότητες όσο και για την βιολογική γεωργία με κάποια συνεργασία π.χ. με τη ΔΗΩ. Διότι σήμερα είναι αυτό το Δ.Σ. αύριο θα είναι ένα άλλο, σήμερα είναι αυτό το Υπουργείο, αύριο θα είναι ένα άλλο. Δεν υπάρχει συνέχεια, δεν υπάρχει Εθνική Στρατηγική, δεν υπάρχει τίποτα. Αυτό τώρα που μπορεί να κάνει ο ΦΔ μαζί με τους άλλους ΦΔ είναι η δημιουργία ενός συντονιστικού οργάνου ανεξάρτητο από τα Υπουργεία. Να μπορούν δηλ. να γίνουν αλλαγές ανεξάρτητα από τα πρόσωπα έτσι ώστε να μπορούν να δρομολογήσουν πράγματα χωρίς επιστροφή. Αν μπορούσε να πιστοποιήσει το ΕΘΠΖ φιλικές προς το περιβάλλον τουριστικές δραστηριότητες θα ξεκινούσε μια μόνιμη διαδικασία. Αυτό θα ήταν καλύτερο αν γινόταν σε ένα Εθνικό επίπεδο όπου θα μπορούσες να έχεις μια

κεντρική στρατηγική για τις ΠΠ οπού μέσα θα έχεις όλες αυτές τις οριζόντιες – παράλληλες στρατηγικές οικονομικού χαρακτήρα που θα έρχονταν να υποστηρίξουν το ΘΠ και θα είχε ρόλο κοινωνικό.

Γιατί λοιπόν μια τοπική κοινωνία να είναι θετική σε ένα Πάρκο που δεν θα έχει κοινωνικοοικονομικό όφελος;

Αυτό πιστεύεται ότι είναι λόγο της συνεχούς αλλαγής των ΔΣ και των υπουργών;

Δεν υπήρχε ποτέ στρατηγική ούτε στην αρχή της δημιουργίας του πάρκου ούτε σήμερα. Δεν ξέρουμε τι τις θέλουμε αυτές τις περιοχές. Το ΕΘΠΖ ήταν η πρώτη ΠΠ και αυτό γιατί υπήρχε η πίεση από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και μόνο και όχι γιατί εμείς το αποφασίσαμε. Όπως και οι άλλες περιοχές το 2003 έγιναν γιατί δεν θέλαμε να δώσουμε πίσω τα χρήματα που είχαμε πάρει για τις Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες. Δεν υπάρχει Εθνική Στρατηγική και αυτό φαίνεται στο γεγονός ότι το ΥΠΕΧΩΔΕ, το Υπουργείο Γεωργίας, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας μπλέκονται όλα και δεν υπάρχει αποτέλεσμα. Θα έπρεπε όλα αυτά να συγκεντρωθούν σε ένα Υπουργείο Περιβάλλοντος το οποίο θα μπορούσε να κάνει δουλειά. Υπάρχει δηλ. μια αδυναμία των αρμοδίων ανθρώπων και των συναφών με το περιβάλλον υπηρεσιών και δεν υπάρχει κανένας συντονισμός. Η αδυναμία του κράτους έγκειται σε τρεις λόγους: 1^ο η δομή του η οποία δεν μπορεί να ανταποκριθεί, 2^ο το ανθρώπινο δυναμικό στα υπουργεία είναι εν πολλύς ανίκανο να παρακολουθήσει τις εξελίξεις στα περιβαλλοντικά ζητήματα και 3^ο οι ανεπαρκείς οικονομικοί πόροι. Το ΕΤΕΡΠΣ χρησιμοποιήθηκε αλόγιστα. Υπάρχουν τώρα 3 λόγοι που δεν παράγεται πολιτική σήμερα: 1^ο η αδυναμία του κράτους για του 3 παραπάνω λόγους, 2^ο το έλλειμμα έρευνας (conservation policy και conservation biology) το οποίο να έρθει να υποστηρίξει θεωρητικά όλες τις προτάσεις που θα έπρεπε να αναληφθούν από τις υπηρεσίες. Ένα πολύ σημαντικό πράγμα είναι το έλλειμμα της κοινωνικής έρευνας, και τα πανεπιστήμια εδώ έχουν πολύ μεγάλη ευθύνη. Το 3^ο κομμάτι του προβλήματος είναι η μη ύπαρξη συμμετοχικών διαδικασιών από τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες είναι έξω από τη λογική αυτή. Το σύστημα αυτό είναι ένα σύστημα top-down διαδικασιών δηλ. από πάνω προς τα κάτω επιβολή των νόμων και των πεποιθήσεων της Ε.Ε. Εμείς τώρα πρέπει να κοιτάζουμε να έχουμε μια bottom-up διαδικασία, δηλ. να μπορούμε να ενσωματώσουμε όλη αυτή τη περιβαλλοντική γνώση, την περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα των τοπικών κοινωνιών το local environmental knowledge που είναι πολύ σημαντικό. Όλες αυτές οι διαθέσεις

πρέπει να ενσωματωθούν και να έχουμε πλέον μια από τα κάτω προσπάθεια έτσι ώστε να συναντηθεί κάπου η Εθνική Στρατηγική η οποία θα έχει να ειδικεύσει αυτή που έρχεται από την Ε.Ε. και ότι υποστηρικτικό βγαίνει από τα κάτω θα μπορούσε να βοηθήσει. Όταν λοιπόν, δεν υπάρχουν αυτές οι διαδικασίες, όταν δεν υπάρχει επιστημονική έρευνα και όταν αδυνατεί το ίδιο το κράτος για τους 3 λόγους που είπαμε να λειτουργήσει καταλαβαίνουμε ότι δεν μπορεί να υπάρχει προοπτική και το μόνο που κάνουμε μέχρι τώρα είναι ένα response απέναντι στα θέλω της Ε.Ε. και προσπαθούμε τις γενικές συμβάσεις και τις Ευρωπαϊκές δεσμεύσεις να τις αποφύγουμε μέχρι την τελευταία στιγμή. Δεν λέμε δηλ. ότι είναι Εθνική Στρατηγική διότι πρέπει να προστατεύσουμε τη φύση μας και την ιδιαιτερότητα μας, αλλά το κάνουμε επειδή μας το επιβάλει η Ε.Ε. και το κάνουμε αρνητικό πράγμα και αυτό.

Παγκόσμια έχουμε μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πόσο θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να συμβάλει στην προσέγγιση οικοτουριστών και τι θα έπρεπε να κάνει η Ζάκυνθος ώστε να είναι έτοιμη να δεχτεί τέτοιου είδους τουρίστες.

Σε περιοχές όπως η Δαδιά ή όπως η Αλόνησος όπου δεν έχεις έντονη τουριστική κίνηση, έχεις ένα «παρθένο» τουριστικό τοπίο το οποίο εσύ μπορείς να το ανάπτυξης με χαρακτηριστικά φιλοπεριβαλλοντικά. Άρα έχεις ένα πλεονέκτημα. Σε περιοχές μαζικού τουρισμού όπως είναι η Ζάκυνθος, η Ρόδος, η Κρήτη, εκεί είναι δύσκολα τα πράγματα διότι εκεί δεν έρχεσαι να αναπτύξεις μια καινούργια δραστηριότητα όπως είναι στη Δαδιά, που εκεί έφερε χρήμα και θεωρήθηκε από την τοπική κοινωνία καλό. Τώρα εσύ έχεις εδώ να μπεις σε ένα άλλο μοντέλο τουριστικό το οποίο επί της ουσίας είναι αντίθετο σ' αυτό που έχεις μέχρι τώρα, το οποίο βέβαια πρόσφερε λεφτά αλλά αυτά τα χρήματα τα οποία προσφέρει βασίζονται στη ποσοτική διάσταση της παραμέτρου που ονομάζουμε τουρισμός. Ρίχνουν τις τιμές για να ανταγωνιστούν και αυτό όλο στηρίζεται στη καταστροφή του περιβάλλοντος, γιατί η υπεραξία που παράγεται π.χ. το οικονομικό όφελος που έχεις από ένα δωμάτιο είναι πολύ χαμηλό και το κόστος αυτό θα πρέπει να φορτωθεί κάπου και εκεί που φορτώνεται αυτό το κόστος είναι το περιβάλλον. Άρα λοιπόν είναι ένας τουρισμός ο οποίος καταστρέφει το περιβάλλον. Είναι αντίθετο από αυτό που γίνεται στην Ιταλία που διατηρούν τη φύση τους και τα δομημένα στοιχεία, δηλ. τις πόλεις κ.τ.λ. για να πάει ο τουρίστας και να πληρώσει διπλάσια και τριπλάσια για να δει αυτή την

ιδιαιτερότητα. Αν λοιπόν ο Ελληνικός τουρισμός δεν μετατραπεί από ποσοτικός σε ποιοτικός και δεν το λέω μόνο για το ΕΘΠΖ και γενικότερα ισχύει αυτό, είμαστε καταδικασμένοι, διότι πάντοτε η Τουρκία θα προσφέρει φτηνότερα και αργότερα η Αίγυπτος θα προσφέρει πιο φτηνά και πάντοτε θα υπάρχει μια χώρα στο κόσμο που θα προσφέρει πιο φτηνά. Και δεν θα πιέζεσαι από τους τουριστικούς πράκτορες να αλλάξεις κάτι. Αυτό σημαίνει ότι μιλάμε για τοπικές κοινωνίες, είτε είναι στο τουριστικό, είτε στο αγροτικό επίπεδο είτε οπουδήποτε οι οποίες θα αναπροσδιορίζουν τη μορφή ανάπτυξης τους και δεν θα ετεροπροσδιορίζονται με βάση τα θέλω της τουριστικής βιομηχανίας. Αλλά αυτό στη Ζάκυνθο δεν υπάρχει. Εδώ όλοι τα παίρνουν ή είναι υποχείρια της τουριστικής βιομηχανίας. Θέλουν να καταστρέψουν το νησί τους για να βοηθήσουν την τουριστική βιομηχανία και να πάρουν και αυτοί ένα κοκαλάκι.

Τι πρέπει τώρα να κάνει το πάρκο; Το πάρκο πρέπει τώρα να βοηθήσει στον αυτοκαθορισμό σε τοπικό επίπεδο, να είναι μοχλός ανάπτυξης με καινοτομίες κ.λπ. και σιγά-σιγά όσο θα γίνεται κτήμα και του τόπου να διαμορφώσει εκείνες τις δομές, και στην περιοχή και γενικότερα ώστε να βοηθήσει στον αυτοκαθορισμό των απόψεων μέσα σε ένα σύστημα λήψης αποφάσεων που θα διαμορφώνεται με χαρακτηριστικά ποιοτικά και όχι με χαρακτηριστικά ποσοτικά. Θα έπρεπε το πάρκο να επαναφέρει αυτή την ασυνέχεια τοπικών μνημών που αυτή χάθηκε μέσα από αυτού του κακού τύπου τουριστικής ανάπτυξης. Να επαναφέρει τις αξίες του παρελθόντος. Όχι με μια μορφή συντηρητικής στήριξης αλλά στο να βρούμε ένα αξιακό σύστημα το οποίο σε τουριστικό και οικονομικό επίπεδο να μπορεί να βάλει μέσα στη λογική του την προστασία της περιβαλλοντικής κληρονομιάς αλλά και της πολιτισμικής.

Γιατί πρέπει ο τουρίστας να έρχεται εδώ επειδή είναι φτηνά; Είναι εντελώς λάθος η λογική. Γι' αυτό πρέπει να πιστοποιηθεί με ένα EMAS. Αυτές είναι μόνιμες διαδικασίες που θα αλλάξουν τα πράγματα σιγά-σιγά.

Πρέπει να υπάρχει μια Εθνική Στρατηγική για όλο αυτό, για τις 27 περιοχές ή μάλλον γι' αυτές οι οποίες λειτουργούν.

Το ΕΘΠΖ είναι από τους λίγους ΦΔ που λειτουργούν.

Λειτουργεί γιατί έχει 3 χρόνια περισσότερης εμπειρίας από τους άλλους φορείς και έχει και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο από πάνω του.

Μπορούν να υπάρξουν μια σειρά από πράξεις όπως εναλλακτικός τουρισμός, ερευνητικά προγράμματα που θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να αποτελέσει πόλο έλξης;

Μόλις γίναμε διοίκηση το 2000 οπού ήταν και το πρώτο πάρκο στην Ελλάδα που διοικούνταν με ΦΔ στείλαμε σε όλα τα πανεπιστημιακά ιδρύματα που είχαν σχέση, Βιολογικά, Περιβάλλοντος, Οικονομικά, Νομικά και τους ζητούσαμε να μας στείλουν ανθρώπους που να έχουν άποψη. Κάναμε και το Μεταπτυχιακό εδώ. Μπορώ να πω αυτή τη στιγμή και είμαι χαρούμενος γι' αυτό γιατί ήταν και δική μου παρέμβαση, ότι είναι η περισσότερο μελετημένη περιοχή. Είναι 4 διδακτορικά που έχουν τελειώσει τα τελευταία 3 χρόνια, 3 που εκπονούνται ήδη, γύρω στα 15 masters που έχουν γίνει στη Ζάκυνθο και ένας μεγάλος αριθμός διπλωματικών εργασιών. Αυτά όλα θα πρέπει να βρίσκονται στη βιβλιοθήκη του πάρκου. Υπάρχει δηλαδή μια πρωτογενής έρευνα η οποία είναι μοναδική και ήταν απόφαση του 1^{ου} ΔΣ στους 3 πρώτους μήνες που αναλάβαμε το πάρκο. Και αυτό γιατί βλέπαμε ότι αν δεν υπάρχει αυτό δεν θα μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα. Μπορείς να στηριχτείς πάνω στην επιστημονική έρευνα και να προτείνεις διαχειριστικά μέτρα τα οποία θα είναι επιστημονικά. Εκτός των Ελλήνων επιστημόνων που έκαναν και κάνουν έρευνα στο πάρκο υπήρξαν και ξένοι στους οποίους πληρώναμε τη διαμονή στη Ζάκυνθο για να κάνουν την έρευνα τους. Πιστεύω ότι αυτή τη στιγμή η Ζάκυνθος και το ΕΘΠΖ έχει την καλύτερη βάση επιστημονικών δεδομένων. Είχαμε ξεκινήσει επίσης και τα προγράμματα Life αλλά δεν τελεσφόρησαν λόγω ανεπάρκειας του κράτους. Πρέπει να γίνει ένα συμβούλιο που να επιτευχθεί μια σύνδεση και των 27 περιοχών, να γίνει ένα συντονιστικό, δηλαδή να γίνει μια οικοτουριστική πολιτική που να είναι και για τις 27 περιοχές. Να συνεργαστείς στη συνέχεια με 2 μεγάλες τουριστικές εταιρίες και να παίρνουν τους τουρίστες και να τους πηγαίνουν στο Βίκο για να δουν το δάσος, στη Ζάκυνθο για να δουν το ΘΠ και στο Δέλτα του Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα για να δουν τον υγρότοπο. Να φτιαχτούν τέτοια ωραία πακέτα που να έχουν νόημα σε εθνικό επίπεδο.

Ξέρουμε τι πρέπει να κάνουμε, έχουμε την εμπειρία, έχουμε τους ανθρώπους που μπορούν να τα κάνουν και τι μας λείπει, το «ρεύμα» για να ξεκινήσουν όλα αυτά που είναι η πολιτική βούληση και δεν θα την έχουμε ποτέ δυστυχώς.

Έλεγε κάποτε ο Χατζηδάκης "κουράστηκα να εκπαιδεύω άσχετους Υπουργούς Πολιτισμού" και εγώ λέω ότι κουράστηκα να εκπαιδεύω άσχετους που

ασχολούνται με το περιβάλλον στα Υπουργεία. Αυτά που λέμε τώρα τα έχουμε πει χιλιάδες φορές και πάντα η ίδια απάντηση ναι... ναι... ναι ... και κανείς δεν κάνει τίποτα.

Τι είδους αντισταθμιστικά μέτρα έχει πάρει ή θα έπρεπε να είχε πάρει το κράτος ώστε να είναι όσο το δυνατόν λιγότερες οι αντιδράσεις των πολιτών που επιβαρύνονται την δέσμευση της γης τους.

Υπάρχει ένα πολύ μεγάλο νομικό πρόβλημα. Ο νόμος 1650/86 είναι ένας νόμος που πρέπει να ξαναφτιαχτεί. Έγινε το 1986 που εκείνη την εποχή δεν ξέραμε τι είναι περιβάλλον, τι είναι περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα και τι είναι προστατευόμενες περιοχές. Η λογική που έχει φτιαχτεί είναι μια λογική δημόσιων έργων.

Τι κάνουμε σαν δημόσια έργα; Να κάνουμε τις ΠΠ. Στα δημόσια έργα λοιπόν τι κάνουμε; Είτε τους πληρώνουμε για να φύγουν, είτε το νοικιάζουμε, είτε τους δίνουμε κάπου αλλού. Π.χ. θέλω να φτιάξω ένα δρόμο, δεν μπορώ να έχω μες το δρόμο τον άνθρωπο πρέπει να φύγει για να φτιαχτεί ο δρόμος. Οι ΠΠ δεν είναι αυτό το πράγμα, δεν έχουν αυτή τη λογική να διώξω δηλ. τον κόσμο από μέσα. Και μετά να το κάνω τι; Και όλος ο νόμος είναι φτιαγμένος με τα αντισταθμιστικά ωφέλει σε αυτή τη λογική. Το οποίο είναι 100% λάθος. Είναι μια αντιοικολογική συμπεριφορά. Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να ενσωματώσεις τους ανθρώπους αυτούς σε διαχειρίσιμες προτάσεις και παρεμβάσεις οι οποίες να μπορούν να τους επιφέρουν κέρδος. Άρα να το γυρίσεις οικονομικά θετικά το ζήτημα. Αυτό όμως δεν προβλέπεται.

Πρέπει να το δούμε με μια άλλη λογική, με τη λογική της συμμετοχής, με τη λογική της συνδιαχειρίσεις, με τη λογική της συνδιαμόρφωσης πραγμάτων και πολιτικών. Σ' αυτή λοιπόν την περίπτωση λοιπόν δεν πρέπει να τους δώσουμε λεφτά να φύγουν αλλά χρειάζεται να βρούμε εκείνες τις δραστηριότητες, που μπορεί το πάρκο να τις βρει, που γίνονται εκεί που επιτρέπονται και το οικονομικό όφελος να γυρνάει σ' αυτούς που «θίγονται». Π.χ. να φτιαχτεί μια εταιρία μαζί με τους κατοίκους της Δάφνης και να βάλουν караβάκια μέσα στη θαλάσσια έκταση του πάρκου για να βλέπουν οι τουρίστες τις χελώνες και μόνο αυτοί να έχουν το δικαίωμα που θα τους αποφέρει ένα εισόδημα Α το οποίο να μπορεί να φτάσει και το εγγυημένο εισόδημα. Και εν συνεχεία το δικαίωμα αυτό να το έχουν όλοι οι απόγονοι των ανθρώπων αυτών. Αυτό το πράγμα μπορεί να γίνει, αυτό όμως χρειάζεται διαφορετική νομική κατοχύρωση. Γιατί τώρα δεν μπορείς να το κάνεις. Εμείς θέλαμε

αλλά δεν μπορούσαμε να το κάνουμε. Παρόλο που ήμασταν εμείς ο ΦΔ αυτή τη δουλειά έπρεπε να την κάνει το ΥΠΕΧΩΔΕ. Πρέπει να αλλάξει ο νόμος γιατί δεν προβλέπεται το συγκεκριμένο και αυτό είναι το μεγάλο ζήτημα και απ' την άλλη μεριά πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στους ΦΔ να εκπονήσουν ένα τέτοιο σχέδιο που θα λέγετε π.χ. «συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας» ή «συμμετοχή της τοπικής επιχειρηματικότητας» το οποίο να προβλέπει αυτά τα πράγματα και το οποίο να σου λύνει αυτά τα ζητήματα. Αυτή είναι όλη η ιστορία αλλά πρέπει να αλλάξει κατ' αρχήν ο νόμος και στη συνέχεια η λογική. Δεν είναι δημόσια έργα, δεν είναι ένα αεροδρόμιο που βγάζω έξω τον κόσμο για να φτιάξω το αεροδρόμιο, είναι πως θα βάλω αυτούς τους ανθρώπους να συμμετέχουν στις διαχειριστικές παρεμβάσεις. Διότι είναι λάθος και αντιοικολογική η άποψη να διώξεις αυτούς τους ανθρώπους από μέσα. Για πιο λόγο; Για να κάνεις τις προστατευόμενες περιοχές «Μουσεία Φύσης». Δεν είναι μουσεία. Αυτές οι περιοχές πρέπει να έχουν μια λειτουργικότητα, θα υπάρχουν βέβαια και περιοχές που δεν θα επιτρέπονται κάποια πράγματα αλλά σε γενικές γραμμές θα έχουν λειτουργικότητα και οικονομικές δραστηριότητες. Αυτή είναι για μένα η λογική. Όχι μπαίνω και παίρνω τις περιουσίες των ανθρώπων και κάτι στην ουσία που ιστορικά δεν μου ανήκει.

Η χρηματοδότηση η οποία παρέχετε στο ΕΘΠΖ από το κεντρικό κράτος αρκεί; Αν όχι τι πρέπει να κάνει για να αποκτήσει κάποιους πόρους.

Στην εποχή την δική μου δεν αρκούσε. Τώρα απ' ότι έχω μάθει το ΕΘΠΖ διαχειρίζεται γύρω στα 6 εκ. €. Άρα είναι υπεραρκετά. Φτάσαμε απ' τη μια άκρη στην άλλη. Εγώ πιστεύω ότι οι ΦΔ δεν πρέπει να είναι ούτε πολύ πλούσιοι ούτε και φτωχοί. Γιατί στόχος δεν είναι να μαζέψεις λεφτά αλλά ούτε και να μην μπορείς να ζήσεις. Ο στόχος είναι να κάνεις τις δραστηριότητες που έχεις. Άρα λοιπόν ένας καλός σχεδιασμός σε Εθνικό επίπεδο όπου θα ορίζονται οι δραστηριότητες και το δυναμικό αυτών των περιοχών και ειδικευμένα για κάθε περιοχή μπορεί να έχει το αποτέλεσμα αυτό που θέλεις και να προσδιορίσει επ' ακριβώς και το οικονομικό κόστος αυτών των δραστηριοτήτων και το business plan το οποίο πρέπει να έχεις έτσι ώστε να αποκομίσεις τα έσοδα που πρέπει από το ΕΤΕΡΠΣ, από το ΕΠΠΕΡ, από τη ΕΕ, από τα ίδια έσοδα που πρέπει να έχεις και από διάφορα ειδικά προγράμματα που πρέπει να κάνεις. Δηλαδή εξαρτάται από τι έχεις σχεδιάσει να κάνεις και πως το κάνεις αυτό που σου χρειάζεται για να μπορέσεις να υπάρξεις. Δεν υπάρχει μια ενιαία αντίληψη, γιατί άλλο πράγμα θα κάνεις στη Ζάκυνθο και άλλο σε άλλες περιοχές.

Αυτά που θα κάνεις πρέπει να τα αποτιμήσεις οικονομικά και να βρεις και τον τρόπο να τα στηρίξεις οικονομικά. Δεν υπάρχουν τέτοια εθνικά στρατηγικά σχέδια. Ο μόνος ΦΔ που είχε business plan ήμασταν εμείς.

Τα ίδια έσοδα που αναφέρατε από πού προέρχονταν;

Από τα σκάφοι, από τα μπλουζάκια κ.λπ. Πάρκα λοιπόν που δεν έχουν εισοδο όπως της Ζακύνθου, που από παντού μπαίνεις και από παντού βγαίνεις, δεν υπάρχει το έσοδο της εισόδου. Τι πρέπει να κάνεις λοιπόν για να έχεις ίδια έσοδα; Πρέπει αν αναπτύξεις activities, να παρέχεις service και να ζητήσεις με βάση αυτά την οικονομική ενίσχυση. Δεν υπάρχουν πάρκα στη Ελλάδα που να έχουν εισοδο και έξοδο εκτός από της Σαμαριάς. Αυτά τα πάρκα λοιπόν πρέπει να λειτουργήσουν με την λογική παρέχω υπηρεσίες μαζί με την τοπική κοινωνία και παρέχω πράγματα που οι τουρίστες έρχονται να δουν, να συμμετάσχουν, να κάνουν και εκεί παίρνεις το οικονομικό αντίτιμο. Π.χ. κάνω περιήγηση παίρνω 1€ από την καθαριότητα, από χημικές τουαλέτες παίρνω 1€ κ.λπ. δηλαδή με τέτοια πράγματα μπορούμε να έχουμε ίδια έσοδα και όχι με την εισοδο. Αυτό το είχαμε κάνει, υπάρχει στο business plan αλλά δεν το εφαρμόζει κανείς.

Η Ζάκυνθος φημίζεται για την πολιτισμική κληρονομιά της. Μπορεί αυτή να συνδεθεί με το ΕΘΠΖ μέσω κάποιων δραστηριοτήτων και τι αποτελέσματα μπορεί αυτό να έχει.

Από τα απλά μέχρι τα πιο σύνθετα. Εμείς ας πούμε τότε είχαμε κάνει μια ομιλία τότε για το πάρκο και είχε και μεγάλη επιτυχία. Δηλ. απλά πράγματα. Ή αυτό που είπα εγώ για την κοινωνική οικονομία. Που σημαίνει ότι υποστηρίζεις πολιτιστικές δραστηριότητες οι οποίες γίνονται υπό την αιγίδα του ΕΘΠΖ και οι οποίες έχουν ένα αντίκτυπο θετικό στην τοπική κοινωνία. Την πολιτιστική ιδιαιτερότητα πρέπει να την εντάξεις μέσα στο πάρκο, π.χ. τα μνημεία που είναι ενταγμένα μέσα στο πάρκο. Το βιβλίο του πάρκου έχει μέσα όλα τα μνημεία και ταυτόχρονα τι έχουν γράψει μεγάλοι ποιητές όπως ο Edgar Adam Poe για την Ζάκυνθο. Αυτή είναι η λογική ότι ενσωματώνω όλα αυτά τα πράγματα μέσα στο προστατευόμενο αντικείμενο και η σύνδεση που πρέπει να έχει με όλους τους πολιτισμικούς φορείς της Ζακύνθου είτε λέγεται Πλατύφορος, είτε οτιδήποτε άλλο

πρέπει να είναι η καλύτερη δυνατή. Η πολιτισμική κληρονομιά είναι ένας εύκολος τρόπος να συνδεθείς με την τοπική κοινωνία.

Πως είναι η σχέση της εκκλησίας με το ΕΘΠΖ και πως θα μπορούσαν αυτές να έχουν βελτιωθεί.

Νομίζω ότι τη εποχή που ήρθε ο Πατριάρχης εδώ είχαμε φτάσει στο αποκορύφωμα της σχέσης μας. Ο Μητροπολίτης της Ζακύνθου είναι ένας πολύ έξυπνος άνθρωπος και δεν αφήνει τέτοια πράγματα να περάσουν έτσι. Συμμετέχει σε πολλά πράγματα και μας βοήθησε και τον βοηθήσαμε και εμείς σε πολλά πράγματα. Σε γενικές γραμμές είχαμε μια πολύ καλή σχέση.

Εμείς τότε είχαμε την ιδέα το μοναστήρι του Καλλυτέρου να το κάνουμε γραφεία, το οποίο ήταν μια καταπληκτική ιδέα και το οποίο μοναστήρι μας το είχε παραχωρήσει η Μητρόπολη. Είχε εγκριθεί το έργο και ήταν θέμα μόνο εκταμίευσης. Η νέα διοίκηση και το ΥΠΕΧΩΔΕ άλλαξαν την χρηματοδότηση και αυτά τα χρήματα πήγαν σε άλλες δραστηριότητες. Για μένα ήταν μεγάλο λάθος. Αυτά είναι πράγματα που μπορεί να γίνονται και να αλλάξει εντελώς η εικόνα του χώρου. Θα ήταν ένα μοναδικό μέρος. Θα ήταν όπως αυτά που βλέπουμε στο εξωτερικό.

Πρέπει να βρεθούν κάποια μέτρα για την επαρκή χρηματοδότηση και την βελτίωση των οικονομικών του με σκοπό να είναι βιώσιμο;

Βεβαίως εδώ εμείς με τα ψέματα διατηρηθήκαμε 5 χρόνια χωρίς να μας πληρώνουν χωρίς καθόλου. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν τα χρήματα. Αν τώρα όλα αυτά ενταχθούν σε ένα εθνικό σύστημα με οικοτουρισμό, με βιολογική γεωργία και με αναπτυξιακές λογικές υπάρχει πολύ μέλλον. Οι ΠΠ δεν έπρεπε να ήταν 27, 10 έπρεπε να έχουμε. 10 μεγάλα πάρκα τα οποία θα είχαν από 5 περιοχές Natura. Δηλαδή δεν μπορείς το κόλπο του Λαγανάνα τον έχεις ΘΠ και όλο το πίσω μέρος του νησιού που είναι περιοχές Natura να μην είναι μέσα. Πρέπει να λειτουργήσει η λογική του Καποδίστρια. Για μένα θα ήταν πολύ πιο ωραίο και πολύ πιο λογικό και επιστημονικά σωστό να μιλήσεις για ένα Πάρκο Νοτίου Ιονίου, όπου θα περιλάμβανε μαζί με την Ζάκυνθο και περιοχές της Κεφαλονιάς που είναι περιοχή όπου γεννάνε χελώνες *Caretta-caretta*, τον Αίνο και εν πολλύς 10 περιοχές Natura οι οποίες θα ανήκουν σε ένα σύστημα διαχείρισης. Και με αυτή τη λογική θα μιλάγαμε για 10

Εθνικά Πάρκα με τις αντίστοιχες περιοχές Natura που είναι και τώρα και οι οποίες θα επιλεγόντουσαν βάση έρευνας. Ας πούμε σε μια έρευνα που είχαμε κάνει 50 είναι οι περιοχές με το 99,9% της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα, αυτές να γίνουν. Δεν είναι ανάγκη να έχεις περιοχές χωρίς να έχουν κανένα γνώρισμα και να χαρακτηρίζονται ως Natura. Αυτό σημαίνει και άλλη στρατηγική.

Είστε της άποψης της μείωσης της έκτασης του ΕΘΠΖ όπως πιστεύουν ορισμένοι πολιτικοί παράγοντες του τόπου;

Αυτή η λογική είναι παλιά και δεν πρέπει να υπάρχει. Εγώ θα έλεγα, ένα πάρκο το οποίο δεν είναι μόνο η Ζάκυνθος αλλά και όλες οι περιοχές του Ν. Ιονίου. Και αυτό θα έπρεπε να γίνει σε όλη την Ελλάδα, με π.χ. 3 υγροτόπους, 2 θαλάσσια πάρκα και 3 δασικά πάρκα και αυτές οι περιοχές να συμμετέχουν στο Εθνικό Δίκτυο το οποίο να είναι μέρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου και το οποίο θα έχει συγκεκριμένες διαχειριστικές προτάσεις και συγκεκριμένες πολιτικές.

Σχολιασμός

Όπως και με την νυν Πρόεδρο του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου έτσι και ο πρώην Πρόεδρος αυτού, πιστεύει στην ύπαρξη αυτού του φορέα στο νησί και στη συνεισφορά του στην βιώσιμη ανάπτυξη του. Κατά τον κ. Παντή το Θαλάσσιο Πάρκο όπως και ο φορέας διαχείρισης πρέπει να βοηθηθεί κατά κύριο λόγο από τους πολίτες αλλά και από το κράτος και μέσα από την περιβαλλοντική εκπαίδευση να καταλάβουν ότι το θαλάσσιο πάρκο είναι μέσο με το οποίο το νησί της Ζακύνθου θα ξεφύγει από τον μαζικό τουρισμό ο οποίος δημιούργησε και δημιουργεί πολλά προβλήματα.

Η συνέντευξη διεξήχθη σε ένα πάρα πολύ κάλο κλίμα και ο κ. Παντής αφιέρωσε αρκετό χρόνο στη συζήτηση που είχαμε πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

Συνέντευξη κ. Βαρβαρίου Δημήτριου Βουλευτή Νομού Ζακύνθου

Το Ε.Θ.Π.Ζ. θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Σίγουρα σήμερα σε μια περίοδο της ανάπτυξης όπου τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι οξυμένα και παγκοσμίων διαστάσεων, η μόνη αναπτυξιακή οδός που υπάρχει είναι η λεγόμενη αειφόρος ανάπτυξη που μπορεί να έχει βιωσιμότητα και διάρκεια. Η θεσμοθέτηση του ΦΔ και του ΕΘΠΖ είναι ακριβώς μέσα σ' αυτή τη λογική, προστασίας του περιβάλλοντος σε μια κατεύθυνση αειφορίας ώστε να διατηρήσουμε τους φυσικούς πόρους που παραλάβαμε ώστε και οι επόμενες γενιές να μπορέσουν να ζήσουν. Είναι επομένως μια ουσιαστική επιλογή και παρέμβαση, ακριβώς στην ποιότητα της ανάπτυξης του νησιού μας και στην διατήρησή της.

Η χρηματοδότηση η οποία παρέχεται στο Ε.Θ.Π.Ζ. από το κεντρικό κράτος αρκεί;

Η χρηματοδότηση έχει πρόβλημα. Κατά καιρούς έχει γίνει ορατό, που μένουν οι φύλακες απλήρωτοι όπως και το προσωπικό που διαχειρίζεται τα θέματα του ΕΘΠΖ. Δεν έχει λυθεί ακόμα αυτό το πρόβλημα. Το Προεδρικό Διάταγμα προβλέπει τη δυνατότητα και το ίδιο το πάρκο από μόνο του να μπορεί να αποκτήσει πόρους, με εισιτήρια τα οποία έχει βάλει στους χώρους παρατήρησης της χελώνας. Ήδη εισπράττει ένα μέρος τέτοιων εσόδων και από τις παραλίες και από τις επισκέψεις που γίνονται στο κόλπο του Λαγανά με κάποια πλοιάρια για να δουν οι τουρίστες τις χελώνες.

Είναι υπό την διαχείριση του ΕΘΠΖ αυτά τα πλοιάρια;

Από τα εισιτήρια που πληρώνει ο κόσμος στους ιδιοκτήτες ένα μέρος πάει στο ΕΘΠΖ. Βέβαια δεν είναι αρκετό για να καλύψουν τις ανάγκες. Το ΥΠΕΧΩΔΕ είναι υπεύθυνο για την εποπτεία του ΕΘΠΖ και εκείνο είναι που έχει την ευθύνη για την χρηματοδότηση του. Από το ΕΤΕΡΠΣ υπάρχουν κάποιοι πόροι οι οποίοι διατίθενται όπως και από έκτατες χρηματοδοτήσεις. Στην ουσία αυτή τη στιγμή η χρηματοδότηση είναι στην πολιτική βούληση του Υπουργού Περιβάλλοντος. Δεν έχει

θεσμοθετηθεί επαρκώς ώστε να είναι οι πόροι δεδομένοι και με αυτό το γεγονός να μπορεί να γίνει ένας σωστός προγραμματισμός. Γιατί αν δεν έχει σίγουρους και ξεκάθαρους πόρους θα είναι προβληματικό.

Έχουν γίνει κάποιες διεργασίες όσον αφορά το ΕΣΠΑ έτσι ώστε να αποκομισθούν κάποιοι πόροι;

Το ΕΣΠΑ ακόμα δεν έχει γίνει γνωστό και ακόμα δεν έχει αποτυπωθεί το περιεχόμενο του πλήρως. Υπάρχει μέσα ένας άξονας για το περιβάλλον και υπάρχουν δραστηριότητες όπως το ΕΘΠΖ που μπορούν να χρηματοδοτηθούν. Όμως το ΕΣΠΑ δεν χρηματοδοτεί λειτουργικά έξοδα, χρηματοδοτεί κυρίως έργα τα οποία πρέπει να γίνουν.

Παγκόσμια έχουμε μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πόσο θα μπορούσε το Ε.Θ.Π.Ζ. να συμβάλει στην προσέλκυση οικοτουριστών;

Ήδη έχει γίνει αυτό με μας στη Ζάκυνθο. Η χελώνα *Caretta-caretta* είναι ο σημαντικότερος πρεσβευτής του νησιού μας. Διαφημίζει τη Ζάκυνθο παγκοσμίως. Μπορώ να πω, σήμερα, ότι είναι το πιο γνωστό σημάδι της Ζακύνθου η *Caretta-caretta*. Υπάρχει λοιπόν αποτέλεσμα όσον αφορά τη στηρίζει της ανάπτυξης της Ζακύνθου μέσω του τουρισμού, από τη λειτουργία του πάρκου και από την προστασία της *Caretta-caretta*. Αυτό βέβαια μπορεί να γίνει περισσότερο οργανωμένα και να είναι πιο αποτελεσματικό.

Μετά τη δημιουργία του Ε.Θ.Π.Ζ. έχουμε δει σημάδια βελτίωσης της ποιότητας του τουρισμού;

Δεν μπορώ να το πω αυτό το πράγμα. Οι επισκέπτες του ΕΘΠΖ είναι βέβαια μιας άλλης ποιότητας άνθρωποι και προς αυτούς πρέπει να προσβλέπουμε και να στραφεί όλη η τουριστική ανάπτυξη του νησιού. Γιατί ο μαζικός τουρισμός ο οποίος έχουμε στραφεί, ήδη έχει αρνητικά αποτελέσματα για το νησί μας. Αναρχία στην ανάπτυξη, προβλήματα με τα σκουπίδια, προβλήματα με το νερό κ.λπ. Θα πρέπει λοιπόν να ορίσουμε την ανάπτυξη με όρους βιωσιμότητας, όπως είπαμε και πριν, γιατί αν δεν προσβλέπουμε σε ποιότητα τουριστών δεν μπορούμε να έχουμε αυτή τη βιωσιμότητα. Αλλά πριν προσελκύσουμε πελάτες τέτοιας κατηγορίας θα πρέπει να προσαρμόσουμε τις υποδομές μας. Γιατί αν κάποιος έρθει στη Ζάκυνθο και έχουμε εμείς απαιτήσεις από αυτόν θα έχει και αυτός απαιτήσεις από εμάς.

Η Ζάκυνθος φημίζεται για την πολιτισμική της κληρονομιά. Πως μπορεί αυτή να συνδεθεί με το Ε.Θ.Π.Ζ. και τι αποτελέσματα μπορεί να έχει.

Όλος ο πολιτισμός ο οποίος κουβαλάμε, είτε είναι ο πολιτισμός που έφτιαξε ο άνθρωπος, είτε είναι ο πολιτισμός που ακολουθεί τον άνθρωπο μαζί με το περιβάλλον είναι μια ενιαία ενότητα και με αυτόν τον τρόπο μπορούν όλα να ενωθούν.

Η δική μας η κληρονομιά η πολιτισμική είναι κυρίως πια άυλη, γιατί τα υλικά δημιουργήματα του πολιτισμού μας τα κατέστρεψε ο σεισμός του 1953. Αυτό που έχει απομείνει είναι η αύρα του Επτανησιακού πολιτισμού η οποία βέβαια και αυτή κινδυνεύει με το πέρασμα του χρόνου γιατί μας έχει καταπνίξει αυτός ο μαζικός τουρισμός, που με το πέρασμα του χρόνου άλωσε την Ζάκυνθο και ισοπέδωσε τα πάντα.

Υπάρχουν προοπτικές να αλλάξουν τα πράγματα;

Πάντα υπάρχουν προοπτικές, αρκεί να υπάρξουν οι κατάλληλοι άνθρωποι. Έχουμε σημαντικές ευθύνες, οι αρχές του τόπου. Η τοπική αυτοδιοίκηση η οποία έχει σημαντικές αρμοδιότητες για να διαχειριστεί αυτές τις υποθέσεις και νομίζω ότι εξαρτάται σε πολύ σημαντικό βαθμό από την δραστηριότητα της, με τους στόχους που βάζει και τον τρόπο που επιλέγει τις δραστηριότητες με τις οποίες θα κινηθεί.

Εσείς σαν Βουλευτής του νησιού, με ποιες δράσεις θα μπορούσατε να υποστηρίξετε δράσεις του Ε.Θ.Π.Ζ.

Στο ΕΘΠΖ υπάρχουν αρκετά προβλήματα με τους κατοίκους της περιοχής. Το προεδρικό Διάταγμα 906Δ του 1999 με το οποίο θεσπίστηκε το ΕΘΠΖ άφησε εκκρεμότητες οι οποίες ακόμα δεν έχουν διευθετηθεί. Ποιες είναι αυτές; Οι όροι προστασίας που θεσπίστηκαν επέβαλαν περιοριστικά μέτρα στην δόμηση της περιοχής. Υπάρχουν 19 ζώνες μέσα στα όρια του Πάρκου όπου οι κανόνες είναι πολύ αυστηρότερη από την υπόλοιπη Ζάκυνθο. Ειδικά στις ζώνες υψηλής και απόλυτης προστασίας υπάρχει πλήρης απαγόρευση. Αυτό βέβαια προκάλεσε ένταση με τους κατοίκους και δικαιολογημένα γιατί τους απαξίωσε την περιουσία τους. Γύρω τους η ανάπτυξη κάλυψε και εκεί υπήρχε στασιμότητα.

Η άναρχη ανάπτυξη όμως.

Η άναρχη δεν έχει σημασία. Και κανονική να ήταν, όπως εμείς τη θέλουμε πάλι θα είχαμε μια άλλη αξιοποίηση της γης εκτός ΕΘΠΖ. Εδώ λοιπόν η πολιτεία για

να καλύψει αυτό το έλλειμμα υποσχέθηκε στους κατοίκους ότι με ένα άλλο διάταγμα θα δώσει αντισταθμιστικά οφέλη, τα οποία ακόμα εκκρεμούν και παραμένει μια ένταση. Είναι μια εκκρεμότητα την οποία πρέπει να λύσει η πολιτεία. Το έχω πει πάρα πολλές φορές ότι υπάρχει μια μεγάλη ευθύνη γιατί από το 1984, αν θυμάμαι καλά, οπου θεσπίστηκαν τα πρώτα περιοριστικά μέτρα στην περιοχή, το 1992 έγινε ζώνη οικιστικού ελέγχου και το 1999 έγινε το Προεδρικό Διάταγμα. Έχει δεσμεύσει τις περιουσίες στην ουσία για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς να αποζημιώνει. Κανένας δεν αρνείται την αναγκαιότητα της προστασίας και θέσπισης μέτρων από την άλλη μεριά όμως υπάρχει και το Σύνταγμα το οποίο προστατεύει και τις ιδιοκτησίες. Είναι σε εκκρεμότητα αυτό το ζήτημα, έχω προσπαθήσει πολλές φορές, παρ' όλα αυτά όμως επειδή το κόστος είναι πολύ μεγάλο οι κυβερνήσεις δεν έχουν πάρει ακόμα την ευθύνη τους για να ικανοποιήσουν αυτούς τους ανθρώπους.

Γιατί δεν παρέμεινε τελικά το διαπανεπιστημιακό μεταπτυχιακό τμήμα διαχείρισης Π.Π.;

Είχα ασχοληθεί με το ζήτημα του μεταπτυχιακού, όταν θεσπίστηκε και όταν ήρθαν εδώ για να το λειτουργήσουν δεν υπήρχαν εδώ οι κατάλληλες υποδομές για να στεγαστεί. Υπήρχε πρόβλημα. Κλήθηκαν οι τοπική φορείς να το στηρίξουν. Δεν ήταν επαρκής αυτή η στήριξη. Η τοπική εκκλησία με το Μητροπολίτη έδωσε μια σημαντική βοήθεια όπως και ο δήμος Λαγανά. Αλλά αυτή η βοήθεια δεν έγινε ουσιαστική από την τοπική αυτοδιοίκηση που είχε την υποχρέωση να το στηρίξει. Και έτσι κάποια στιγμή οι αρμόδιοι για την λειτουργία του τμήματος σηκώθηκαν και έφυγαν δεδομένου ότι είχαν και άλλες προτάσεις σε άλλες περιοχές όπου υπήρχαν και οι υποδομές και η βοήθεια ήταν πιο σημαντική. Δηλαδή έχουμε ευθύνη εδώ ως τοπική κοινωνία όπου δεν στηρίξαμε αυτή την προσπάθεια και την αφήσαμε και έφυγε από την Ζάκυνθο, όπου αυτό εμπίπτει και στην αναπτυξιακή προοπτική του νησιού.

Σχολιασμός

Κατά τον βουλευτή του νησιού κ. Βαρβαρίγο όπως και για όλους τους συνεντευξιζόμενους η ανάπτυξη του νησιού μπορεί να βασιστεί στο Θαλάσσιο Πάρκο και στους οικοτουρίστες οι οποίοι το συνοδεύουν. Ένα σημαντικό πρόβλημα για τη σωστή λειτουργία του πάρκου είναι η χρηματοδότηση του και πως αυτή μπορεί

να γίνει με τρόπο τέτοιο ώστε να μη ν παρουσιάζονται προβλήματα στη λειτουργία του φορέα.

Η συνέντευξη με το βουλευτή του νησιού πραγματοποιήθηκε σε ένα πολύ καλό κλίμα και αν και ήταν η πρώτη συνέντευξη βοήθησε πάρα πολύ στην εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας.

Συνέντευξη κ. Γάσπαρου Ιωάννη Νομάρχη Νομού Ζακύνθου

Το Ε.Θ.Π.Ζ. θα μπορούσε να παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Το Ε.Θ.Π.Ζ. θα μπορούσε να παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του ποιοτικού τουρισμού και ιδιαίτερα σε μια εποχή που ο τουρίστας ψάχνει αν βρει εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Όμως εδώ υπάρχει κάτι το ξεχωριστό, για το νομό μας για να μην υπάρχει φρένο στην ανάπτυξη η τοπική κοινωνία και οι τοπικοί φορείς διαφωνούν όσον αφορά το Προεδρικό Διάταγμα. Θέλουν δηλαδή αλλαγή του Προεδρικού Διατάγματος γιατί έτσι όπως είναι το ΕΘΠΖ παίρνει περίπου το 1/4 της εκτάσεως του νομού πράγμα το οποίο δεν ευσταθεί και δεν είναι πραγματικό. Προς αυτή την κατεύθυνση κινούμεθα όλοι, αλλά πιστεύω ότι έχει το αντιλήφθη και ο ίδιος ο Φορέας που αυτή τη στιγμή χειρίζεται το ΕΘΠΖ και έτσι στο μέλλον θα έχουμε κάποια δικαίωση.

Δηλαδή πιστεύεται ότι πρέπει να γίνει κάποια μείωση της εκτάσεως του ΕΘΠΖ;

Βεβαίως, κάποια μείωση της έκτασης οπωσδήποτε. Για να μην υπάρχουν αδικίες όσον αφορά την ισόρροπη ανάπτυξη του νομού Ζακύνθου και επίσης εν πάση περιπτώσει σεβόμενη και το περιβάλλον αλλά γενικά και τον τουρισμό στο νομό.

Η χρηματοδότηση η οποία παρέχεται στο ΕΘΠΖ από το κεντρικό κράτος αρκεί;

Αυτό πιστεύω θα πρέπει να συνοδεύεται με αρκετούς πόρους, οι οποίοι μέχρι τώρα δεν είναι αρκετοί, κάνει προσπάθειες η σημερινή Πρόεδρος και το Δ.Σ. όμως προς αυτή την κατεύθυνση. Ας ελπίσουμε ότι στο 4 ΚΠΣ θα υπάρχει κάτι το ιδιαίτερο για να μπορεί να σταθεί στα πόδια του και να αναπτύξει όλους εκείνους τους τομείς τους οποίους θέλει.

Έχουν γίνει κάποιες διεργασίες όσον αφορά το ΕΣΠΑ έτσι ώστε να αποκομισθούν κάποιοι πόροι;

Υπάρχουν διεργασίες και υπάρχει μια ιδιαιτερότητα ότι το ΕΣΠΑ δίνει μεγάλη προσοχή στο περιβάλλον.

Παγκόσμια έχουμε μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πόσο θα μπορούσε το Ε.Θ.Π.Ζ. να συμβάλει στην προσέλκυση οικοτουριστών;

Βεβαίως μπορεί να βοηθήσει και νομίζω ότι αν δεν σεβαστούμε το περιβάλλον θα υπάρξει αυτοκαταστροφή. Το ΕΘΠΖ μπορεί να παίζει πολύ μεγάλο και σημαντικό ρόλο σ' αυτό το τομέα και τον παίζει. Βεβαίως ακόμα είναι σε νηπιακή ηλικία, δεν έχει διαχωρίσει ορισμένα πράγματα τα οποία πιστεύω ότι σιγά-σιγά περνώντας και ο χρόνος, γιατί υπάρχουν και οι αντιδράσεις των κατοίκων, θα μπορούν όλα αυτά να ρυθμιστούν.

Μετά τη δημιουργία του Ε.Θ.Π.Ζ. έχουμε δει σημάδια βελτίωσης της ποιότητας του τουρισμού;

Βελτίωση έτσι όπως τα θέλαμε εμείς τα αποτελέσματα, όχι. Πάντως είναι γνωστό σε όλη την Ευρώπη και όπου λαμβάνουμε μέρος σε τουριστικές εκθέσεις έρχεται και το Ε.Θ.Π.Ζ. και ήδη έχει ευαισθητοποιηθεί η Ευρώπη και τους πρώτους καρπούς θα τους πάρουμε πάρα πολύ σύντομα.

Η Ζάκυνθος φημίζεται για την πολιτισμική της κληρονομιά. Πως μπορεί αυτή να συνδεθεί με το Ε.Θ.Π.Ζ. και τι αποτελέσματα μπορεί να έχει.

Νομίζω ότι ο πολιτισμός με το περιβάλλον είναι δύο σημαίες που πρέπει να υψώσει η τοπική αυτοδιοίκηση έναντι της παγκοσμιοποίησης και έναντι σ' αυτό που λέγεται ανταγωνιστικότητα όσον αφορά το τουρισμό. Νομίζω ότι μπορούν να συμβαδίζουν και οι δύο και μπορεί να παντρευτεί και ο πολιτισμός με το τουρισμό. Όταν τέλος μιλάμε για ΕΘΠΖ που είναι περιβάλλον ταυτόχρονα εμείς το περιλαμβάνουμε σαν ένα μεγάλο κομμάτι τουριστικής προβολής και τουριστικού προϊόντος.

Εσείς σαν Νομάρχης, με ποιες δράσεις θα μπορούσατε να υποστηρίξετε δράσεις του ΕΘΠΖ.

Όσες φορές ζήτησε τη βοήθεια στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση το ΕΘΠΖ την είχε. Και εμείς έχουμε ανάγκη το ΕΘΠΖ σε πάρα πολλά έργα που γίνονται μέσα σ' αυτό όπως και το ΕΘΠΖ έχει ανάγκη την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Μέχρι τώρα υπάρχει μια άψογη συνεργασία μεταξύ των δύο μας.

Σχολιασμός

Η συνέντευξη με τον Νομάρχη Ζακύνθου είχε ένα διαφορετικό τόνο από τις προηγούμενες. Κατά το κ. Γάσπαρο η έκταση η οποία καταλαμβάνει το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή που πραγματικά έπρεπε να έχει και ότι γίνονται προσπάθειες από την Νομαρχία Ζακύνθου για την αλλαγή του Προεδρικού Διατάγματος και την μείωση των ορίων του πάρκου. Όπως όμως και οι προηγούμενοι συμφωνεί με την άποψη ότι το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου μπορεί να γίνει ένας πόλος έλξης για ένα ποιοτικότερο τουρισμό.

Η συνέντευξη με τον Κ. Γάσπαρο διεξήχθη σε ένα πολύ φιλικό κλίμα.

Συνέντευξη κ. Κομιώτη Διονύσιου Δημάρχου Λαγανά.

Το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Βεβαίως το ΕΘΠΖ παίζει σημαντικό ρόλο και θα μπορούσε να παίζει ακόμα πιο σημαντικό ρόλο με σωστές βάσεις. Τι θέλω να πω; Πρώτο και κύριο, θα πρέπει να ξέρει ο κόσμος ότι οι Ζακυνθinoί συμβιώνουν αιώνες με τη χελώνα Caretta – Caretta και προστάτεψαν και προστατεύουν αυτό το είδος και γι' αυτό δεν έχει εξαφανιστεί από τη Ζάκυνθο. Παρ' όλη, αν θέλετε, την άτακτη ανάπτυξη, την τουριστική ανάπτυξη ειδικότερα στο κόλπο του Λαγανά. Το ΕΘΠΖ λοιπόν το οποίο αυτή τη στιγμή στηρίζεται σε ένα ΠΔ ή μάλλον σε μια Περιβαλλοντική μελέτη, όπου απ' αυτή τη Περιβαλλοντική Μελέτη προέκυψε ένα ΠΔ το οποίο έχει υπερβολές, δεν είναι η καλύτερη περίπτωση ούτε για την προστασία της Caretta-Caretta ούτε και για την ανάπτυξη της περιοχής λόγω του ότι εμπεριέχει μέσα υπερβολές και αν θέλετε αντισυνταγματικές παρεμβάσεις. Θα σας φέρω ένα παράδειγμα, το σημερινό ΕΘΠΖ όπως υπάρχει με το προαναφερόμενο ΠΔ του 1999 περιλαμβάνει ζώνες περιφερειακές όπου αντιτίθενται στο Σύνταγμα της Ελλάδας. Δεύτερον, οι περιφερειακές αυτές ζώνες δεν έχουν βγει μετά από καμιά ντιρεκτίβα της ΕΟΚ ή από κανένα, αν θέλετε, παγκόσμιο παράδειγμα Θαλάσσιου Πάρκου. Έγινε αυτό το Θαλάσσιο Πάρκο και αυτή η μελέτη γενικότερα με ανάθεση της τότε κυβέρνησης από κάποιους ανθρώπους του Υπουργείου, αφού καταργήθηκε, και αυτό ήταν το πιο σημαντικό, δημόσιος διαγωνισμός που είχε γίνει – είχε επιλεγεί ο κ. Παρασκευόπουλος – διεθνής δημόσιος διαγωνισμός και καταργήθηκε η μελέτη του 1993 η οποία ήταν έτοιμη τότε να γίνει ΠΔ. άρα λοιπόν έχει δημιουργηθεί ένα πολύ κακό προηγούμενο, έχουμε υπερβολές έχουμε αντισυνταγματικές υπερβολές όπως σας προανέφερα και έτσι υπάρχει και στο παρελθόν σε πολύ πιο έντονο βαθμό μια σύγκρουση με την κοινωνία. Εγώ λοιπόν πιστεύω σαν Δήμαρχος του Λαγανά αλλά και με την πείρα που έχω των 16 χρόνων στη τοπική αυτοδιοίκηση, ότι ένα τέτοιο εγχείρημα αν δεν έχει την κοινωνική συναίνεση δεν θα έχει επιτυχία. Δυστυχώς όπως σήμερα έχει οργανωθεί η όλη υπόθεση του ΕΘΠΖ δεν έχει εξασφάλιση την κοινωνική συναίνεση. Οι υπερβολές λοιπόν αυτές έχουν ξεφύγει από το κύριο στόχο της προστασίας της θαλάσσιας χελώνας και έχουμε πάει σε παρέμβαση οικιστική, σε παρέμβαση χωροταξική. Αυτό κατά τη γνώμη μου θα έπρεπε να γίνει με άλλο τρόπο ,

με άλλο ΠΔ το οποίο να αφορά όλο το νησί, να υπάρχει μια χωροταξική μελέτη η οποία να μην εμπλέκεται με το ΕΘΠΖ. Γιατί κατά την άποψη μου αλλά και με επιστήμονες που έχω συζήτηση στο παρελθόν μου έχουν διατύπωση και μου έχουν πει κατηγορηματικά και θα σας αναφέρω συγκεκριμένα, ότι πριν 5 χρόνια είχαμε προσκαλέσει και φιλοξενήσει τους ευρωβουλευτές της Ελλάδας μεταξύ αυτών ήταν η κ. Κράτσα, ο κ. Μαρίνος μας είχαν πει ότι αυτό που έχει γίνει στη Ζάκυνθο είναι υπερβολή και έχει ξεφύγει από την κύρια προστασία του είδους. Άρα λοιπόν πιστεύω ακράδαντα ότι το ΕΘΠΖ πρέπει να υπάρξει πρέπει να λειτουργήσει αλλά πρέπει αυτή τη στιγμή, και αποδεικνύεται αυτό από την ομόφωνη απόφαση της ΤΕΔΚ την οποία πήραμε, ότι πρέπει να πάμε σε μια καινούργια περιβαλλοντική μελέτη να βγει ένα καινούργιο ΠΔ το οποίο θα δώσει ένα Θαλάσσιο Πάρκο, ένα Φορέα Διαχείρισης αν θέλετε του οποίου η δουλειά θα είναι η προστασία του είδους, εκεί οπου κινείται η χελώνα και εκεί που αναπαράγεται.

Μιλάμε για καινούργιο ΠΔ ή για μια αναθεώρηση του ήδη υπάρχοντος όπως είχε γίνει και παλαιότερα;

Εάν, πιστεύω, γίνει αναθεώρηση θα γίνει μερική. Εγώ πιστεύω ότι θα πρέπει να γίνει μια καινούργια περιβαλλοντική μελέτη και τούτο γιατί; Γιατί έχει κλείσει η πενταετία και πάμε τώρα στην οχταετία γι' αυτό θα πρέπει φέτος και γι' αυτό προτείναμε στο Φορέα Διαχείρισης να προτείνει και αυτός στο Υπουργείο την καινούργια πρόταση στη ΤΕΔΚ διότι έκλεισε η πενταετία όπως σας είπα και μπορούμε να πάμε σε μια καινούργια περιβαλλοντική μελέτη και σε καινούργιο ΠΔ. Μέτα την πρόταση την οποία κάναμε με ομόφωνη απόφαση, παρουσία και της προέδρου, της κ. Καραγκούνη και το ΔΣ του ΦΔ συνεδρίασε και κατά πλειοψηφία πήρε την απόφαση να πάμε σε καινούργια Περιβαλλοντική Μελέτη και σε καινούργιο ΠΔ. αυτά όλα που σας λέω σημαίνουν ότι, έχουμε αγωνία για το θαλάσσιο πάρκο, έχουμε αγωνία για την προστασία της χελώνας, μας ενδιέφερε άμεσα και μας ενδιαφέρει η προστασία της χελώνας και πιστεύουμε ότι ένα σωστό ΠΔ, ένας σωστός ΦΔ με σωστή προστασία του είδους θα είναι μοχλός ανάπτυξης της περιοχής, θα είναι ένας αγγελιοφόρος προς την Ευρώπη και όλο τον κόσμο διαφήμισης του νησιού από την Caretta-Caretta και παράδειγμα και απόδειξη αυτών που λέω είναι ότι εγώ σαν Δήμαρχος αυτής της περιοχής και από τα πρώτα συμβούλια τα οποία κάναμε σαν νέα δημοτική αρχή πήραμε και καθιερώσαμε το σήμα του Λαγανά το οποίο στο πανί του πλοίου του δήμου είναι η χελώνα Caretta-Caretta. Δηλαδή σύμβολο του Δήμου

Λαγανά είναι η τριήρης και η Caretta-Caretta. Αυτό σημαίνει ότι δίνουμε σημασία στην προστασία του είδους αλλά και στη διαίωξη του αλλά και για την αξία που έχει για το κόλπο του Λαγανά και για όλη τη Ζάκυνθο η Caretta-Caretta. Με αυτές λοιπόν τις προϋποθέσεις που σας ανέφερα, πιστεύω ότι θα έχουμε μια πιο καλή προστασία και ένα μοχλό ανάπτυξης για το νησί. Εδώ θα ήθελα να συζητήσουμε και κάτι άλλο, αυτή τη στιγμή η τοπική αυτοδιοίκηση μετέχει ελαφρώς στη διοίκηση του πάρκου, τα χρήματα τα οποία έρχονται στο θαλάσσιο πάρκο θα πρέπει να έρχονται για την ανάπτυξη του νησιού. Δεν μπορεί να δεσμεύονται περιουσίες των κατοίκων της Ζακύνθου για την προστασία του είδους και οι Ευρωπαίοι να σφυρίζουν αδιάφορα, ως προς την αποζημίωση, ως προς τα κίνητρα και ως προς τα αντισταθμιστικά μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν για αυτούς τους ανθρώπους. Όταν λοιπόν δεσμεύουμε μια περιουσία του οποιοδήποτε δημότη μας η οποία είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη από το Ελληνικό Σύνταγμα δεν μπορούμε να τους τις δεσμεύουμε όπως είναι τώρα δεσμευμένες για περισσότερο από 20 χρόνια και χωρίς να του έχουμε δώσει μέχρι σήμερα κανένα αντισταθμιστικό όφελος. Να λοιπόν η πρώτη παρανομία και η πρώτη αδικία. Άρα όλα αυτά συνηγορούν ότι θα πρέπει να πάμε σε ένα σωστό Θαλάσσιο Πάρκο για να έχουμε τη σωστή προστασία του είδους και την ανάπτυξη του νησιού, γιατί δεν νοείται η περιοχή Καλαμάκι, Λαγανάς Μουζάκη, Παντοκράτορας, Λιθακιά να είναι χωρίς αποχετευτικά δίκτυα, που είναι λοιπόν οι παρεμβάσεις της όλης κουλτούρας της όλης φιλοσοφίας του περιβάλλοντος αειφόρου ανάπτυξης κτλ κτλ. Είμαστε πολύ πίσω, γι' αυτό λοιπόν σας είπα ότι θα μπορεί να είναι μοχλός ανάπτυξης δεν είναι όμως ακόμη.

Η χρηματοδότηση η οποία παρέχετε στο ΕΘΠΖ από το κεντρικό κράτος αρκεί;

Δεν μπορώ να απαντήσω, δεν ξέρω ακριβώς ο ΦΔ τι έχει και τι δεν έχει. Εγώ πιστεύω ότι ο ΦΔ πέρα από το προσωπικό και τους φύλακες τους οποίους έχει τα υπόλοιπα χρήματα πρέπει να πηγαίνουν σε επενδύσεις υποδομής. Αυτό θα πρέπει να κάνει, μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει τίποτα τέτοιο, μέχρι σήμερα το μόνο που κάνει ο ΦΔ είναι κάποια φύλαξη των παραλιών η οποία δεν είναι και αυτή ολοκληρωμένη, γιατί όταν μας αποστέλλει σε εμάς στους δήμους έργα με τα οποία μας ζητάει π.χ. για την παραλία του Καλαμακίου την οποία και έχει υπό την προστασία του να μην μπαίνουν μηχανοκίνητα μέσα, να μην μπαίνουν τα σκυλιά και χαλάνε τις φωλιές, πάει

να πει ότι ο ΦΔ δεν μπορεί να κάνει από μόνος του την προστασία των παραλιών. Είναι αδυναμίες που έχουν παρουσιαστεί και τις ομολογεί ο ΦΔ με έγγραφα τα οποία εγώ έχω αυτή τη στιγμή στα χέρια μου. Επομένως δεν έχουμε φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα και γι' αυτό είπα και πριν ότι δεν έχουμε καταφέρει ούτε την επιθυμητή προστασία του είδους ακόμα.

Παγκόσμια έχουμε μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πόσο θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να συμβάλει στην προσέλκυση οικοτουριστών;

Το ΕΘΠΖ θα μπορέσει να συμβάλει στο να έρθουν επισκέπτες με οικολογικά ενδιαφέροντα και προτιμήσεις διότι πραγματικά στη Ζάκυνθο υπάρχει ένα γεγονός, διότι πραγματικά η Ζάκυνθος είναι ο σπουδαιότερος βιότοπος της Caretta-Caretta, διότι πραγματικά έχουμε ένα εργαλείο που δεν το έχουμε αξιοποίηση. Άρα λοιπόν μπορεί να συμβάλει. Δεν το έχουμε πετύχει ακόμα. Εμείς σαν Δήμος Λαγανά έχουμε ζητήσει και ζητάμε από το ΕΘΠΖ να συνεργαστούμε, και μόνοι μας στις εκθέσεις που συμμετέχουμε, πάνω από 25 εκθέσεις ανά τον κόσμο, η σημαία μας είναι η Caretta-Caretta και από δω και πέρα θα είναι. Επίσης θα ήθελα να σας πω, ότι ο Δήμος Λαγανά προχωράει τη διαδικασία ώστε να χαρακτηριστεί ως ECO-Δήμος και με άλλες πρωτοβουλίες που έχουμε προγραμματίσει και θα τις δείτε στο σύντομο μέλλον, θα κάνουμε την πρόταση μας και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και προς την Ελλάδα με πρωτοβουλίες που θα πάρουμε, δεν τις αποκαλύπτω ακόμη, σε σχέση με την Caretta-Caretta και σε σχέση με τη μελέτη ώστε να χαρακτηριστούμε ως Eco-Δήμου.

Μετά την δημιουργία του ΕΘΠΖ έχουμε δει σημάδια βελτίωσης του τουρισμού;

Θα μπορούσα να πω και θα είμαι λίγο πικρός ότι κανένα σημάδι ανάπτυξης δεν έχουμε δει, απεναντίας, ο Λαγανάς συγκεκριμένα, έχασε τον ποιοτικό του τουρισμό και τώρα ξεκινάμε εμείς μια διαδικασία πανευρωπαϊκά να επανακτήσουμε αυτό το ποιοτικό τουρισμό, ο οποίος πήρε τη θέση του ένας τουρισμός ο οποίος το μόνο που σκέφτεται είναι η ανεξέλεγκτη διασκέδαση. Δηλαδή αυτή τη στιγμή, τουρίστες, τουριστικό ρεύμα διαφοροποίησης από αυτό το τουρισμό δεν έχουμε δει. Και αυτό φαίνεται από τα αποτελέσματα που έχουμε, από τη ποιότητα που έχουμε και από τη ζωή των τουριστών που έχουμε στο Δήμο Λαγανά. Δυστυχώς επικρατούν

στη πλειοψηφία τους ακόμη νέοι, χωρίς να δηλώνω ότι δεν θέλουμε τους νέους, οι οποίοι έρχονται όμως για συγκεκριμένο είδος διασκέδασης, δεν έρχονται, δεν τους απασχολεί, δεν θέλουν να δουν την Caretta-Caretta. Για να μπορέσουμε τώρα να κινήσουμε το ενδιαφέρον των Ευρωπαίων, διότι έχουν οικολογικά ενδιαφέροντα και των άλλων λαών που έχουν οικολογικά ενδιαφέροντα, θα πρέπει να γίνει οργανωμένη δουλειά, θα πρέπει να γίνει συστηματική δουλειά και θα πρέπει να χαλάσουμε χρήματα. Το λέω αυτό γιατί δυστυχώς αυτή είναι η αλήθεια, ένα δεν χαλάσεις, ένα δεν επενδύσεις δεν γυρίζουν πίσω. Σήμερα ζούμε στην περίοδο των ανοιχτών αγορών, καλώς ή κακός αυτός είναι ο τρόπος που ζούμε, ένα λοιπόν δεν επενδύσουμε, ένα δεν προπαγανδίσουμε, εάν δεν χαλάσουμε χρήματα στο εξωτερικό για να μας μάθουν για να και να προβάλουμε το τι είμαστε και τι έχουμε δεν θα μας ξέρουν. Από την άλλη πλευρά τώρα θα πρέπει να γίνουν και οι επενδύσεις εδώ, να αλλάξουν οι υποδομές μας γιατί ο ανταγωνισμός είναι σκληρός ανά την Ευρώπη και τον κόσμο. Άρα λοιπόν άμα δεν κάνουμε αυτά τα δύο πράγματα, επιθετική πολιτική προς τα έξω για να μας μάθουν και να προβάλουμε αυτό που έχουμε και μια πολιτική εδώ αναβάθμισης των υποδομών μας δεν πρόκειται να πετύχουμε τίποτα και κανένα Θαλάσσιο Πάρκο από μόνο του και κανένας Φορέας Διαχείρισης δεν πρόκειται να πετύχει τίποτα.

Υπάρχει συνεργασία ΟΤΑ και ΕΘΠΖ. Τι μπορείτε να κάνετε για να βοηθήσετε το ΕΘΠΖ;

Εγώ πιστεύω ότι δεν έχει επιτευχθεί ακόμα και είμαι ειλικρινής η σωστή συνεργασία με το ΕΘΠΖ. Και δεν έχει επιτευχθεί η σωστή συνεργασία για τους λόγους που είπα στη αρχή, ότι δεν έχουμε πετύχει ακόμα ένα σωστό Θαλάσσιο Πάρκο που να μην έρχεται σε αντίθεση με την κοινωνία. Δεν έχουμε πετύχει ακόμα αυτή την ισόρροπη, αυτή την αμφίδρομη εμπιστοσύνη που θα πρέπει να υπάρξει. Έχουμε συνεργασία, είμαστε σε καλό δρόμο αλλά δεν έχουμε πετύχει ακόμα το στόχο και ο στόχος είναι να παρουσιαζόμαστε ως τοπική αυτοδιοίκηση και Θαλάσσιο Πάρκο μαζί. Απεναντίας βλέπουμε κάποιες κινήσεις που ξεφεύγουν από τα όρια του Θαλάσσιου Πάρκου και ενοχλούν την Τοπική Αυτοδιοίκηση. έχουμε πολλά θέματα να λύσουμε, δεν μπορεί η Ζάκυνθος να έχει προβλήματα για το νερό, να έχει προβλήματα αποχετεύσεων, να έχει προβλήματα χωροθέτησης, να έχει τόσα πολλά προβλήματα και το Θαλάσσιο Πάρκο, δεν μιλάω για τον Πρόεδρο, δεν μιλάω για πρόσωπα, μιλάω σαν την ιδέα, να σφυρίζουν αδιάφορα στην ύπαρξη αυτών των

προβλημάτων. Θα πρέπει λοιπόν να γίνει αυτή η αμφίδρομη σχέση εμπιστοσύνης, θα πρέπει να υπάρχει η συναίνεση. Θα πρέπει να υπάρξουν εκείνες οι κινήσεις για να υπάρξουν αυτές οι προϋποθέσεις που είπα, αλλαγή μελέτης, αλλαγή του Προεδρικού Διατάγματος για να μπορέσουμε να πάμε σε μια καλύτερη συνεργασία και να έχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα. Εγώ προσωπικά έχω απλώσει το χέρι στο Θαλάσσιο Πάρκο, έχω ζητήσει τη συνεργασία και περιμένω να έχουμε μια καλύτερη συνεργασία τα επόμενα χρόνια, γιατί πραγματικά επαναλαμβάνω, είναι εργαλείο, είναι δώρο Θεού αν θέλετε, αυτό το ζώο που έρχεται και γεννάει στη Ζάκυνθο και ειδικότερα στο κόλπο του Λαγανά και πρέπει να το προστατέψουμε και να το εκμεταλλευτούμε με την καλή έννοια για να πετύχουμε αυτό που είπατε ερχομό ποιοτικότερου τουρίστα στο νησί, που τα αξίζει το νησί, γιατί έχει απίστευτές φυσικές ομορφιές, και αντέχει και μπορεί να προσελκύσει οικοτουρίστα.

Σχολιασμός

Στην συνέντευξη που είχαμε με το Δήμαρχο Λαγανά έγινε μια εφολιστής ύλης συζήτηση γύρω από τα θέματα που αφορούν το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου. Ο κ. Κομιώτης τόνισε ότι είναι επιτακτική ανάγκη για να πάει μπροστά το πάρκο να αλλάξει το Προεδρικό Διάταγμα του 1999, όπως και η περιβαλλοντική μελέτη η οποία το συνοδεύει. Σύμφωνα με το Δήμαρχο Λαγανά το Προεδρικό Διάταγμα το οποίο υπάρχει αυτή τη στιγμή δημιουργεί πολλές συγκρούσεις με τους κατοίκους της περιοχής με επακόλουθο την μη σωστή λειτουργία του.

Η συνέντευξη διεξήχθη σε ένα πάρα πολύ κάλο κλίμα και ο χρόνος ο οποίος δόθηκε από τον κ. Κομιώτη ήταν αρκετός για να διασαφηνιστούν αρκετά θέματα.

Συνέντευξη κ. Παλαδινού Διονυσίου αντινομάρχη Ζακύνθου και μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης του ΕΘΠΖ.

Πως το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Βεβαίως παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού, διότι το ΕΘΠΖ έχει τη δυνατότητα του ελέγχου και της αξιοποίησης της χελώνας Caretta-Caretta στην ευρύτερη περιοχή του θαλάσσιου πάρκου στο νότιο μέρος της Ζακύνθου και αυτό παίζει σημαντικό ρόλο στην τουριστική προβολή του νησιού. Ένα μεγάλο μέρος του κόσμου που επισκέπτεται τη Ζάκυνθο, είτε ξένοι, είτε Έλληνες έρχονται για να δούνε από κοντά τη Caretta-Caretta. Σε παγκόσμιο, σε Ευρωπαϊκό καθώς και σε Ελληνικό επίπεδο έχει γίνει γνωστή η Caretta-Caretta και έχει συνδεθεί με τη Ζάκυνθο, επομένως θεωρούμε ότι είναι πάρα πολύ σημαντικός ο ρόλος του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου που προστατεύει αυτό το είδος.

Παγκόσμια έχουμε δει μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πόσο θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να συμβάλλει στην προσέλκυση τέτοιων τουριστών;

Με την πανευρωπαϊκή προβολή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου πιστεύω ότι το Θαλάσσιο Πάρκο συμβάλλει στην προσέλκυση τουριστών επειδή έχει μέσω της ευρωπαϊκής Ένωσης και μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει ανατεθεί σαν Φορέας Διαχείρισης της ευρύτερης περιοχής του νότιου τμήματος της Ζακύνθου πιστεύω ακράδαντα ότι προσελκύει τουρίστες οι οποίοι ασχολούνται και θέλουν να γνωρίσουν από κοντά τη χελώνα Caretta-Caretta. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι η περιοχή η οποία γεννάει η χελώνα είναι προσβάσιμη στους τουρίστες και ένα πολύ μεγάλο μέρος των τουριστών πηγαίνει σε αυτή τη περιοχή για να δει τη χελώνα.

Η χρηματοδότηση η οποία παρέχεται από το κεντρικό κράτος στο ΕΘΠΖ αρκεί;

Η χρηματοδότηση η οποία παρέχεται στο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο δεν προέρχεται μόνο από Ελληνικούς πόρους προέρχονται και από τα Ευρωπαϊκά προγράμματα (ΕΠΠΕΡ κ.λπ.) τα οποία κατά κόρον χρηματοδοτούν το Θαλάσσιο Πάρκο. Όμως θέλω να πιστεύω και αυτό είναι και επιλογή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κάποια στιγμή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα της αυτοτέλειας το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο διότι κάποια στιγμή θα πρέπει να στηριχτεί στα πόδια του, δηλαδή να βρεθούν ίδιοι πόροι για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις οικονομικές του απαιτήσεις. Θα πρέπει δηλαδή να είναι αυτοχρηματοδοτούμενο. Διότι είναι γνωστό ότι η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό χρηματοδότησης θα σταματήσει.

Υπάρχουν οι προοπτικές ώστε να βρεθούν αυτοί οι ίδιοι πόροι και να είναι αυτοχρηματοδοτούμενο το ΕΘΠΖ;

Ναι, εδώ είναι ένα θέμα το οποίο δεν είναι μόνο οικονομικό, είναι και πολιτικό είναι και κοινωνικό, διότι για να έχει ιδίους πόρους θα σημαίνει ότι πρέπει να έχει και έσοδα και για να έχει έσοδα θα πρέπει να προέρχονται από τους επισκέπτες που έρχονται στη ευρύτερη περιοχή. Είναι ένα ζήτημα το οποίο εμείς σαν διοικητικό συμβούλιο το έχουμε βάλει, το έχουμε ξεκινήσει, είτε με τα χρήματα που περνούμε από αυτούς που εκμεταλλεύονται τις παραλίες με τις ομπρέλες και στο Γέρακα και στο Καλαμάκι και στη Δάφνη, αλλά και με το τυπικό εισιτήριο που έχουμε βάλει το οποίο κάποια στιγμή δεν θα πρέπει να είναι τυπικό αλλά θα πρέπει να γίνει ουσιαστικό.

Μετά τη δημιουργία του ΕΘΠΖ έχουμε δει σημάδια βελτίωσης της ποιότητας του τουρισμού;

Μπορώ να πω ότι έχει βελτιωθεί το κλίμα στη περιοχή, υπάρχουν κάποια σημεία ανάπτυξης όσον αφορά τα προβλήματα τα κοινωνικά που είχαμε με τους κατοίκους λόγω του Προεδρικού Διατάγματος που διέπει το Θαλάσσιο Πάρκο. Νομίζω ότι υπάρχει μια βελτίωση του όλου κλίματος στην περιοχή. Όσον αφορά την βελτίωση του τουρισμού, θέλω να πιστεύω ότι αν ανάπτυξη και άλλο τις δραστηριότητες του το Θαλάσσιο Πάρκο που έχει αυτή τη δυνατότητα, όπως

παραδείγματος χάρη το καταδυτικό τουρισμό και κάποιες άλλες δραστηριότητες, νομίζω ότι μπορούμε να κάνουμε αυτή την αναβάθμιση του τουρισμού γνωρίζοντας τα σημερινά χαμηλά επίπεδα.

Υπάρχει συνεργασία μεταξύ ΟΤΑ-ΕΘΠΖ; Σε ποιες δράσεις;

Κατά αρχήν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού συμμετέχουν στο Διοικητικό Συμβούλιο το Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου, και το Νομαρχιακό συμβούλιο αλλά και τα δημοτικά συμβούλια και του δήμου Λαγανά και του Δήμου Ζακύνθου έχουν ορίσει εκπρόσωπους, αυτή είναι η πρώτη συνεργασία που υπήρξε μεταξύ ΟΤΑ και Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου. Βεβαίως, ανά πάσα στιγμή στα προβλήματα που δημιουργούνται ή εμείς οι οποίοι είμαστε εκλεγμένοι ή ακόμα το Διοικητικό Συμβούλιο και η Πρόεδρος και ο Νομάρχης έχουν συνεργασία και ως θα μπορούσε βέβαια να μην υπήρχε συνεργασία σε ένα Φορέα ο οποίος έχει ξεκινήσει και έχει ανδρωθεί και έχει βελτιωθεί –πρέπει να το πούμε αυτό– τα τελευταία χρόνια. Αυτό βέβαια οφείλετε σε σημαντικό βαθμό και στην εργατικότητα, αν θέλετε, του διοικητικού συμβουλίου και ειδικά της Προέδρου, βεβαίως του υπαλληλικού προσωπικού το Θαλασσίου Πάρκου αλλά οφείλεται και στη συνεργασία που υπάρχει μεταξύ των ΟΤΑ και του Φορέα Διαχείρισης.

Σχολιασμός

Στην συζήτηση που είχαμε με το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΘΠΖ και αντινομάρχη Ζακύνθου κ. Παλαδινού εκφράστηκε η άποψη ότι μέσω της Caretta-Caretta μπορεί το νησί της Ζακύνθου να γίνει παγκοσμίως γνωστό και κατ' αυτόν τον τρόπο να επέλθει η ανάπτυξη του. Επίσης γίνεται σαφές ότι κάποια στιγμή πρέπει να δημιουργηθούν οι τρόποι με τους οποίους ο Φορέας Διαχείρισης θα αποκτήσει ιδίους πόρους γιατί η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση θα πάψει να υφίσταται.

Η συνέντευξη και με τον κ. Παλαδινό διεξήχθη σε ένα πάρα πολύ καλό κλίμα.

Συνέντευξη κ. Ξένου Σπύρου πρώην Δημοτικός σύμβουλος Δήμου Ζακύνθου

Το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Κατά τη γνώμη μου το ΕΘΠΖ μπορεί να στηρίζει ολόκληρη την ανάπτυξη και οικονομία του νησιού που καλώς ή κακώς στηρίζεται στο τουρισμό.

Παγκόσμια έχουμε μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πόσο θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να συμβάλλει στην προσέλκυση οικοτουριστών;

Από τη μια το καταπληκτικό περιβάλλον και απ' την άλλη η ύπαρξη και λειτουργία ενός οργανωμένου φορέα όπως το ΕΘΠΖ σαφώς και μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και αυτής της μορφής τουρισμού που παγκόσμια μοιάζει να εξελίσσεται ραγδαία.

Η χρηματοδότηση η οποία παρέχετε στο ΕΘΠΖ από το κεντρικό κράτος αρκεί;

Είναι γεγονός πως η ανάπτυξη, διατήρηση και διαφήμιση των βιότοπων και προστατευόμενων περιοχών απαιτεί και γενναίες χρηματοδοτήσεις. Μέχρι σήμερα η κρατική αδιαφορία αρκεί στα απολύτως αναγκαία που δυστυχώς δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να ικανοποιήσουν τις πραγματικές ανάγκες του ΕΘΠΖ.

Μετά την δημιουργία του ΕΘΠΖ έχουμε δει σημάδια βελτίωσης της ποιότητας του τουρισμού;

Θα έλεγα όχι... αλλά αυτό δεν έχει να κάνει σε τίποτα με το ΕΘΠΖ. Ο νομός Ζακύνθου τα τελευταία χρόνια έχει έναν μονομερή προσανατολισμό τουριστικά που εξαντλεί την ποιότητα σε βάρος της ποσότητας. Χιλιάδες μικρά καταλύματα, μαζικές αφίξεις με φτηνά πακέτα, δημιουργία παραγκουπόλεων και καλλιέργεια μιας εγκληματικής κουλτούρας αρπαχτής που σε ότι αφορά το περιβάλλον αγγίζει τα όρια της αυτοκαταστροφής. Οι Ζακυνθinoί πιστοί στις αρχές του Νεοπλουτισμού συμπεριφέρονται ωσάν να ήταν οι τελευταίοι κάτοικοι αυτού του τόπου. Υπό αυτή την έννοια το ΕΘΠΖ αρκείται στην αντίκρουση της μανίας των αυτοχθόνων για νέες καταπατήσεις αδυνατώντας να αναβαθμίσει το τουριστικό μας προϊόν.

Η Ζάκυνθος φημίζεται για την πολιτισμική κληρονομιά της. Πως μπορεί αυτή να συνδεθεί με το ΕΘΠΖ και τι αποτελέσματα μπορεί να έχει;

Πρώτα απ' όλα ο σεβασμός στο περιβάλλον συνιστά πολιτισμό. Αλλά, ακόμη και η επιθυμία διατήρησης και σύνδεσης του φυσικού περιβάλλοντος με την ιστορία και τον πολιτισμό της Ζακύνθου συγκροτούν μια ικανή βάση διαλόγου για αειφόρο ανάπτυξη και ποιοτική στροφή στο προσφερόμενο τουριστικό προϊόν. Το ΕΘΠΖ καλείτε να αναδείξει και αυτή τη παράμετρο μέσα από ένα καλεντάρι εκδηλώσεων που θα ενημερώνει, θα ψυχαγωγεί και θα προσφέρει σε τουρίστες και ντόπιους την πραγματική δύναμη αυτού του νησιού.

Υπάρχει συνεργασία μεταξύ ΟΤΑ – ΕΘΠΖ; Σε ποιες δράσεις;

Επί της ουσίας δεν υπάρχει. Και δεν υπάρχει διότι η ταυτόχρονη λειτουργία τους εμφανίζεται ανταγωνιστική. Οι Δήμοι Λαγανά και Ζακύνθου που συμμετέχουν στο ΔΣ του Φορέα περισσότερο κομίζουν τις ανάγκες και τα θέλω των ψηφοφόρων τους και λιγότερο εξυπηρετούν τη λειτουργία του ΕΘΠΖ. Επίσης, οι κατά καιρούς χρηματοδοτήσεις των Υπουργείων για το ΕΘΠΖ που πέρασαν από τους δήμους έγιναν λάφυρο υφαρπαγής και λεηλασίας.

Με ποιο τρόπο θα μπορούσατε να υποστηρίξετε δράσεις του ΕΘΠΖ;

Με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Πρώτα απ' όλα απαιτείται η άμεση και οριστική λύση του ζητήματος με την δέσμευση των περιουσιών των κατοίκων του Βασιλικού και της Δάφνης. Δεύτερον απαιτείται η συνεργασία του ΕΘΠΖ με την εκπαίδευση στη Ζάκυνθο και τα σχολεία μα τρίτον είμαι πρόθυμος να συμμετάσχω και να στηρίξω μια πρώτη ομάδα εθελοντών Ζακυνθινών που θα ξέρουν, θα θέλουν και θ' αγαπούν τη δουλειά το ΕΘΠΖ. Τέταρτον απαιτούνται άμεσα δομές σε όλη την έκταση του ΕΘΠΖ για την καθαριότητα, το νερό, την ασφάλεια και την προσβασιμότητα. Πέμπτον θα πρέπει να δοθεί οριστική λύση με τις αυθαίρετες κατασκευές εντός του Θαλασσιού Πάρκου.

Γιατί δεν παρέμεινε τελικά το διαπανεπιστημιακό μεταπτυχιακό τμήμα διαχείρισης Π.Π.;

Διότι εκτός από τη Μητρόπολη Ζακύνθου δεν το στήριξε ΚΑΝΕΝΑΣ άλλος τοπικός φορέας αναδεικνύοντας την ένδεια και παθογένεια της τοπικής κοινωνίας.

Σχολιασμός

Η συνέντευξη με τον κ. Ξένο μας έδωσε να καταλάβουμε ότι το ΕΘΠΖ μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη του νησιού μόνο αν το θελήσουν και οι ίδιοι οι κάτοικοι του. Πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία και το τουριστικό μοντέλο στο οποίο απευθύνεται η τουριστική βιομηχανία του νησιού έτσι ώστε να δούμε ποιοτικά αποτελέσματα.

Η συνέντευξη με το κ. Ξένο λόγω περιορισμένου χρόνου δεν έγινε αυτοπρόσωπος όπως και με τους υπόλοιπους συνεντευξιαζόμενους αλλά του παραδόθηκαν οι ερωτήσεις οι οποίες απαντήθηκαν σε γραπτό κείμενο.

Συνέντευξη Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Ζακύνθου

Πως το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Νομίζω ότι η γενικότερη ευαισθησία γύρω από τα περιβαλλοντικά προβλήματα σε κάθε τόπο είναι μια σημαντική πρόοδος. Για μας τους Ζακυνθινούς το ότι έχουμε το πρώτο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο είναι μια ιδιαίτερη τιμή και μια ευθύνη ταυτόχρονα και δεν υπάρχει καμία απολύτως αμφιβολία για τους ανθρώπους τους Ευρωπαίους κυρίως που έχουν περισσότερο ευαισθητοποίηση στα θέματα του περιβάλλοντος είναι ένας πόλος έλξης. Χρειάζεται βέβαια και σ' αυτή τη περίπτωση μια εφαρμογή του μέτρου, θα έλεγα της μέσης λύσης πάντοτε, διότι ο κόσμος δεν έχει ακόμα συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα και δεν χρειάζεται να έχουμε συγκρούσεις, χρειάζεται συναίνεση.

Αναφέρεστε στους ιδιοκτήτες της γης;

Με τους ιδιοκτήτες της γης, με τους ανθρώπους που γενικά θίγονται τα συμφέροντα τους, να συνειδητοποιήσουν ότι και εκείνη θα έχουν κάποια στιγμή να ωφεληθούν από αυτή τη περιβαλλοντική ευαισθησία.

Μέχρι στιγμής πιστεύεται ότι τα μέτρα που έχουν ληφθεί γι' αυτούς τους ανθρώπους αρκούν;

Όχι . δεν είναι τα όσα θα έπρεπε να κάνει. Διότι ένα κράτος το οποίο έχει αυτή την υψηλή αποστολή να προφυλάσσει από περιβαλλοντικές καταστροφές πρέπει να έχει και την πρόνοια ότι μείζον πάντων ο άνθρωπος και επομένως δεν μπορεί να είναι εις βάρος των ανθρώπων. Θα πρέπει να είναι εις βάρος του συνόλου, αν θέλετε, το οποίο θα πρέπει να φορτώνεται το οποιοδήποτε κόστος που αφορά αποζημιώσεις και αποκαταστάσεις ανθρώπων οι οποίοι θίγονται από τα μέτρα.

Πως είναι η σχέση της εκκλησίας με το ΕΘΠΖ και πως θα μπορούσε να βελτιωθεί;

Από την αρχή μέσα στα πλαίσια αυτού που είπα πρωτότερα, του μέτρου και ότι είναι ανάγκη να μην ξεχνάμε και τον άνθρωπο, εγώ ως Ποιμενάρχης και επειδή είμαι και Ζακυνθινός, έχω παίξει αυτό το ρόλο το συμβιβαστικό και θα έλεγα ότι θεωρώ πολύ αναγκαία την ευαισθητοποίηση, αλλά και ταυτόχρονα αναγκαία την διαφύλαξη των οποιαδήποτε συμφερόντων του λαού και των ανθρώπων οι οποίοι θίγονται από αυτή την ιστορία. Διότι θα πρέπει να υπάρχει είπαμε το μέτρο που δεν θα βλάψει και τον άλλο. Γιατί άμα τον βλάπτεις κατ' ανάγκη γίνεται και εχθρός σου. Έχουμε συμβάλει ακόμα στο ότι συνεργαζόμαστε πολύ στενά με το Θαλάσσιο Πάρκο και με το συμβούλιο που υπήρχε πρωτότερα και με το συμβούλιο και την Πρόεδρο που είναι τώρα και με το υπουργείο κ.λπ. και οσάκις υπήρξαν τριβές πάντα μπήκα εις τη μέση ούτως ώστε να μπορέσουμε να τα συμβιβάσουμε.

Οι πρωτοβουλίες του οικουμενικού Πατριάρχη θα μπορούσαν να έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο στη Ζάκυνθο; Θα μπορούσε π.χ. το ΕΘΠΖ να συνδεθεί με κάποιο τρόπο με την σχολή της Χάλκης;

Γνωρίζομαι πάρα πολλά χρόνια σε προσωπικό επίπεδο με τον οικουμενικό Πατριάρχη και μεταξύ των άλλων τον θαυμάζω και γι' αυτές του τις πρωτοβουλίες. Άλλωστε μπορώ να σας πω ότι έχω ήδη βγάλει – ο πατήρ Παναγιώτης ο οποίος διδάσκει στο ΤΕΙ της Ζακύνθου Ο πατήρ ο Παναγιώτης ο Καποδίστριας-αναφερόμεθα πάρα πολύ συχνά και στις ομιλίες μου εις τις πρωτοβουλίες του οικουμενικού Πατριάρχη και πιστεύουμε ότι ο Πατριάρχης έχει καταλάβει σωστά και εκφράζει σωστά το νόημα της αναγκαιότητας της διατήρησης της αρμονίας του σύμπαντος ούτως ώστε να μην είναι μόνο την ημέρα που φτιάχτηκε το σύμπαν καλώς λίαν αλλά να είναι πάντοτε καλώς λίαν α πράγματα.

Η Ζάκυνθος φημίζεται για την πολιτισμική κληρονομιά της. Πως θα μπορεί αυτή να συνδεθεί με το ΕΘΠΖ και τι αποτελέσματα μπορεί να έχει;

Αυτή η φήμη ίσως για μερικούς θεωρήθηκε αρκετή αλλά τίποτα δεν πρέπει ο σύγχρονος άνθρωπος να τα βλέπει στατικά πρέπει να τα βλέπουμε με πρόοδο. Κάθε τι που προστίθεται στη ζωή μας και έχει σχέση με την πρόοδο είτε του τόπου μας είτε του ανθρώπου είτε του πολιτισμού μας πρέπει να το αγκαλιάζουμε πρέπει να το φροντίζουμε και να το εντάσσουμε και αυτό μέσα στην πολιτισμική μας ευωδία.

Σχολιασμός

Κατά την συνέντευξη με τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ζακύνθου Χρυσόστομο μας έγινε κατανοητό ότι για τους Ζακυνθινούς είναι μια ιδιαίτερη τιμή και ευθύνη το ότι λειτουργεί το πρώτο θαλάσσιο πάρκο της Ελλάδας. Επίσης γίνεται κατανοητό ότι πάνω απ' όλα είναι ο άνθρωπος και ότι πρέπει να γίνουν σωστές κινήσεις με τις οποίες να προωθηθεί το έργο του πάρκου αλλά σε καμία περίπτωση να μην έχει αρνητικές επιπτώσεις στους κατοίκους των περιοχών που καταλαμβάνει.

Το κλίμα κατά την διάρκεια της συνέντευξης με το Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ζακύνθου ήταν πάρα πολύ καλό και το ενδιαφέρον του γι' αυτό το θέμα ήταν πάρα πολύ μεγάλο.

Συνέντευξη κ. Πλέσσα Ιωάννη Υπεύθυνου Τμήματος Περιβάλλοντος Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ζακύνθου

Το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του νησιού;

Οπωσδήποτε θα μπορούσε να παίξει ένα ρόλο σε μια διαφορετική ανάπτυξη του νησιού. Ομολογούμενος η ανάπτυξη που έχει πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια ήταν αλματώδης η οποία ανάπτυξη όμως έγινε χωρίς κάποιο πρόγραμμα, έγινε χωρίς ασφαλιστικές δικλίδες, εν πάση περιπτώσει η ανάπτυξη μέσω του ΕΘΠΖ είναι μια ανάπτυξη της οποίας ελέγχεται η βιωσιμότητα της. Το ΕΘΠΖ θα μπορούσε να υποστηρίξει όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία θα συνεκτιμηθούν με σκοπό να υπάρξει ενός άλλου τύπου ανάπτυξη μιας ανάπτυξης η οποία θα σέβεται περισσότερο το περιβάλλον και κατά συνέπεια κατά την εκτίμηση μου θα είναι μακροπρόθεσμα αποδοτική. Με αυτή την έννοια η βοήθεια ενός φορέα προστασίας της φύσης είναι πάρα πολύ σημαντική ανεξάρτητα τι έχει κάνει μέχρι στιγμής και αν θα τα καταφέρει. Θεωρώ ότι μπορεί να τα καταφέρει όμως και οφείλει να το κάνει. Αν το έχει κάνει ή αν θα καταφέρει να το κάνει δεν το γνωρίζω.

Παγκόσμια έχουμε μια στροφή προς τον οικοτουρισμό. Πόσο θα μπορούσε το ΕΘΠΖ να συμβάλει στην προσέλκυση οικοτουριστών;

Σαφώς θα μπορούσε να βοηθήσει. Από ένα τουρισμό χωρίς κανένα σεβασμό που δεν σέβεται καθόλου το περιβάλλον μέχρι να πας σε ένα οικοτουρισμό υπάρχουν και όλες οι ενδιάμεσες μορφές. Άρα λοιπόν ο στόχος είναι ένας τουρισμός ο οποίος σέβεται το περιβάλλον. Άλλα δεν είναι μόνο αυτό δεν θα επικεντρωθώ μόνο στο τουρισμό. Υπάρχουν και άλλοι τομείς της οικονομίας της Ζακύνθου που είναι σημαντικοί. Η γεωργία είναι ένας σημαντικός τομέας και θα έλεγα ότι θα πρέπει να ενδυναμωθεί. Μια γεωργία είτε ολοκληρωμένη, είτε βιολογική μπορεί πραγματικά να έρθει και να δέσει απολύτως με ένα τουρισμό λίγο διαφορετικό από το σημερινό. Ένα τουρισμό που θα σέβεται το περιβάλλον, ένα τουρισμό που θα στοχεύει να γίνει οικοτουρισμός. Αν και η έννοια του οικοτουρισμού σήμερα δεν είναι απολύτως ξεκαθαρισμένη. Θεωρώ ότι ο ΦΔ μπορεί πραγματικά και οφείλει να δώσει όλα εκείνα τα στοιχεία και να συνδράμει στο να φτιαχτεί ένα στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης

διαφορετικό από το σημερινό που θα σέβεται το περιβάλλον και το οποίο μακροπρόθεσμα θα είναι αποδοτικό.

Μετά τη δημιουργία του ΕΘΠΖ έχουμε δει σημάδια βελτίωσης της ποιότητας του τουρισμού;

Η αίσθηση η δική μου είναι ότι δεν φαίνεται να υπάρχουν σημαντικά αποτελέσματα μέχρι στιγμής. Ίσως γιατί ναι μεν το ΕΘΠΖ το έχουμε ιδρύσει, το έχουμε στηρίξει σαν πολιτεία αλλά είναι πολλά ακόμα εκείνα τα προβλήματα που δεν έχουν λυθεί και ένα άλλο ζήτημα είναι ότι φτιάξαμε το ΕΘΠΖ σε μια περιοχή του νησιού στην ουσία χωρίς αυτό το πάρκο να μπορεί να λειτουργεί στη περιοχή και στην υπόλοιπη περιοχή του νησιού δεν ισχύει τίποτα. Δεν υπάρχει ένα χωροταξικό σχέδιο, δεν έχουμε χρήση γης, δεν έχουμε τίποτα. Άρα λοιπόν μια νησίδα προστασίας σε ένα μέρος του νησιού που σαν νησί τα πάντα είναι αλληλένδετα και το ένα διαδέχεται το άλλο από μόνο του το ΕΘΠΖ δεν μπορεί να λειτουργήσει. Είναι πάρα πολύ σημαντικό το ζήτημα ότι δεν υπάρχει κάποιο σχέδιο στο υπόλοιπο νησί. Δυσκολεύει πάρα πολύ την λειτουργία του πάρκου και σαφώς δυσκολεύει τις θετικές ενέργειες που θα μπορούσε το πάρκο να κάνει στο υπόλοιπο νησί. Σίγουρα θα πρέπει να έχουν γίνει κάποια βήματα αλλά πιστεύω ότι αυτά τα βήματα δεν είναι αρκετά και δεν είναι πρακτικά.

Υπάρχει συνεργασία μεταξύ του τμήματος Περιβάλλοντος της Νομαρχίας με το ΕΘΠΖ; Υπάρχουν κάποιες κοινές δράσεις;

Κοινή δραστηριότητα δεν θα έλεγα ότι υπάρχει. Ο καθένας έχει διαφορετικούς ρόλους. Το τμήμα Περιβάλλοντος της Νομαρχίας ασκεί διοίκηση στα περιβαλλοντικά ζητήματα σε επίπεδο νομού. Ελέγχει Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σε διάφορα έργα και δραστηριότητες και βέβαια τους περιβαλλοντικούς όρους. Είναι πολύ σημαντικό κομμάτι αυτό. Και ασφαλώς ασχολείται με ότι αφορά ένα γένει την περιβαλλοντική νομοθεσία. Σίγουρα θα πρέπει να υπάρχει μια καλή συνεργασία με το ΕΘΠΖ Θα έλεγα ότι η συνεργασία δεν είναι η καλύτερη δυνατή. Θεωρώ όμως ότι και το ΕΘΠΖ αλλά και οι υπηρεσίες που ασχολούνται με το περιβάλλον πρέπει να έχουν την καλύτερη δυνατή συνεργασία. Πρέπει ο καθένας από την πλευρά του –στην ουσία δεν είναι επικαλυπτόμενες δραστηριότητες- όμως δραστηριοποιούμαστε στον ίδιο χώρο και θα πρέπει να υπάρχει η μέγιστη δυνατή

συνεργασία. Και η εκτίμηση η δική μου είναι ότι αυτή η συνεργασία δεν είναι η καλύτερη δυνατή. Μπορώ να σας αναφέρω κάποιο παράδειγμα, δηλαδή, ότι και οι υπηρεσίες του κράτους θα πρέπει να κατανοήσουν ότι υπάρχει ένας ΦΔ ο οποίος έχει ευθύνη σε ένα συγκεκριμένο χώρο αλλά και ο ΦΔ πρέπει να καταλάβει ότι δεν ασχολείται επί πάντως επιστητού και πρέπει οι υπηρεσίες να ασχολούνται και με την περιοχή του. Δηλαδή ένας ΦΔ δεν μπορεί να παίζει ούτε το ρόλο της αστυνομίας, ούτε το ρόλο των υπηρεσιών που θα βάλουν πρόστιμα. Όταν όμως στις υπηρεσίες τους απαγορεύει ο ΦΔ μέσω των φυλάκων να κάνουν ελέγχους και εκ των υστέρων διαπιστώνουμε διάφορα πράγματα και τότε είναι αργά. Και δυστυχώς έχει παρουσιαστή κάτι τέτοιο. Όμως θεωρώ και εκτιμώ ότι τα πράγματα θα ομαλοποιηθούν κάποια στιγμή και θα υπάρξει κάποια καλή συνεργασία. Σίγουρα στα πλαίσια μιας πολύ καλής συνεργασίας μπορούν και προγράμματα από κοινού να τρέξουν και εν πάση περιπτώσει αν όχι εμείς να τρέξουμε προγράμματα γιατί δεν έχουμε τέτοια δυνατότητα να συνδράμουμε στην εκπόνηση και στην παρακολούθηση τέτοιων προγραμμάτων.

Σχολιασμός

Κατά την συνέντευξη με το κ. Πλέσσα υπεύθυνο της Νομαρχίας Ζακύνθου για θέματα που αφορούν το περιβάλλον όπως και από όλους τους προηγούμενους έγινε σαφές ότι το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη του νησιού. Σημαντική παράμετρος του κ. Πλέσσα ήταν η εύρυθμη συνεργασία που θα πρέπει να υπάρξει ανάμεσα στο Φορέα Διαχείρισης του θαλάσσιου πάρκου και των υπόλοιπων φορέων του νησιού που κατά την γνώμη του αυτή τη στιγμή δεν υφίσταται.

Το κλίμα και στην συνέντευξη με τον κ. Πλέσσα ήταν πάρα πολύ καλό.

